

Lei 3,10

KARLLUDWIG OPITZ GENERALUL MEU

GENERALUL MEU

KARLLUDWIG
OPITZ

COLECŢIA

Coperta de *D. Ionescu*

Karlludwig Opitz
MEIN GENERAL
Mitteldeutscher Verlag Halle (Saale)
1955

KARLLUDWIG OPITZ

GENERALUL MEU

Raportul nereglementar
al unui plutonier

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ
București • 1961

În romîneşte de
Sofia Marian şi *I. Ludo*

Un valoros pamflet antimilitarist

Astăzi mai mult ca oricînd în perioada de după cel de al doilea război mondial problema germană este la ordinea zilei. Popoarele n-au uitat încă clipele grele ale războiului dezlănţuit de militariştii germani.

De aceea, apare cu atît mai condamnabilă politica de reînnoire a militarismului german dusă de cercurile imperialiste din S.U.A., Anglia şi Franţa. În Republica Federală Germană refacerea armatei în proporţii masive este o problemă la care se lucrează în mod practic. Acestei armate i se pun la dispoziţie armele-rachetă şi nucleare şi alte metode de exterminare în masă, în ciuda protestelor crescînde ale opiniei publice mondiale, inclusiv ale maselor largi ale poporului german care iubesc pacea.

Generalii hitlerişti sînt scoşi de la naftalină şi numiţi în posturi de comandă ale forţelor N.A.T.O., în care R.F.G. tinde să devină „vioara întîi". Criminalul de război Speidel ocupă funcţia de comandant suprem al armatelor terestre ale blocului nord-atlantic, iar adjunct al şefului statului-major al comandamentului suprem al forţelor N.A.T.O. a fost numit generalul hitlerist Foertsch. Circa 1.150 militari vest-germani, între care 18 generali şi amirali, deţin funcţii-cheie în sistemul N.A.T.O.

Paralel, armatei vest-germane i se pun la dispoziţie baze militare în ţările Europei occidentale. Un tentacu-

Iar aparat de propagandă agită în toate chipurile, fățiș și agresiv, intențiile revanșarde ale statului de la Bonn, devenit dușmanul principal al coexistenței pașnice, al dezarmării și al destinderii încordării în Europa. În R.F.G. presiunile și persecuțiile asupra acelora care atrag atenția asupra pantei periculoase pe care este antrenat din nou poporul german se intensifică. Scriitorii și publiciștii cinstiți, care consideră de datoria lor să avertizeze în privința aceasta opinia publică, dau dovadă de curaj. Din cauza condițiilor tot mai grele, lucrările lor văd din ce în ce mai rar lumina tiparului, în publicațiile progresiste al căror număr e mereu în scădere. Astfel, ei sînt nevoiți adesea să-și publice scrierile în R.D.G. Printre acești scriitori se numără și Karlludwig Opitz, autorul lucrării de față.

Născut în 1915, în Bavaria, Karlludwig Opitz a urmat cursurile unei școli de comerț, a lucrat un timp ca voiajor comercial și apoi ca pictor de reclame. Pentru vederile sale progresiste, el a fost persecutat de către regimul hitlerist, fiind arestat de două ori de Gestapo, în 1935 și 1937. A doua arestare s-a soldat cu o condamnare pentru „complot antistatal".

Scriitorul a cunoscut îndeaproape grozăviile războiului și chipul militarismului hitlerist pe fronturile din Normandia, Belgia și Olanda. Această perioadă și-a pus puternic amprenta pe creația sa de mai tîrziu.

După război, Opitz s-a întors în Bavaria, unde și-a reluat vechea îndeletnicire de pictor de reclame. Totodată și-a început și cariera de gazetar și scriitor, publicînd foiletoane, pamflete și articole, mai ales în cadrul redacției ziarului progresist Die andere Zeitung.

Întreaga sa activitate scriitoricească este dedicată demascării și biciuirii militarismului vest-german în

recrudescență. Amintim astfel primul său roman Cazonii, *o violentă satiră antimilitaristă, pamfletele* Generalul meu *și* Cu bastonul de mareșal în raniță *și piesa antirăzboinică* Oameni, fiți vigilenți!

Dintre ele, pamfletul Generalul meu *este una dintre cele mai reprezentative lucrări de acest gen ale unui scriitor din R.F.G.*

Deși e prezent în tot timpul desfășurării acțiunii, nu povestitorul — Horlacher — se află în centrul atenției cititorului, ci „generalul său", teribilul von Puckhammer.

Horlacher reprezintă punctul de vedere al autorului. Simpatia și atașamentul său pentru general, pe care-l servește pînă în ultimele clipe, sînt prefăcute. Este numai un pretext pentru a-și relata povestirea la persoana întîi, dîndu-i înfățișarea unui jurnal de campanie și a unui memorial.

Comentariile pe care le face sînt elocvente pentru unghiul din care Opitz își privește eroul. Și, dacă multe dintre ele sînt direct incisive, fals-melancolicul laitmotiv „generalul meu" e sugestiv pentru modul în care autorul știe să le îmbine cu ironia străvezie. Pamfletul lui Karlludwig Opitz nu adîncește caractere, nici situații. Personajele, inclusiv cel central, sînt creionate fugitiv cu mențiunea că, în plastica sa, scriitorul folosește esența acidă de acvaforte.

Iată-l pe general: el întruchipează cele mai tipice atribute ale castei din care face parte. Meschin și obtuz, violent și odios, nu apare niciodată ridicol: autorul nu a vrut să estompeze cîtuși de puțin caracterul conștient al activității și filozofiei inumane ale acestui personaj.

Veteran a două războaie mondiale, von Puckhammer are vechi state de serviciu în solda militarismului german. Opitz nu relatează aceasta, dar reuşeşte să o sugereze prin cîteva replici sau comentarii care rămîn în memoria cititorului, edificat pe loc în ce priveşte trecutul generalului şi experienţa sa în materie de jaf şi represiune.

„Debutul" lui datează încă din prima campanie din Franţa, sub steagul kaiserului. Aşa se face că, în retragere, întîlneşte locuri cunoscute. „S-a schimbat mult Franţa — spune el. A înghiţit mult fier şi sînge." Indiferenţa şi calmul în faţa ororilor războiului, pentru care poartă o vină atît de mare, depăşesc graniţele cinismului.

Iar unda de tristeţe care se simte în glasul lui provine din conştiinţa dureroasă a faptului că, o dată cu retragerea din Franţa, va seca şi izvorul „micilor atenţii" pe care le trimite familiei ca „aporturi la gospodăria domnului general". Îl afectează în egală măsură şi faptul că va fi izgonit pentru a doua oară din ţara în care — aşa cum comentează în sinea lui Horlacher — a intrat, de fiecare dată, banditeşte, „cu un revolver în buzunar în loc de paşaport".

Strategia sa nu e lipsită de semnificaţie. El se pregăteşte pentru o manevră deprinsă (fără voia lor) de generalii hitlerişti pe frontul răsăritean: apărarea în sistemul arici. „Îl cunoaşteţi, doar, domnii mei, din Rusia!" le spune generalul camarazilor săi.

Acţiunea se desfăşoară pe frontul din Franţa. Dar se simte mereu prezenţa celuilalt front, din est, care a devenit pentru agresori un coşmar. Este frontul pe care armatele fasciste au pierdut bătălia principală, care a decis soarta omenirii. În discuţiile purtate între civili

sau militari, toţi au conştiinţa că soarta războiului s-a hotărît acolo. Soţia unui ofiţer nu înţelege cum s-au „abandonat aşa, deodată, ruşilor, Smolenskul şi Orelul, Kurskul şi Harkovul". Ce se întîmplă pe acest cîmp de luptă? Militarii o ştiu mai bine. Iată ce spune (foarte plastic de altfel) un colonel:

„— Pe frontul de răsărit e balamuc mare — raportă Olten. La Orşa, Moghilev şi Bobruisk au fost făcute praf armata a III-a de tancuri şi armatele a IV-a şi a IX-a."

La rîndul lui, chiar generalul cere, în bătaie de joc, să se aducă în Franţa o sută sau două sute de divizii germane din Rusia, pentru a se face faţă celui de al doilea front, ştiind bine că era o imposibilitate.

Atunci cînd se răfuieşte cu maquis-ul sau cu populaţia civilă, generalul are pretenţia că-şi face datoria. Astfel, îşi găseşte timp pentru a patrona personal o execuţie la margine de drum.

Concepţia sa despre „datorie" îşi are rădăcinile în ideologia purtătorilor „noii ordini". „Datoria noastră este, a spus El, să ne îndeplinim în aşa fel îndatoririle, încît să putem susţine în faţa creatorului tuturor lumilor că am lucrat după toate regulile luptei pentru existenţă, fără să disperăm vreodată, fără să cruţăm vieţi, pentru ca poporul nostru german să poată trăi", afirmă un personaj. Sau, mai departe: „Din jertfele morţilor se va ridica marele imperiu german, a spus El". Cu Biblia într-o mînă şi cu pistolul în cealaltă!

Militariştii de teapa lui Puckhammer aplică fidel aceste precepte. Într-o etapă în care rezistenţa devenise evident inutilă, el nu ţine seama nici măcar de populaţia civilă germană, care se afla în zona operativă. Generalul e categoric cînd i se propune evacuarea locuito-

rilor: „Un ofițer nu trebuie să fie sentimental cu civilii. Mai ales în timp de război!"

Deși dispare pentru un timp din miezul acțiunii, generalul rămîne totuși figura centrală a lucrării. Pentru ca el, și cei de o seamă cu el, (să își recapete vechea strălucire atît de pătată după crahul aventurii criminale a fascismului) era nevoie de cîtva (nu mult!) timp și de un... sprijin „dezinteresat". Și, acest sprijin trebuia îndreptat spre refacerea puterii monopolurilor vest-germane și a Wehrmacht-ului zdrobit.

Autorul ne demonstrează că nici în visurile lor cele mai optimiste militariștii germani nu sperau ca lucrurile să ia o asemenea turnură. Horlacher își exprimă îndoiala: „Îți închipui cum că noi, nemții, vom mai avea vreodată o armată?" Plutonierul de la statul-major al diviziei este de aceeași părere, arborînd un epicurism panicard: „Să ne bucurăm de ultimele ore de război, fiindcă pacea va fi îngrozitoare". Iar colonelul Olten este convins că nu se mai întorc asemenea timpuri, iar poporul german va deveni un „popor de grădinari".

Cît de naivi și pesimiști erau vom vedea mai departe. E drept că au și scuze: sînt mai tineri decît generalul și nu au cunoscut prin ce metode a reînviat revanșismul german după primul război mondial. El însă știe și, de aceea, afirmă cu siguranță, încă în captivitate: „Va veni odată ziua cînd se vor bate plăci de marmură pe pereții acestei închisori!"

Într-un stil precipitat (de altfel pe măsura evenimentelor), Opitz descrie prin aspecte semnificative refacerea rapidă a monopolurilor vest-germane cu sprijinul S.U.A. și a partenerilor lor atlantici. La baza acestui reviriment stau cele mai meschine combinații.

Cum arată practic această cooperare o aflăm de la fostul plutonier, „Cap-de-porc", devenit afacerist de circumstanță:

„— Mă băiete! Pălăvrăgești ca o fecioară însărcinată, grohăi Cap-de-porc. Dacă scoatem cea mai mică vorbuliță despre bronzul ăsta, ni-l ia pe loc și s-a zis cu el. Asemenea treburi nu se pot face acuma la noi, în Germania, decît cu americanii. Ei au relațiile lor de afaceri și au și cap. Știu să cîștige banii ușor. Ei ne dau din lucrurile capturate exact ceea ce avem noi nevoie. Bronzul îl trimit la topit în America. După aceea îl vînd din nou topitoriilor noastre pentru reconstituirea industriei din Germania de Vest."

În aceste condiții se deschide drum larg renașterii militarismului german. Generalii, promotorii spiritului războinic, redevin personajele zilei. Reîntoarcerea lui von Puckhammer din prizonierat are dimensiuni de apoteoză: în cinstea lui răsună salve de artilerie; orchestra intonează imnul național; tobele răpăie. Și, din păcate, autorul nu exagerează.

Sugestivă pentru libertatea cu care acționează foștii călăi ai Europei este scena reîntîlnirii vechilor combatanți. În drum spre poligonul de tir, generalul și fostul adjutant, în automobilul pe care flutura vechiul steag de front, sînt salutați de trecători și chiar de polițiști după obiceiul de altădată. Așa cum notează Horlacher: era ca înainte. *La reuniuni berea curge în valuri, foștii combatanți cîntă vechile marșuri și pronunță cuvîntări incendiare, revanșarde.*

Cei care fac notă discordantă într-un asemenea concert sînt imediat „puși la punct" de vajnicii apărători ai spiritului revanșard. O asemenea „corecție", des întîlnită în ocazii de acest soi, ne-o prezintă și

Opitz, situîndu-se de partea conştiinţelor lucide ale opiniei publice din R.F.G.

Finalul cărţii capătă proporţii de simbol: în acest climat visurile generalului ajung la paroxism. El preconizează gigantice manevre N.A.T.O., de anvergură intercontinentală. Şi apoi, începerea războiului, cel mai mare din cîte au fost. „Ciuperci atomice se vor înălţa spre cer. Apele fluviilor şi ale mărilor vor începe să clocotească. Pămîntul întreg se va cutremura şi va bubui, iar peste lanuri şi cîmpii se va aşterne un praf gros. Din nori va cădea o ploaie mortală, nici o pasăre nu va mai cînta; lumea toată va respira numai otravă şi, pretutindeni, va arde un foc distrugător."

O asemenea viziune apocaliptică îşi are epilogul ei prozaic, dar firesc: la casa de nebuni. Generalul are un sfîrşit demn de un Forestall: e drept că nu se aruncă pe fereastră, dar îşi termină zilele acolo unde ar trebui să fie reuniţi şi ceilalţi colegi ai săi: la ospiciu. Din acest punct de vedere încheierea cărţii are funcţie de avertisment. Pentru alţi Forestalli şi alţi Puckhammeri. Pentru care mai sînt suficiente cămăşi de forţă şi ferestre de zgîrie-nori...

Este drept, Opitz nu îmbrăţişează în întregime aspectele esenţiale ale ripostei pe care o primesc astăzi din partea maselor largi uneltirile militariştilor vest-germani.

Lucrarea de faţă este însă valoroasă prin satirizarea plină de suculenţă a reprezentanţilor militarismului german. Cititorul va lăsa cu greu din mînă această carte scrisă într-o manieră atractivă, cu un colorit specific. Fraza concisă, lapidară, ritmul vioi, construcţia de-a dreptul sacadată a propoziţiilor imprimă şi o lectură rapidă.

Îngroşînd unele aspecte, autorul nu exagerează caracterele, ceea ce le dă o notă vădită de veridic. Ţintind direct, el mînuieşte arma tăioasă a satirei de cea mai concentrată corosivitate. Generalul meu sintetizează trăsăturile cele mai caracteristice ale militarismului în reascensiune.

Limbajul său este de factură cazonă, pe alocuri voit grobian, pe măsura personajelor. Prezentîndu-şi eroii, Opitz foloseşte un ton virulent, muşcător. Generalul nu vorbeşte, ci se răţoie, mîrîie, cîrîie sau bombăne. Un plutonier de stat-major este „cap de porc", altul este „bot de vită", iar altul „fericit ca un porc în noroi". Unele violenţe verbale (motivate de altfel) amintesc de Jaroslav Hašek.

Ideile sînt exprimate plastic şi cu o cuceritoare naturaleţă. De o deosebită savoare este ilustrarea metamorfozei militarizării industriei vest-germane. Anecdotica e simplă şi totuşi ingenioasă: căştile de oţel sînt topite şi transformate în cratiţe, după care procesul devine antipodic, şi din paşnicele cratiţe se fabrică din nou căşti militare!

Scris de pe poziţia progresistă a intelectualului conştient de pericolul ce-l prezintă militarismul vest-german pentru pacea lumii, Generalul meu îl condamnă vehement, atrăgînd atenţia asupra scopurilor sale. Iar condiţiile în care a fost redactat acest valoros pamflet îi conferă un merit deosebit. Este o carte actuală şi utilă... chiar şi pentru cei care se gîndesc la o a treia conflagraţie mondială.

Al. Dragomirescu

Agamemnon e un prost pentru că vrea să-i poruncească lui Achile; Achile pentru că îl lasă pe Agamemnon să-i poruncească; Thersit, pentru că îi slujește unui prost ca el; iar Patrocle e un prost pur și simplu.

Shakespeare — Troilus și Cresida [1]

[1] *Shakespeare — Troilus și Cresida,* actul II, scena 3, E.S.P.L.A., 1960, *Opere,* vol. VIII, pag. 444.

Ploua.

Ploaia picura din copaci. Drumurile erau desfundate şi, peste tot, numai gropi.

Cioclii ridicară coşciugul pe umeri şi o porniră în marş după el.

Drumul şerpuia în sus, spre deal, prin spatele capelei din cimitir.

În cimitir creşteau merişoare. Îngeri de marmoră priveau spre morminte cu feţe triste şi capete plecate. Era lesne să recunoşti cine a fost un coate-goale, cît a trăit : avea pe mormînt o cruce de tinichea sau de lemn. Pe cînd bogătaşilor li se descărcase peste cadavre cîte o tonă de granit sau de bronz.

Ne căţărăm pe deal, cu umbrèlele deschise. Din florile şi coroanele de pe coşciug curgeau şuvoaie de apă. Ploaia se scurgea deasă pe mantalele negre ale domnilor de la Pompele funebre.

Goneam în coada cortegiului funebru.

Aveam arsuri şi rîgîiam într-una.

Colonelul Olten, care mărşăluia în faţa mea, se întoarse şi mă privi mirat.

Îmi părea rău că trebuia să-i tulbur gîndurile despre generalul întins în coşciug. Dar mîncasem la prînz salată de castraveţi, şi stomacul meu ducea acum luptă grea cu ea. Am urcat o cărare îngustă. Pe lîngă un bazin de apă. Un gard viu, cam ţepos, înconjura o grămadă de flori şi de coroane veştejite. Printre ele erau aruncate cutii de conserve ruginite şi vase sparte. Puţin mai încolo se desfundase o porţiune veche a cimitirului. La marginea cărării erau aruncate pietre funerare mîncate de vreme. Într-o ladă se vedeau oseminte vechi. Alături, o cutie cu cîteva plante tinere.

Am urcat o scară, tîrîndu-ne printre copacii uzi, spre un fel de peşteră, apoi ne-am căţărat pe alte scări.

Îmi ziceam: „Generalul vede în înmormîntarea lui un exerciţiu în teren. Pînă şi acu, cînd e mort, umblă să ne facă mizerii."

În cimitirul ăsta erau nişte locşoare minunate unde s-ar fi putut lăsa înmormîntat în toată liniştea. Chiar lîngă intrare se găseau locuri de veci destul de frumuşele. Dar generalul, fireşte, ţinea să fie îngropat tocmai sus, sus de tot, în vîrful dealului. Cine ştie, poate că avea de gînd să ofere celor care-i vor vizita mormîntul o privelişte plăcută ! Sau poate fiindcă şi nevastă-sa era înmormîntată acolo !

Cine ştie !

În sfîrşit, am ajuns.

Groapa era împodobită cu crengi de brad. Groparii puseseră nişte scînduri ca să nu ne murdărim prea tare ghetele cu lutul cleios dimprejur.

Cioclii îşi descărcară coşciugul de pe umeri.

Trista adunare îşi strînse rîndurile sub umbrele. Toţi aveau mutre solemne.

— În numele Tatălui, şi al Fiului... ! îşi începu preotul rugăciunea.

Între timp, eu priveam mormîntul de alături, al generălesei.

„ELEONORE VON PUCKHAMMER", născută „VON FRABIAN", scria pe placa de piatră, în afară de data naşterii şi a morţii.

Mi s-a spus: „Generăleasa a fost o soţie bună". Cred şi eu ! Ca să trăieşti douăzeci şi cinci de ani cu generalul, trebuie să fii de fier !

Preotul ne-a arătat în puţine cuvinte ce om deosebit a fost generalul.

— Doamne, tată ceresc, îţi încredinţăm din toată inima sufletul acestui oştean răposat, spuse el.

„Bunul Dumnezeu o să deschidă nişte ochi !" mi-am zis.

— Te rugăm stăruitor, ţine seama de osteneala lui din timpul războiului, de lipsurile pe care le-a îndurat, de rănile pe care le-a căpătat şi de jertfa pe care a adus-o întru apărarea patriei ! se ruga preotul. O, doamne, a fost soldat cu trup şi suflet !

Colonelul Olten zîmbi, dînd din cap.

Stătea lîngă fiica generalului şi ţinea umbrela peste capul ei.

În jurul mormîntului nu era multă lume. Cîteva rude ; cîţiva prieteni.

Doar oameni care-l cunoscuseră pe general şi se simţeau datori să vină la înmormîntarea lui.

Mă gîndeam : „În alte împrejurări s-ar fi făcut mare tărăboi în jurul rămăşiţelor pămînteşti ale acestui general ; s-ar fi înălţat catafalcuri, ar fi răsunat *Marşul funebru* al lui Chopin ; o companie de onoare ar fi tras salve de cartuşe oarbe în aer, şi zornăitul pintenilor ar fi dat cimitirului un aer de rebeliune. Am fi auzit cuvîntări sfîşietoare de rămas bun : «...Să rămînă în amintirea poporului nostru ca ofiţer curajos şi distins, conducător de oameni, model al datoriei împlinite»."

Ar fi făcut zarvă mare înmormîntarea asta... Hehei !

Preotul continuă :

— Şi-a ales cariera de ofiţer, deoarece ea era însuşi sensul vieţii lui. A murit credincios jurămîntului său faţă de Dumnezeu şi de oameni. Să ne rugăm : Tată atotputernic şi veşnic, ţie îţi aparţinem în viaţă şi în moarte...

Bolborosirăm şi noi după el.

Apoi trupul fu coborît în groapă. Am aruncat cu toţii pămînt şi flori peste coşciug. Din parte-mi, am adăugat :

— Mergi sănătos !

Generalul dispăruse din viaţa mea.

Acum totul se isprăvise între noi doi.

Picăturile de apă scînteiau pe umbrelă. Era frig şi trist. Mirosea a haine ude şi a cimitir. O clipă am mai privit doi viermi ; se încolăceau supăraţi pe pămîntul cleios ; apoi am plecat.

Tot drumul înapoi l-am străbătut în goană. Printre morminte, copaci şi tufişuri.

Mă gîndeam la general şi la viaţa lui.

L-am cunoscut pe general în ziua cînd s-a rățoit la mine :

— Horlacher, vei fi șoferul meu !... S-a înțeles ?

Am spus :

— Da, domnule general !

— Adună-ți catrafusele, dar ceva mai iute dacă se poate ! răcni generalul.

Ochii lui albaștri, puțin spălăciți, mă străfulgerau.

Parcă mi-ar fi dat cu un ciomag în cap.

— Ți-am tot dorit o mulțime de nenorociri ! rînji plutonierul-major al companiei la despărțire. Cea mai grozavă dorință a mea a fost să înghiți șoricioaică și să crăpi ! adăugă el. Dar așa să-mi ajute Dumnezeu că postul ăsta de șofer la general nu-l doresc nici celui mai aprig dușman al meu !

Și plutonierul-major părea fericit, ca un porc în noroi.

— Nu te jena cu urările, i-am zis. La revedere, cu bucurie, în groapa comună !

În automobilul generalului dădui peste un plutonier necunoscut, cu un bot de vită și cu un păr ca de perie.

Generalul, la cîțiva pași de mașină, pălăvrăgea cu ofițerii.

— Cum se face că bătrînul își schimbă, așa, deodată, șoferul ? îl întrebai pe plutonier, care ședea lîngă volan ca ajutor de șofer.

— Boul ăla a fost prins că se giugiulea cu o fată de la popotă, mă lămuri el.

— Dumnezeule ! am zis. Întotdeauna cînd i se întîmplă ceva rău unui bărbat, să știi că la mijloc e amestecată o muiere !

Plutonierul îmi arătă automobilul.

— Cutia asta de viteze nu mai are zile multe ! zise el. Dacă o bagi, de pildă, în viteza a treia, trebuie s-o ții bine cu mîna, să nu sară afară !

— N-ați putut găsi o rîșniță mai bună pentru bătrînul ? l-am întrebat.

— Cu gloaba asta a călărit moșul tot timpul războiului, pînă acum, îmi explică plutonierul. E armăsarul lui și ține mult la el.

— Păi... dacă-i așa, fac eu rabla asta să necheze ! am zis.

Aici mă cam înșelam.

Generalul își luă rămas bun.

— Cu bine ! chițcăi el.

Ofițerii, cu degetele la cozoroc, luară poziția de drepți.

Generalul se apropie de automobil.

— Horlacher s-o pornească îndată ! strigă el. Numai așa o să văd ce știe.

Am răspuns :

— S'trăiți, dom' general ! și m-am așezat la volan.

— N-o lua prea repede, porunci generalul. E zi frumoasă și vreau să mă bucur de aerul ăsta curat.

„Ptiu, ptiu, ptiu ! mi-am zis. Să fie cu noroc !" și am apăsat pe accelerator.

Mașina hurui așa de rău, încît am crezut că mă lovește damblaua. Răpăia țeava eșapamentului, de parcă s-ar fi atîrnat de ea o grămadă de tinichele.

Am condus în timpul războiului tot felul de drăcovenii, dar un hîrb ca ăsta n-am mai pomenit de cînd sînt.

Porcărie, nu mașină.

O să mă mai aleg cu o gălbenare de pe urma ei.

Asta e sigur.

— Ai dat de dracu cu slujba ta de șofer, îmi spuse plutonierul-major de la statul-major al diviziei.

Plutonierul-major și cu mine tocmai goleam niște halbe la cantină.

Ce mai prubă de om și ăsta !

Băieții îi ziceau „Cap-de-porc".

Așa și arăta.

Purta pe piept o mică baretă și o foarte sclipitoare cruce de război clasa I cu spade.

— Ce-i cu astea ? mă minunai. Să fii tu chiar așa de grozav ?

Plutonierul-major rîse.

— Zorzoanele astea le căpătăm noi, aici, la statul-major al diviziei, direct de la fabricant. Cu cincisprezece mărci banița !

La cantină nu era cine știe ce treabă.

Cîteva cantiniere se fîțîiau de colo pînă colo.

— Faine dame, spuse Cap-de-porc aruncîndu-și ochii după fete. Pe blonda aia de colo, din colț, ți-o recomand din toată inima, spuse el. E o sobiță de calitatea întîi, micuța !

— Mulțumesc, am zis. De la gîsculițele astea cu ochi albaștri te căptușești repede cu cîte un cadou. Și apoi, astea merg cu noi numai de dragul automobilelor noastre.

Bineînțeles că m-am împrietenit îndată cu tipul de la cantină.

Era un palavragiu turbat și fost „șef" al unui restaurant destul de bunicel. Din cauza unei boli cronice de ochi, o ducea împărătește la statul-major al diviziei.

— Cu asemenea adunătură mă îmbolnăvesc încet, dar sigur, de inimă, îmi spuse el. Ce pretenții pe moftangiii ăștia ! Parcă ar fi niște prinți ! Nimic nu-i pe gustul lor ! Ba că vinul negru e prea rece, ba că ăl de Mosela e prea cald, ba că-i prea tare carnea și salata prea amară...

— Ia mai las-o, fiule ! i-am zis.

Dar amicul de la cantină n-a vrut să mă ierte și i-a dat drumul înainte cu văicărelile.

— Cei mai răi sînt ăi cu neveste care-și fac de cap pe acasă, zise el, scobindu-se în dinți cu cuțitul. În schimb, generalul nu prea e pretențios ! De ! Nimic nu întrece creșterea pe care o capeți într-un liceu militar prusac !

— De acord ! am zis. Acolo învață să halească și obielele, fără să crîcnească. Asta le prinde bine mai tîrziu, în viață !

Și nu mai conteneam să îndrugăm așa, la verzi și uscate. Eram aproape sigur că mi se pregătește o gustare specială, cînd pică și adjutantul.

Era un tip grozav, cunoscut ca mare specialist în vinuri.

Îi întrecea pe toți.

Obrazul îi era plin de cicatrice de pe urma duelurilor.

— Șterge-o, mă ! îmi șuieră el printre dinți.

Suna parcă a : „Jidanii afară !"

Doamne, cît am fost de amărît cînd l-am auzit ce-mi spune ! Să te afli în toiul războiului, și unui păduchios ca ăsta să-i fie teamă să nu-i halesc vreun cotlet !

Strașnice apucături la statul-major al diviziei !

M-am înghesuit și eu în sala unde se întocmeau planurile exercițiilor tactice.

Îi ajutam pe locotenenți să construiască, în lada cu nisip, poduri și șosele. Prin nisip trasam rîuri și lacuri, așezam machete de tunuri și tancuri. Nici n-am isprăvit bine, că-mi răsări și adjutantul, care, după ce-și băgă nasul peste tot, îmi dădu ordin să supraveghez, în timpul aplicației, ceasul care indică timpul tactic.

Ei, asta nu era o treabă cine știe ce grea pentru mine !

La ora 14 fix, la secundă, intră și generalul în sală, cu suita de ofițeri.

Generalul cercetă cu priviri critice lada cu nisip, apoi ne ținu un discurs :

— Dacă am fi vreodată forțați să renunțăm la sistemul nostru liniar de apărare a coastei Canalului [1], armata ar recurge cu siguranță la

[1] Se referă la coasta Canalului Mînecii, în nordul Franței.

apărarea în sistemul „arici", spuse el. Îl cunoaşteţi doar, domnii mei, din Rusia! Organizăm deci o fîşie adîncă de distrugeri şi dezlănţuim asupra atacanţilor un foc de artilerie cu bătaie lungă. Sensul operativ este bine cunoscut: uşurarea mişcărilor de flanc ale trupelor mobile proprii, canalizarea mişcărilor inamicului spre anumite puncte, fărîmiţarea forţelor lui şi acoperirea unei contralovituri din spatele frontului nostru. Divizia va avea sarcina de a se încadra, fără incidente, în poziţiile noi, ordonate de armată. Generalul privi cu severitate chipurile plictisite dimprejur. Domnii mei, continuă el, vă previn insistent că doresc să nu consideraţi acest joc de război ca un fenomen accesoriu, plictisitor, al serviciului. Sîntem cu toţii lămuriţi: dacă într-o anumită împrejurare nu vom şti să fim stăpîni pe situaţie şi să luăm hotărîri precise şi la timp, s-a zis cu divizia noastră!

Generalul făcu un gest de invitaţie cu mîna şi dădu ordin colonelului Olten să înceapă executarea jocului de război.

Colonelul era şeful secţiei operative din statul-major al diviziei.

Un bărbat plin de viaţă.

Fără studii prea multe.

Şi întotdeauna încălţat cu cizme frumoase.

Ofiţerii executară deci planul aplicaţiei în toate amănuntele lui.

— Domnule Bredwitz! făcu generalul către adjutant. Vrei, te rog, să-mi explici de ce nu scoţi subunitatea 115 de vînători de tancuri de pe pod?

— Am onoarea să vă raportez, domnule general: vînătorii de tancuri sînt puşi acolo pentru apărarea infanteriei, explică adjutantul.

— Ia nu-l mai fă pe îngerul păzitor al acestor lăcuste! bombăni generalul. Infanteria care mai stă la ora asta de partea cealaltă a rîului poţi s-o dai dracului fără nici o părere de rău. Sau presupui cumva că aviaţia duşmană ne va face podul cadou?

M-a bucurat mutra acră a lui Bredwitz.

Într-o clipă, în lada cu nisip se prăbuşi un pluton de tancuri.

Generalul, foc supărat, deveni foarte energic.

„Aici are dreptate, mi-am zis. Unde o să ajungem dacă ăştia o să ne facă praf toate trupele noastre cu atîta uşurinţă? Boii ăştia ar trebui daţi în judecată pentru daune, cu poprire pe salarii."

Da, dar atunci ar muri cu toţii de-a dreptul de foame.

Generalul controlă adăposturile diviziei.

Lebăda își cîntase ultimul ei cîntec, și noi străbăteam acum cîmpiile întunecate ale Franței.

În față, un automobil cu mai-marii diviziei, iar în spate o încărcătură de ofițeri.

După Fougères [1] am ajuns într-un sat cufundat în beznă. Numai în localul pentru arest licărea o luminiță.

În camera de gardă se lăfăiau niște rezerviști care jucau cărți. Trecură cîteva clipe pînă să priceapă ce avea să se întîmple. Un lungan de caporal își înfipse casca de oțel pe cap și dădu raportul.

— Să presupunem : în raza adăposturilor noastre s-au pus în mișcare trupe parașutate inamice ! strigă generalul. Dați alarma !

Caporalul se întoarse și spuse cu o liniște impresionantă unui soldat :

— Ia du-te, mă, de-l trezește pe comandantul companiei !

— Să dai *alarma !* tună generalul.

— Hai, bre ! îl îndemnă caporalul pe soldat. Ci du-te odată și spune-i amicului cum stau lucrurile.

Generalul își ieși din fire.

— Ui-te, așa se face ! urlă el, și smulse o pușcă-mitralieră din rastel.

---

[1] Localitate în nord-vestul Franței (Bretania).

Un ofițer potrivi muniția. Generalul țîșni pe ușă afară, în ulița întunecoasă a satului. Trase cîteva salve.

Rezerviștii din camera de gardă holbară ochii de uimire.

— Ai înnebunit ? urlă sentinela care patrula pe șosea. Ce-i asta, să tragi aici, în mijlocul nopții ? Unde s-a mai pomenit așa ceva ?

Se apropie furios.

Cînd intră în raza de lumină a camerei de gardă, începu să bîlbîie, speriat :

— Mă gîndeam că...

— Prea multă gîndire slăbește puterea de apărare, se răsti Bredwitz. Dă-mi carnetul tău de serviciu.

— Am văzut eu multe în viață ! oftă generalul. Am văzut la cazarmă și cai care varsă, dar o adunătură nedisciplinată de porci cum e asta încă n-am întîlnit !

Satul rămase în beznă și nu se mai auzi nici o șoaptă.

— O pace îngerească pe aci ! glumi un ofițer.

— Vă rog să mă scutiți de asemenea observații nelalocul lor, se înfurie generalul.

Furios, apucă iar pușca-mitralieră și slobozi o nouă salvă în vînt.

Un fruntaș, numai pe jumătate îmbrăcat, apăru tîrîndu-și picioarele.

— M-a trimis dom' plutonier-major... să vă întreb, de ce trageți la ora asta ?

Generalul ridică ochii la cer și rămase cu gura căscată.

Un sughiț îi tăie vorba. După zece minute săpuni compania de somnoroși de să zici ce-i asta.

Dădu ordin soldaților să se tîrîie cu gingiile pe ulițele satului, ca să nu mai aibă nevoie de pastă de dinți cît or trăi.

De neînchipuit ce se mai pricepea să comande !

Generalul meu !

Cînd generalul veni înapoi, la mașină, am luat poziția de drepți și am deschis portiera. Generalul descoperi deodată antena cea nouă de radio, pe care o montasem cu o zi înainte.

Se opri nedumerit.

— Ce-i asta ? mă întrebă el, cu priviri bănuitoare.

— Cu asta domnul general poate să audă și în automobil informațiile date de *Wehrmacht*, i-am explicat.

La început se uită liniștit, cu oarecare interes, dar, după aceea, își strînse capul între umeri.

— Fleacul ăsta să fie demontat ! șuieră el printre dinți. Cum îți permiți ? Ce-i îndrăzneala asta, să schimbi construcția mașinii mele ? Ca mîine parcă te văd că-mi instalezi aici și un closet cu apă curentă, hai ?

„Așa, băiețaș, acuma înghite-o și tu !" mi-am zis.

Generalul se învîrti, adulmecînd în jurul automobilului.

— Dar asta ce mai e ? întrebă el.

— Faruri pentru ceață, am răspuns.

— Scoate chestiile astea ! porunci generalul. Dacă dă ceața peste noi, cască-ți bine ochișorii.

— Să trăiți, dom' general !

„Al naibii ! mi-am zis. Asta-i drept mulțumită pentru osteneala mea... Încerc să-i dau moșului o mașină ca lumea... și el..."

— Ce s-a întîmplat aici ? se miră generalul, zvîrlindu-și ochii pe stegulețul din fața automobilului.

— E un steag nou, domnule general !

— Dar unde-i cel vechi ? întrebă el.

— L-am ars, domnule general. Prea era zdrențuit și murdar.

Generalul scoase un țipăt înăbușit.

— Bredwitz, ai auzit ce monstruozitate ?

Adjutantului îi pierise piuitul.

— Steagul acesta a făcut campania din Po-

lonia, începu să urle generalul, a fost cu mine în Olanda, în Belgia, în Rusia!

„Nici nu vreau să fiu aşa de precis informat", mi-am zis.

— Mii de draci, nici măcar atîta minte n-ai? Tontule! Ai fi în stare să dai la spălat şi călcat pînă şi drapelele de la Torgau [1] şi de la Leuthen [2]... şi să duci la cromat pînă şi insignele militare ale lui Alexandru cel Mare [3]!

Generalul îşi ieşi cu totul din fire. De mînie, ar fi fost în stare să mă înghită.

Nici nu se ghemui bine în automobil, şi începu iar să behăie.

— Şi asta ce înseamnă?

— O vază pentru flori, domnule general!

— Nu mai spune! strigă generalul. Pesemne ca să bag în ea floricelele de nu-mă-uita pe care o să mi le dea comandanţii mei, nu-i aşa? Acuşi o să-mi pui în maşină şi un cuier de care să-mi atîrn umbrela şi un cîrlig ca să am pe ce-mi agăţa jobenul! Menajera şi valetul sînt probabil ascunşi sub aripă, hai? Dacă-i aşa, te rog să-mi spui unde se află şi cum funcţionează clistirul, ca să fiu pe deplin mulţumit.

---

[1], [2] Localităţi unde în timpul războiului de şapte ani (1756—1763), Friedrich al II-lea, regele Prusiei, a cîştigat două bătălii.

[3] Rege al Macedoniei (356—323 î.e.n.), unul dintre cei mai cunoscuţi războinici ai antichităţii.

Nu mai isprăvea cu ocările.
Îşi arăta dinţii ca un dulău în zgardă.
Şi eu nu-i puteam face nimic.
Nici măcar să-i ard una peste bot.
Doar era generalul meu!

La inspecţia următoare, generalul l-a întrebat pe comandantul unei subunităţi de autotunuri:

— Ia spune-mi, preastimate, aveţi la îndemînă muniţii de exerciţiu?

— Da, domnule general! răspunse omul cu naivitate.

— Atunci să presupunem că în curtea ţăranului de peste drum s-au cuibărit trupe inamice de paraşutişti, spuse generalul. Arată-mi cum ai face dacă ar fi cazul să-i goneşti de acolo!

După cîteva minute am auzit huruitul autotunurilor în noapte.

Şenilele şi motoarele făceau gălăgie mare.

Se auzeau trosnind salvele şi se vedea cum ieşeau flăcări din gurile tunurilor.

Mă uitam la general, care stătea la cîţiva paşi de radiatorul automobilului şi urmărea cu atenţie duduitul şi pocnetele autotunurilor.

„Nu ştiu, îmi ziceam, dacă meseria cea mai potrivită pentru mine ar fi fost asta: să mă

tot aflu, așa, în treabă, în uniformă de general."

— Horlacher, îmi iau un mic concediu, spuse generalul.

Am fost atît de uimit, încît i-am răspuns cu prietenie, ca un om cuviincios.

— În regulă! am zis.

Generalul își avea un fel de cabană în Pădurea Neagră.

Fii-sa o gospodărea.

I-am pregătit cele necesare pentru drum.

Generalul ședea lîngă mine.

Privea lung ținutul, pe care-l cunoștea. Pe care-l cunoscuse încă din primul război mondial.

— S-a schimbat mult Franța, spuse el. S-a făcut mai frumoasă, dar a și îmbătrînit. A trebuit să înghită mult fier și sînge.

— Dar se pare că i-a și priit, i-am răspuns.

Străbăteam Franța cu automobilul, pe șosele înguste, cu plopi înalți în dreapta și în stînga. Pătrunserăm într-o regiune deluroasă, de unde puteai să privești în valea adîncă de pe fiecare înălțime.

— Aici au murit în războiul trecut un milion de oameni, mă lămuri generalul, cu ochii

spre cîmpii și pășuni. De partea franceză erau patru sute de mii. Trei sute de mii dintre ei n-au mai fost găsiți. După asta poți să-ți dai seama, cu aproximație, cum a lucrat artileria pe aici.

O vacă se sperie de automobil și o luă în galop peste o pășune.

O dată, aproape de tot de șosea, ne izbi priveliștea unui trunchi de copac putrezit. Ceva mai încolo, am descoperit o bucată de fier ruginit rămas dintr-o piesă de tun.

— Ce nostim e, am zis. Nici nu mai poți ști ce a fost.

— E drept că nu mai ai ce vedea! spuse generalul. Dar toți cartofii de-aici au gust de explozibil.

„Explozibilele nu sînt chiar așa de rele la gust!" mi-am zis.

— Ce fel de lăzi sînt astea? întrebă fata domnului general, fîțîindu-și cu drăgălășenie popoul.

— Sînt atenții din Franța, stimată domnișoară, am spus. Un mic aport la gospodăria domnului general.

Fiica domnului general privi lucrurile acelea frumoase.

Și făcu niște ochi ca bilele.

— Cum, astea poţi să le ai cînd vrei, în Franţa ? Dacă-i aşa, să nu mai spună dumnealor că le merge rău sub ocupaţia germană ! făcu ea.

— Dar nici nu spun aşa ceva, am zis.

— Horlacher, am vrut să te întreb ceva...

— Vă rog, stimată domnişoară.

— Ai putea să-mi aduci mai des asemenea lucruri ?

— Cu plăcere ! i-am spus. Domnişoara trebuie numai să-mi noteze pe hîrtie ce să-i aduc.

— Şi textile ? voi ea să ştie.

— Bineînţeles, am spus.

— Port numărul 42, şopti ea.

Am simţit un fluid între noi.

Am rînjit politicos şi am ajutat-o la despachetat.

— Sînt atît de mulţumită că tata are, în sfîrşit, un şofer deştept, spuse ea, cu multă vioiciune. Închipuieşte-ţi, cel de dinaintea dumitale a fost în viaţa civilă gunoier.

Seara au venit musafiri.

Numai oameni unul şi unul.

Comandantul garnizoanei, un tip cumsecade, cu nevastă-sa.

Pusă într-o rochie de seară minunată, ea se rotea ca un păun care-şi desfăşoară coada.

Apoi, din oraşul învecinat, directorul unui teatru care nu mai funcţiona.

Înalt de un metru nouăzeci şi doi, era făcut numai din ciolane, pe care flutura un costum prea larg.

Sosi apoi, valvîrtej, şi un profesor. Un bătrîn ramolit care se ocupa de moşteniri.

— Am un caz foarte interesant ! mă bătu el la cap, Un copil căruia i se contestă moştenirea şi...

Cînd îşi dădu seama că nu sînt decît şoferul generalului, jignit, se adresă fetei generalului.

În timpul mesei, nevasta comandantului garnizoanei povesti :

— El a spus : „În această luptă, cea mai uriaşă luptă din toate timpurile, nu trebuie să ne aşteptăm sau să prevedem că victoria ne va fi dăruită".

— A grăit adevărul, spuse directorul.

— Absolut adevărul, grohăi profesorul.

— Fiecare va fi cîntărit la justa lui valoare. Cine va fi găsit prea uşor va trebui să dispară ! prevesti soţia comandantului.

Vorbea cu ochii închişi şi cu un aer încîntat.

Femeia trăncănea într-una şi nici nu simţea nevoia să respire. „Cu siguranţă că a fost ucenică la o moaşă clandestină", mi-am zis.

— Atotputernicul va fi un judecător drept, a spus El ! spuse ea mai departe.

— Nu aveţi şi dumneavoastră impresia că în Dumnezeu se poate avea oarecare încredere, numai că... întrebă profesorul.

— „Datoria noastră este, a spus El, să ne îndeplinim în aşa fel îndatoririle, încît să putem susţine în faţa creatorului tuturor lumilor că am lucrat, după toate regulile luptei, pentru existenţă, fără să disperăm vreodată, fără să cruţăm vieţi, pentru ca poporul nostru german să poată trăi. Aşa continuă soţia comandantului. „Din jertfele morţilor se va ridica marele imperiu german, a spus El", zise ea pe nerăsuflate.

— Să ne fie de bine ! strigă directorul cu o voce tunătoare.

Ridică paharul şi-i îndemnă şi pe ceilalţi să bea.

— Horlacher, mai adu puţină ceapă prăjită ! porunci generalul.

I-am adus ceapa şi m-am uitat la el cum îşi bagă o bucată de ficat de viţel între dinţi.

Fiica generalului şedea ţeapănă la masă. Ţinea coatele niţeluş strînse. Distinsă şi rezervată, cu ochii pe jumătate închişi, scormonea prin farfurie.

Îmi făcea plăcere s-o privesc pe fata generalului.

Sînii, clasa-ntîi.

Unghiile lăcuite şi părul roşu.

Faţa albă.

Şi sprîncene uşor arcuite.

Avea ochi frumoşi şi semeţi.

După masă, domnii jucară cărţi, iar doamnele turnară pe gît fel de fel de spirtoase.

Şi, între timp, ronţăiau prăjituri.

— Cum de le-am abandonat aşa, deodată, ruşilor Smolenskul şi Orelul, Kurskul şi Harkovul ? întrebă soţia comandantului. Soldaţii noştri s-au retras pînă dincoace de Nipru ! De ce ?

— Nu ştiu, spuse fiica generalului. Ştiu numai că războiul acesta din Rusia va fi hotărîtor.

— Să ne rugăm domnului pentru victoria binemeritată ! şopti doamna mai în vîrstă.

Fiica generalului zîmbi.

Nepătrunse sînt căile domnului !

— Le venim noi de hac ! afirmă generalul.

La zidul Atlanticului sînt acum şaizeci de divizii. Vom şti noi cum să le punem în mişcare.

— Pe de altă parte, *Korona*[1] se mai poate aştepta şi la alte surprize, spuse comandantul garnizoanei. Mi s-a povestit că la gura rîului Peene[2] ne-am opintit serios. Arme cu rachete şi alte mărunţişuri de astea.

— Dumnezeule, doamne ! Cînd vor înţelege, în sfîrşit, popoarele Europei că în lumea toată nu există cineva să priceapă atît de profund şi cinstit nevoile ţărilor din Occident, ca noi, germanii ? spuse directorul de teatru. Cu puţină bunăvoinţă şi raţiune, lupta aceasta s-ar fi putut evita cu totul. În loc să ne fi atacat pe la spate, Europa ar fi trebuit să pornească împreună cu soldaţii noştri împotriva bolşevicilor. Se vor căi amarnic că nu au făcut-o !

— Lupta aceasta vor trebui s-o ducă la bun sfîrşit copiii noştri, spuse profesorul.

După aceea, comandantul povesti că un cavalerist şi-a nenorocit doi cai, pentru că i-a ţesălat prea tare în cursul serviciului militar.

Noaptea, tîrziu, stăteam întins în pat şi mă luptam cu tot felul de gînduri.

Fumam şi moţăiam.

---

[1] Şeful suprem.
[2] Rîu în nord-estul Germaniei.

În casă se mai auzea cum curge apa la baie, iar prin fereastra deschisă un vînt cald unduia perdelele.

— La ce-ţi foloseşte ghitara ? mă întrebase după amiază fata generalului în timp ce despachetam şunca.

— Îmi place să zdrăngănesc din ea cîteodată ! i-am răspuns. Dar n-o să vă deranjez. O să mă duc în pădure sau altundeva.

— De ce ? m-a întrebat fata generalului. Şi mie-mi plac cîntecele drăguţe. De pildă : „Atunci, vorbi prinţesa Isis, fiindcă azi mi-e aşa de urît..."

Ea îmi murmură asta pe un ton anumit.

Cînd a venit la mine în odaie, avea buzele pictate puţintel mai mult decît trebuie. Purta papuci de lac negru, iar prin cămaşa-i verde puteai să vezi cum îi străluceau şoldurile.

I-am întins pachetul cu ţigări şi i-am dat şi foc.

A tras repede fumul, cu lăcomie, în piept.

Apoi mi l-a suflat în obraz.

„Aşa ? Atunci las', că-ţi arăt eu ţie ! mi-am zis eu. Cînd o să-ţi dai ochii peste cap şi o să-mi strigi «iubitule», o să te laşi de apucăturile astea !"

Telefonul sună.

La capătul celălalt al firului era comandantul diviziei. Generalul își umflă buza de jos, puse receptorul la loc și mă privi timp de cîteva secunde, în tăcere. Apoi spuse:

— Horlacher, plecăm la drum. Armata a VII-a a dat alarma.

Am pornit în goană.

Ne grăbeam grozav.

Am sosit totuși prea tîrziu.

Aliații debarcaseră în zori.

Tocmai în sectorul diviziei.

Nimerisem sub o ploaie de foc.

— Bună ziua! l-am salutat pe Cap-de-porc. El răsfoia un carnet legat în piele. Acu putem trage nădejde să căpătăm decorații ceva mai de soi! i-am spus.

— Aliații ne vor da un banchet ca lui Papură-vodă, ăl din mila lui Dumnezeu! mormăi el.

I-am spus:

— Ei, și! Ne lăsăm între timp mațele la garderobă!

Generalul începu îndată să-și desfășoare activitatea lui profesională.

I-am făcut o cafea Mocca, tare de tot.

Colonelul Olten raportă:

— Vin cu fel de fel de mizerii și sînt foarte mulți. Au tancuri-amfibii, vase de desant și trupe de asalt, și cine știe ce mai au! Situația este următoarea: la nord de Carentan [1] s-au consolidat trupe de parașutiști americani, iar englezii se cuibăresc la nord-vest de Caen [2]. Vor să pună mîna pe oraș, dar Regimentul 716 se ține țeapăn și curajos. La Vierville [3] Regimentul 352 s-a ciocnit de americani. Tancurile noastre sînt gata s-o pornească, dar încă nu s-a dat ordinul de atac.

— Un căcat extraordinar, spuse generalul. Nimic mai important pentru noi decît să respingem invazia în patruzeci și opt de ore. Dacă nu izbutim, sîntem pierduți, pentru că n-avem rezerve operative, ne explică el. Rezervele sînt băgate în Rusia, și acolo vor fi măcinate. Ce s-a ales din divizia de tancuri și Regimentul al 12-lea SS? Trebuie să aducem aici tot ce se mai află în spatele frontului.

— Legătura cu comandamentul armatei! porunci colonelul Olten ofițerului de la transmisiuni.

— Sper că voi afla ce se petrece, opină Olten. Mi s-au dat adineauri asigurări că statul-major are pregătite pentru noi o mie de avioane de vînătoare și patruzeci de submarine.

---

[1], [2], [3] Localități din nordul Franței (Normandia).

— Nu mai spune ! făcu uimit generalul. Nici nu ştiam că am perfecţionat atît de mult maşinile astea.

— O să ai ce vedea cînd s-or întîlni cu toţii aici ! spuse Olten.

Generalul scormoni posomorît prin tabacheră.

I-am desfăcut bagajul şi i-am pregătit o baie fierbinte.

În ziua următoare am plecat cu generalul pe front.

După Mortain[1] am întîlnit primele urme ale exploziilor de bombe. Străzile erau distruse, şi peste tot zăceau cadavre şi rămăşiţe de vehicule sfărîmate. Ici-colea se vedea mărşăluind cîte o coloană germană de rezervă, care se tîra cu băgare de seamă prin hăţişuri. Cîteva ambulanţe erau în drum spre spatele frontului.

Pe cer vîjîiau avioane de asalt americane.

Alta era priveliştea între Vire[2] şi Orne[3].

Din largul mării, vapoarele împroşcau cu obuze păşunile şi cîmpul.

Aruncătoarele de mine îşi descărcau proviziile. De peste tot bubuia artileria.

---

[1] Localitate din nordul Franţei (Normandia).

[2], [3] Rîuri în nordul Franţei (Normandia).

Am oprit automobilul în umbra unui tufiş, şi generalul cu adjutantul lui urmăriră, cu binoclul, bombardierele. Avioanele veneau din Anglia, făceau un ocol mare peste Normandia şi-şi lepădau aici încărcătura de „ouă".

— Asta-i adevărată muncă pe bandă rulantă, nu altceva ! spuse Bredwitz cu dispreţ.

Generalul puse binoclul deoparte şi-şi suflă nasul.

— Horlacher, dă-ne ceva de mîncare ! porunci el.

Am ridicat măsuţa pentru hărţi topografice, şi din spatele maşinii am scos lada cu provizii.

Aveam friptură rece şi un vin negru obişnuit.

Am şters tacîmurile şi am servit.

Din păcate, ne lipseau şerveţele.

Era o zi foarte călduroasă. Pe cîmp se coceau grînele. Iarba şi pomii îmbălsămau aerul. În depărtare plesneau granate. Bombele explodau şi în aer se jucau fluturaşi. Pe bolta albastră tunau proiectile de pe vasele de război. Motoarele avioanelor făceau o larmă infernală, în timp ce nişte rîndunele prindeau muşte.

Un zumzet ciudat ne atrase atenţia. O dungă îngustă, aprinsă se întindea peste cer. Se făcea tot mai neagră, mai lungă şi mai lată. Un glob mare de foc apăru şi făcu : „Bum !" Din el se

desprinseră zdrenţe negre şi fire arzînde şi fumegînde.

— Greţos, spuse generalul. Să explodezi împreună cu cîteva sute de litri de explozibil inflamabil este o moarte rapidă, dar, totuşi, greţoasă. Ce crezi, domnule Bredwitz? Asta se petrece neobişnuit de repede, nu-i aşa?

— Cred şi eu, spuse adjutantul. O explozie ca asta are o putere imensă. Într-o secundă sfîşie şi rupe orice. E greu ca într-un asemenea caz omul să mai fie stăpîn pe el.

— Pot să mai umplu o dată paharul domnului general? am întrebat.

— Te rog! mi-a răspuns el. Poţi să bei şi dumneata o picătură.

— Vă mulţumesc foarte mult, domnule general! am spus.

Eram impresionat, fiindcă nu prea se obişnuieşte ca şoferul să bea şi el, mai ales în faţa unor ofiţeri superiori.

Pe de altă parte, ne oprisem destul de aproape de spatele frontului.

Sub un pod, comandantul unui regiment de tancuri îl aştepta pe general.

Colonelul era din cap pînă-n picioare mînjit de noroi.

Un bărbat curajos, care trecuse prin multe. În locul cravatei purta crucea de cavaler.

— Cum, nu mai aveţi decît patru vehicule? E o nenorocire! Numai atîta v-a mai rămas din tot regimentul? întrebă generalul.

— Am mai putut duce la atelier două tancuri de 7,5, raportă colonelul.

— E o catastrofă îngrozitoare, îşi dădu cu părerea generalul. Sînt uluit. Dus pe gînduri, îşi învîrtea ţigara între degete. Am să încerc să vă pun iar pe roate, suspină el. Stau şi mă gîndesc, de unde aş putea să rup pentru voi cîteva tancuri!

— Dacă-mi permiteţi, domnule general, vă rog să ne trimiteţi numai maşini germane, spuse comandantul. Nu mă simt de loc în stare să lupt cu succes împotriva americanilor şi a englezilor cu tancuri de rebut capturate de la belgieni sau de la cehi.

— Cui îi spui asta, domnule? mîrîi generalul. Crezi dumneata că eu sînt de altă părere? Dacă ar fi fost după mine, nu ne-ar fi băgat pe gît capturile astea de proastă calitate. Dar n-a mers după cum am vrut eu. De altfel, nimic nu merge după dorinţa generalilor. Prea sînt mulţi. Generali mult mai mulţi decît caporalii lui Frederic cel Mare.

De supărare, generalului începuseră să i se aprindă urechile.

Pe neașteptate, se auzi larma unui roi de avioane de asalt americane, care zburau jos de tot, de-a lungul șoselei, trăgînd într-un camion izolat.

Generalul își ieși din fire.

— Cine-i șoferul ăsta tîmpit care se plimbă tocmai pe-aici ? strigă el. A înnebunit ? urlă el furios spre camionul care începuse să ardă și să scoată fum gros.

— Domnule general, vedeți tipurile astea de avioane ? strigă colonelul tanchist. Ăștia sînt vînătorii cu blestematele alea de rachete despre care v-am raportat.

— Adevărat că străpung blindajul tancurilor ? întrebă generalul neîncrezător.

— Din păcate, nu pot decît să vă asigur încă o dată că așa este, spuse colonelul.

— Frumoase perspective ! bombăni generalul.

— Da, s-ar putea să fie vesel de tot ! spuse comandantul unității de tancuri.

Generalul își scutură un fir de praf de pe pantaloni.

— Prea onorat confrate, spuse el, în cursul nopții vă voi trimite cîteva tancuri, ca să vă puteți mișca iar. Nu vor fi multe. Faceți economie și vedeți cum o s-o scoateți la capăt cu ele.

— La ordin, domnule general ! spuse colonelul ducînd mîna la chipiu.

— Regret sincer că trebuie să suferiți un asemenea eșec chiar la începutul luptelor, spuse generalul. Dar sper că veți astupa breșa, nu-i așa ? Și luați bine seama să nu vă surprindă vreo rachetă. Asta-i, într-adevăr, o descoperire drăcească.

De la amplasamentele de tragere nu prea îndepărtate se auzea păcăitul mitralierelor.

— Mi se pare că aveți niscaiva clienți, zise generalul.

— Mă ocup eu de ei, numaidecît ! spuse colonelul.

— Fă-le bine de petrecanie! Să nu mai poată lătra ! Așadar, ne-am înțeles. Cu Dumnezeu înainte, stimate colonel !

Generalul se îndreptă cu pas măsurat spre automobil.

Postul de comandă al regimentului de infanterie se găsea în casa unui țăran.

Prin curte se învîrteau prizonieri, niște parașutiști americani, canadieni și englezi, care-și mîncau rațiile de rezervă. Soldați germani,

întorşi din primele linii, povesteau cum s-au desfăşurat luptele în cazematele de pe coastă.

În bucătăria casei, comandantul dădu un raport asupra situaţiei :

— În cursul nopţii au fost bombardate bateriile de coastă. În zorii zilei au căzut obuze grele peste infanterie şi cazemate. Îndată după bombardament au acostat tancuri-amfibii, vehicule speciale motorizate şi tunuri de însoţire a infanteriei, tunuri antiaeriene şi antitanc. Roiuri de bărci de debarcare au adus la mal trupe de asalt. Tunurile de pe vapoare şi bateriile de rachete ne-au distrus poziţiile.

Colonelul de infanterie era palid şi asudat.

— Ca să fim cinstiţi, trebuie să recunoaştem : au făcut o treabă grozavă, spuse generalul. Din păcate, pe spinarea noastră !

— Sînt perfect organizaţi ! spuse comandantul. Din ruinele cazematelor şi din adăpostul distrus de bombe nu le-am putut opune nici un fel de rezistenţă serioasă. Minele marine şi cele terestre n-au avut nici un efect. Peste tot înaintau cu repeziciune. Mi se pare că au o nouă metodă de a arunca minele în aer.

— De necrezut ce au oamenii ăştia ! Poţi, pur şi simplu, să-i invidiezi, spuse generalul.

Deodată se auzi o bubuitură puternică.

Tencuiala se desprinse din tavan.

Geamurile se sparseră şi de pe acoperiş ţiglele începură să cadă cu zgomot.

— Folosesc proiectile de calibru mare, observă generalul.

— Tîmpită regiune, spuse colonelul de infanterie. Tot timpul ne blagoslovesc.

În bucătărie se adunaseră ofiţerii de la statul-major al regimentului. Tăceau şi priveau masa acoperită cu hărţi.

Muştele roiau pretutindeni.

Căni de lapte, nespălate, împuţeau aerul cu duhoarea lor acră.

Vatra era plină cu vase murdare.

În grajd grohăiau porcii.

— Cum asta, porci aici ? întrebă generalul.

— Da, domnule general, spuse comandantul.

— Tăiaţi-i îndată, altfel, se mai îmbolnăvesc de moarte de atîtea împuşcături, spuse generalul.

Se aşeză în faţa hărţii strategice.

În locul celor mai multe linii şi însemnări de pe hartă, nu mai existau afară, pe teren, decît cadavre şi maldăre de cartuşe. Ofiţerii îşi întindeau gîtul ca să vadă mai bine.

— În nici un chip nu-l vom lăsa pe adversar să intre în Caen, explică generalul. Altfel, ar

trebui să ne retragem pînă pe Loire [1]. Colonele, rămîi deocamdată unde te afli. Te voi ajuta cît o să pot. Corpul de tancuri I.S.S va sosi cred, încă în noaptea asta. Cu ajutorul lor, am putea pipera straşnic supa domnilor de dincolo !

Comandantul privi fix harta strategică şi-şi muşcă buza de jos. Avea cearcăne sub ochi, şi mîinile îi tremurau.

— Colonele, nu-ţi pierde cumpătul tocmai acum, spuse generalul, cu glas binevoitor. La urma urmelor — nu-i aşa ? — mai există şi armata a XV-a, care n-o să stea să se uite cum ni se macină oasele pe-aici. Mîine, cel mai tîrziu poimîine, situaţia se va prezenta cu totul altfel. Şi cînd îţi vor sosi întăririle, atunci o să ai iar un regiment ca lumea !

Se auzi o pocnitură teribilă.

Pămîntul din faţa casei zbură în sus.

Tufişurile şi bălăriile se roteau prin aer.

Schijele şuierau.

— E colosal ! se minună generalul.

— Nu s-ar putea ca aruncătoarele de mine să ne uşureze puţin situaţia ? întrebă comandantul.

[1] Cel mai mare fluviu al Franţei ; izvorăşte din munţii Ceveni (centrul Franţei) şi se varsă printr-un estuar, în Oceanul Atlantic.

— Din păcate, nu, spuse generalul. Am urgentă nevoie de ele în altă parte.

Se apropie de fereastră.

Cioburi de sticlă scrîşneau sub cizmele lui.

— Te rog, serveşte-te, spuse generalul, întinzînd colonelului de infanterie tabachera. Măcar atît să fac pentru dumneata ! spuse el şi rînji.

Pe stradă, în faţa casei, treceau în grabă francezi refugiaţi.

Aveau căruţe, cărucioare de copii şi drapele tricolore.

Generalul se uita curios după ei.

— Din ce vor oamenii ăştia să trăiască pe drum ? Nu pot să înţeleg !

Comandantul ridică din umeri.

Nici el nu ştia.

Aruncătoarele de mine erau instalate pe poziţie.

Era beznă.

Peste tot, numai tranşee.

Ici-colea şedeau soldaţii pe vine.

— Linişte acolo ! mîrîi comandantul bateriei de aruncătoare către soldaţi, tocmai cînd frînam automobilul.

Generalul nu-i lăsă tînărului căpitan timp să dea raportul.

— Cum terminaţi cu muniţiile, o ştergeţi, şuieră el, coborînd din automobil. Sper că, afară de voi, nu mai e nimeni vîrît prin pădure !

Generalul ştia că observatorii inamici vor repera foarte repede aruncătoarele. Mult nu mai putea trece pînă să răspundă artileria duşmană la focul aruncătoarelor noastre.

— Domnule general, pădurea a fost curăţată, nu mai există nici o unitate acolo, raportă comandantul bateriei. Pe şoselele ce duc spre pădure sînt instalate posturi.

Generalul dădu din cap şi-şi înăbuşi un căscat.

Împreună cu căpitanul, îşi tîrî paşii spre poziţiile aruncătoarelor. În urma lor veneau Bredwitz şi un locotenent tînăr de la aruncătoare.

Generalul se uită la ceas.

— Mai avem şaisprezece minute, spuse el. Aţi discutat cu colonelul Olten manevra următoare ?

— Domnul colonel mi-a dat ordin să mă prezint la el mîine la ora 9, înainte de amiază, răspunse căpitanul.

— Aşa ? făcu generalul. Abia la 9 ?

Se opri şi privi spre tranşee.

Acolo soldaţii aşteptau ordin să tragă.

Lîngă aruncătoare se aflau rezerve de muniţii pentru două salve.

Totul era în ordine.

— Domnule general, mai avem 14 minute, spuse căpitanul.

— Ce noapte frumoasă ! făcu generalul cu ochii spre cer. Ce frumos miroase pe aici ! adăugă el, adulmecînd aerul. Parcă a iasomie !

— Exact, domnule general, spuse căpitanul. Este chiar iasomie. Colo, în faţă, creşte o grămadă.

— Nu mai spune ? exclamă generalul. Totuşi, pare să fie o raritate pe aici. Tare-mi place iasomia ! Anul trecut mi-a adus cumnatul meu două răsaduri. Nici n-aş fi crezut că vor prinde, dar au crescut de minune. Le am acasă, în grădina mea, povesti generalul.

Apoi privi iar spre amplasamentul pieselor de artilerie.

Deodată se opri.

— Mi se pare că cineva fumează acolo ! strigă el supărat.

— Locotenente, să afli îndată cine a fumat, ordonă energic căpitanul.

Adjutantul bateriei de aruncătoare porni ca săgeata.

— Ăsta trebuie să fie nebun de-a binelea, făcu generalul. Măgării de-astea mă înfurie

așa, încît aș fi în stare să mă cac de-a dreptul în cer ! spuse el. Nici n-ai idee cît de departe se vede focul unei țigări în beznă. Domnii de la aviația militară mi-au povestit că-i văd pe acești zănatici de la niște înălțimi fantastice.

— Domnule general, voi pedepsi aspru pe vinovat, îl asigură comandantul bateriei.

— Asta te și rog s-o faci ! îl repezi generalul. Apoi se uită la ceas. Horlacher, adu-mi o crenguță de iasomie. Dar să nu umbli cu lampa de buzunar, ai înțeles ? Iasomia asta sălbatică m-a făcut curios, spuse generalul către ofițeri. Tare aș vrea să știu cum de a ajuns aici ! zise el cu o voce visătoare.

Bredwitz și căpitanul de la aruncătoare îl priviră cu înțelegere.

— Mai sînt 9 minute, domnule general, raportă căpitanul.

— Acum e momentul, spuse generalul. Dă-le englezilor cîteva lovituri zdravene la ceafă ! adăugă el. Să intri în ei ca în brînză !

Comandantul bateriei salută și plecă.

Generalul și Bredwitz se întoarseră la automobil.

— Află, dragă Bredwitz, că am văzut în viața mea dracu știe cîte atacuri, spuse generalul. Totuși, fiecare atac e pentru mine un eveniment covîrșitor !

Generalul se aruncă în mașină.

Se auzi un răpăit înăbușit, ca de tobă.

Urmă un urlet care părea că vine în valuri. Răsunară niște detunături puternice. Artileria făcea o zarvă înnebunitoare. Deasupra pădurii apărură dîre de foc. Copacii se cutremurară cu un geamăt uriaș de crengi și frunze smulse. Presiunea aerului biciuia iarba și țărîna de jur împrejur. Totul șuiera, și pufăia, și tuna într-una.

Se auzeau urlete smintite, întretăiate de focuri care țîșneau albe și galbene.

Apoi, brusc, totul încetă.

Timp de cîteva secunde se mai auzi ecoul bubuiturilor.

— Tare sînt curios să aflu ce efect a avut bombardamentul nostru, spuse generalul.

Aruncătoarele traseră a doua salvă.

I-am adus generalului crenguța de iasomie.

Pînă ce artileria inamică să facă praf — în doi timpi și trei mișcări — pădurea, am șters-o.

Pe drum, generalul explică adjutantului că o vacă lăptoasă mănîncă pe zi cel puțin cinci kilograme de fîn bun, aproape două kilograme și jumătate de paie și vreo douăzeci și cinci de kilograme de morcovi tocați. Generalul adăugă :

— Se recomandă neapărat ca supliment fasole soia.

Mi s-a dat ordin să transport acasă uniformele şi rufăria mai bună a generalului.

— Cucu, iată-mă ! am salutat-o pe fata generalului.

— Cum îi merge tatei ? a întrebat ea.

I-am răspuns :

— Bătrînul tău se desparte cam greu de Normandia.

— Cum vorbeşti aşa despre tatăl meu, care este generalul tău ? strigă ea. Asta-i nemaipomenit ! Îţi interzic tonul acesta lipsit de respect !

— Ştii doar cum vorbesc eu ! N-am fost educat aşa, cu punct şi cu virgulă, ca tine.

— Imbecilule ! şuieră ea. Ar trebui să-i mulţumeşti lui Dumnezeu că ai voie să respiri acelaşi aer ca tata.

— Ei, gata, isprăveşte ! i-am spus eu. Nu tot ce sclipeşte e aur, şi nici tată-tu nu-i cine ştie ce minune !

— Familia lui a făcut plugărie pe pămîntul german încă sub Henric Leul [1]. Pe vremea aceea strămoşii tăi mai şedeau cocoţaţi în copaci, cîrîi ea.

[1] Duce de Bavaria (1129—1195).

— Ei, vezi, cu fleacurile astea n-o să mă duci ! zic. Nici nu pot să-mi închipui neamuri de-ale tale cu hîrleţul în mînă.

Fiica generalului îmi trase o săpuneală grozavă. Se vedea cît de colo că fusese crescută într-o garnizoană. Se înfuriase atît de rău, că nu mai isprăvea cu strămoşii.

— Am avut în familie un Puckhammer, care la bătălia de la Zenta [1], înarmat numai cu o bîtă, a spart scăfîrliile a nouăsprezece turci.

— Se pare că aveţi în sînge gustul pentru ciorăvăială, i-am spus.

— Nătărău păcătos ! şuieră ea şi scuipă.

— O doamnă nu face aşa ceva, i-am spus.

Făcu ochii mici şi-mi dădui seama că ar fi sărit cu plăcere să mă strîngă de gît.

— În toată viaţa ta de nenorocit n-ai fi visat o femeie de familie ca mine dacă, într-un acces de nebunie, nu m-aş fi lăsat prinsă în mrejele tale !

— Stau şi mă întreb, am spus. Să fii tu, oare, un chilipir aşa de mare, sau te prefaci numai ?

Problema asta mă interesa în mod deosebit.

După o săptămînă de ploaie veni şi o zi însorită.

[1] Localitate în Iugoslavia, unde în 1697 prinţul Eugeniu de Savoia i-a învins pe turci.

— Americanii se apropie în goană de Coumont [1], spuse Olten.

— O să înceapă o harababură a naibii!

— Cu toate astea, nu trec englezii de orașul Caen, făcu generalul. Divizia noastră e bine înfiptă acolo.

— Sper că nu vom avea dificultăți din cauza asta, își spuse Olten părerea, arătînd harta. Poziția noastră o ținem, dar ce se întîmplă la divizia vecină? Depozitul nostru de muniții „Bobbi I" e ca și sacrificat. Am dat eu ordine să se scoată ce se mai poate, dar majoritatea munițiilor trebuie s-o facem cadou. Și noi, care am crezut că nu vor ajunge niciodată la ele, spuse Olten cu ochii pe hartă.

— Am mai văzut fete mari care s-au ales cu un copil de pe urma unui pelerinaj la locurile sfinte, grohăi generalul. Făcu un gest cu mîna în aer, apoi azvîrli creionul pe masă. Dacă de pe acuma ne merge treaba așa, atunci să ne fie de bine! mîrîi el. Se răsuci pe călcîie și-și fixă privirea în podea. Parcă mai putem scoate o vorbă? Ne spetim, răsturnăm lumea cu dosul în sus, ne paradim tancurile, și cu ce ne alegem? Că trebuie să scăpăm de muniții! De ce? Pentru că alți domni se încăpățînează ca niște

[1] Localitate în nordul Franței (Normandia).

catîri! Să-ți rupi izmenele de pe tine de furie, nu altceva!

— Va trebui să informați comandamentul armatei despre situația de fapt, spuse Olten. Dar energic! Unde scrie că trebuie să sacrificăm aparatura din înzestrarea noastră pentru alți domni? Apropo, tocmai voiam să vă spun: pînă acum avem patruzeci la sută morți.

Generalul își scobi sălbatic urechea cu degetul mic.

— Cam multișor, spuse el. Cîtă vreme o să ne putem permite patruzeci la sută?

— Mda, oftă Olten, se cam adună... Trebuie să vedem cum i-am putea înlocui.

— Ne vom ocupa mai intens de propriile noastre nevoi, spuse generalul, cu mîna în aer.

— Atunci propun să golim numaidecît depozitul „Bobbi II", altminteri dă peste noi acolo aceeași nenorocire.

— Frumos, spuse generalul. Să facem deci față falimentului.

Amîndoi se aplecară peste hartă.

— Dacă au cucerit Coumont-ul, vine și rîndul lui Saint-Lô [1], spuse Olten. Și, o dată înfipți acolo, nu mai durează mult pînă s-o pornească la vînătoarea cea mare.

[1] Localitate în nordul Franței (Normandia).

Generalul își băgă degetul între guler și gît și răsuflă greoi.

Un avion trecu în viteză peste acoperișurile orășelului. Se auziră vuietul și urletul suflului.

Taca, taca, taca, duduiau tunurile de pe vapoare. Din depărtare răsuna lătratul unei mitraliere antiaeriene.

Intră șeful eșalonului de aprovizionare. Un tată de familie cumsecade, fost pe vremuri maior.

— Vino încoace, spuse generalul, arătînd cu degetul spre hartă. S-a întîmplat o mare porcărie! Trebuie să evacuăm „Bobbi II" și încă într-un galop nebun, pentru că nu mai avem mult pînă să tragem obloanele. Adu munițiile încoace: între Falaise[1] și Argentan[2]. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, să nu cumva să-mi barezi șoseaua Torigny-Mezidon[3] cu carele voastre! Șoseaua aceasta să fie tabu pentru dumneata!

Șeful eșalonului de aprovizionare privea harta uluit.

— Domnule general, spuse el, cum să ajung acolo fără să folosesc șoseaua?

Maiorul își plimbă degetul pe hartă.

[1], [2], [3], Localități în nordul Franței (Normandia).

— Ce vrei să spui cu asta? șuieră generalul printre dinți, ridicînd sprîncenele spre frunte.

Comandantul își încleștă fălcile.

— Din partea mea n-ai decît să angajezi culii chinezi să-ți ducă munițiile în coșuri, peste cîmp, cîrîi generalul, gata de harță. Treaba mea să-ți rezolv problemele dumitale de transport? Dacă nu știi ce ai de făcut, întreabă-l pe mutu de la manutanță!

Furios, aruncă lupa pe masă.

Șeful eșalonului de aprovizionare schiță un salut și dispăru.

— Ăsta, de nepăsător ce e, o să putrezească de viu, chicoti generalul enervat.

Apoi începu să alerge prin toată clădirea, lătrînd la fiecare soldat care-i ieșea în cale. Se apucă să deschidă uși pe neașteptate, să le trîntească la loc și să se răstească, pe coridor, atît de tare la un ofițer de ordonanță, încît bietul om, care se știa nevinovat, crezu că-l înghite pămîntul.

— Las', că nu strică, dragă Olten, spuse el după aceea. Din timp în timp trebuie să-mi mai ies nițel din fire, să mai răsuflu.

Își încrucișă brațele, ca Napoleon.

— Paștile și dumnezeii! rînji Olten. Îi cunosc și eu gustul.

Cap-de-porc şi cu mine ne făceam siesta. Stăteam rezemaţi de automobil şi scuipam, rînd pe rînd, pe pavaj.

— Ăia din prima linie au păţit-o rău de tot, spuse prietenul meu.

— Asta cam aşa e ! zic.

— Acum îţi pare bine că eşti şofer la bătrînul, nu-i aşa ?

Zic :

— Cred şi eu ! E ceva mai bine decît să-ţi murdăreşti degetele în tranşee !

— După război, ăi din prima linie o să ne facă albie de porci.

— N-au decît, zic. De asta şi avem noi atîtea decoraţii pe piept.

— Pe frontul de răsărit e balamuc mare, raportă Olten. La Orşa, Moghilev şi Bobruisk au fost făcute praf armata a III-a de tancuri şi armatele a IV-a şi a IX-a.

— Nici nouă n-o să ne meargă mai bine, strigă generalul. Nu vom mai putea ţine Caenul, cu toate că au murit atîţia aici pentru asta.

— Ar fi trebuit să ne retragem pînă pe Sena, şi acolo, împreună cu armata a XV-a, să dăm lupte de hărţuială, zise Olten. Şi să-l lăsăm pe inamic să ne fugărească, aşa cum au făcut-o

ruşii cu noi pe frontul de răsărit. Asta ar fi fost singura cale cu oarecare perspective de succes.

— Rommel [1] şi Rundstedt [2] au primit ordin să nu cedeze nici o palmă de pămînt, spuse generalul.

— Sfinte Gneisenau [3], oftă Olten. Ia te uită, ce idee ! Dar ce, sîntem în evul mediu ? Intenţiile inamicului sînt doar uşor de ghicit. Pînă şi un orb care bîjbîie cu bastonul şi-ar da seama că ţinteşte oraşul Avranches [4]. Dacă acum nu ne mişcăm repede, nu-i vom mai putea împiedica pe americani şi pe englezi să ia ce vor. Şi în cazul acesta, pe ai noştri, care mai sînt încercuiţi la Cherbourg [5], îi putem socoti pierduţi.

Generalul îşi aprinse o ţigară.

— Dragă Olten, am impresia că sîntem într-un grav impas.

— Presimţirile dumneavoastră nu vă înşală, observă ironic colonelul Olten, care se îndreptă spre masa de lucru şi răsfoi la întîmplare ultimele rapoarte. Aici, în Normandia, continuă el, se dă acum o luptă pe viaţă şi pe moarte. Cel din urmă idiot poate înţelege ce o

---

[1], [2] Comandanţi ai armatelor hitleriste, criminali de război.
[3] General prusac (1760—1830), teoretician militar.
[4] Localitate din nordul Franţei (Normandia).
[5] Port francez la Canalul Mînecii.

să se întîmple dacă inamicul răzbate spre răsărit. Și, în timp ce situația e atît de grea, armata a XV-a stă degeaba în spatele frontului și face exerciții : „Stîng ! Drept ! Stîngu !" Să mori de rîs, nu altceva, dacă n-ar fi atît de trist.

— Telegrafiați în Rusia. Să ne trimită o sută sau două sute de divizii germane ! strigă generalul în bătaie de joc.

— Blestemată porcărie ! mîrîi Olten. Tocmai *astea* ne lipsesc.

— Nu te necăji, făcu generalul. Să luăm lucrurile așa cum sînt.

— Doamne-Dumnezeule ! oftă Olten. *Cîte* făgăduieli ne-au făcut !

— Toate numai din fantezie, mîrîi generalul.

— Ați aflat ceva despre cele o mie de avioane de vînătoare pe care voiau să ni le trimită ?

— A fost o minciună sfruntată, spuse generalul.

— Ne-au păcălit strașnic, mîrîi Olten. E pur și simplu imoral cum și-au bătut joc de noi frații de la Cartierul general și acei absolvenți ai școlilor speciale. De ce nu ne-au făgăduit de la început zece mii de avioane ? Ce mai contau cîteva mii în plus sau în minus ?

— Dragă Olten, e păcat să ne mai facem nervi unul altuia. Sîntem destul de necăjiți și așa.

— Mă scoate din sărite diletantismul cu care se duce războiul ! strigă Olten. Mă întreb, ce școală de război au făcut dobitocii ăștia ?

Generalul ceru un Pernod [1].

L-am servit și am așezat și cana de apă alături.

Intră Bredwitz.

— La Paris au fost arestați oamenii de la Serviciul siguranței, raportă el, emoționat. La Berlin regimentul de pază a încercuit Cartierul general. La statul-major sînt împușcați ofițeri superiori.

Generalul căzu pe scaun.

— Se vorbește și despre un atentat împotriva comandantului suprem [2].

— Asta nu poate fi adevărat ! șopti Olten, speriat.

Generalul sări în picioare.

— Legătura cu Comandamentul armatei ! urlă el spre camera radiotelegrafistului. Germania nu cunoaște rebeliuni, în afară de ho-

[1] Băutură alcoolică.

[2] În iunie 1944 a avut loc un atentat împotriva lui Hitler, pus la cale de ofițeri superiori germani.

tărîrea luată de generalul York la Tauroggen[1] de a retrage contingentul prusac din armata lui Napoleon. Dar asta era necesar și justificat din punct de vedere istoric și s-a făcut după dorința șefului suprem de atunci. E adevărat că actualul nostru stăpîn nu-i un om de obîrșie aleasă și n-are nici o legătură cu adevărata tradiție, dar ca *Führer* al poporului nostru i-am jurat credință, și asta n-o putem lua ca o simplă formulă.

— Trăim o zi a rușinii, mormăi Olten.

— Domnule general, aveți legătura cu Comandamentul armatei, raportă ofițerul de la transmisiuni.

— La noi se vorbește de un atentat împotriva comandantului suprem, telefonă generalul.

Cu fața congestionată, își ținea ochii sticloși ațintiți asupra hărților de pe pereți. Abia spuse cîteva cuvinte, după care trînti cu zgomot receptorul în furcă.

— Șeful de stat-major Ob/WEST a primit de la secția de organizare din O K H[2] asigurarea că atentatul n-a reușit, explică el. Comandantul nostru suprem e sănătos și bine dispus. Generalul luă de pe masa de scris cuțitul de tăiat hîrtie și-l fixă cu o privire plictisită. Toate astea sînt, pur și simplu, o nebunie! strigă el.

— Istoria i-a blestemat dintotdeauna pe răzvrătiți și pe trădători, dacă nu-și pot justifica faptele. În această fază hotărîtoare a luptei, a-l ataca pe la spate pe comandantul suprem nu mai e o rebeliune, ci o crimă.

— Da, desigur, dar — slavă domnului! — e încă în viață, spuse Olten. Destinul a vrut să fie așa.

— Dacă domnul l-a luat în paza sa pe comandantul nostru suprem, sîntem acum și mai legați de el, iar pentru un soldat german nu există alt drum decît să învingă împreună cu el, ori să piardă războiul împreună cu el, spuse generalul. Luă creionul și lupa și se aplecă peste hartă. Să ne facem datoria! zise el.

Fața sa avea iar acea expresie batjocoritoare care trebuia să reflecte calm și siguranță de sine.

Cap-de-porc avea noutăți.

— Ivan a făcut praf treizeci de divizii germane, povesti el. Rușii au și ajuns la Vilna. După numai vreo cîțiva kilometri — și intră în Prusia Orientală.

[1] *York v. Wartenburg* (1759—1830), general prusac care a participat o vreme la războaiele napoleoniene. În 1813 a încheiat cu rușii o convenție (la Tauroggen), conform căreia și-a retras trupele din armata lui Napoleon.

[2] *Oberkommando des Heeres* (Comandamentul suprem al armatei).

— Îmi stă mintea în loc, zic.

— Şi aici, la noi, americanii au şi ajuns la Rennes [1] şi la Le Mans [2], spuse prietenul meu. Cherbourg e încercuit, iar la Saint-Malo [3], şi la Brest [4], şi la Lorient [5], şi la Saint-Nazaire [6], soldaţii noştri stau şi se murează în propria lor zeamă.

— Mă, omule, ceva mai bun decît veştile astea funebre nu ştii ? i-am zis, supărat. Ce avem azi de halit ?

— Supa de fasole este pianul soldatului german, grohăi Cap-de-porc.

Se auzeau neîncetat bubuiturile artileriei.

Exploziile artileriei vîjîiau ca un viscol.

Urlete şi scrîşnete infernale zguduiau Franţa.

Generalul se bărbieri. Îşi bău cafeaua de dimineaţă şi mîncă o omletă uşoară.

Tunetul artileriei ajunse la culme.

Generalul îşi aprinse cu grijă o ţigară, şi-n timp ce scotea fum pe gură, soldaţii ieşiră din tranşee pentru a se lăsa sfîşiaţi de puhoiul de oţel.

— Salut, spuse generalul intrînd în camera hărţilor.

— Bună dimineaţa, răspunse Olten.

---

[1], [2], [3], [4], [5], [6] Localităţi în nord-vestul Franţei.

Generalul îşi frecă bărbia şi privi focul ţigării.

— Atacul acesta nu-mi place, spuse el. Sîntem ameninţaţi din trei părţi deodată şi ne mai băgăm şi capul în cleşte ! Este o prostie. Nu, să ştii că nu-mi place de loc.

— Dacă ar fi mers după noi, am fi lucrat cu totul altfel, făcu Olten.

— Cred şi eu, spuse generalul.

— Ar fi bine dacă ne-am pregăti să putem scoate oamenii de-aici pentru restul petrecerii, spuse Olten, fiindcă va fi fierbere mare de la Falaise la Mortaine ! Eu propun să ne fixăm pe undeva, pe la Rouen [1].

— Ar fi cel mai bine, spuse generalul. Hai să vedem îndată cum stau lucrurile.

Şi se îndreptă ţanţoş spre masa încărcată cu hărţi.

Gîndurile sale începură să lucreze furtunos : Încotro cu supravieţuitorii ? Încotro cu armele, utilajul, muniţia şi vehiculele ?

Acest atac se va termina cu o catastrofă. Generalul o ştia.

Acum era nevoit să se gîndească la toate.

Şi la morţi.

Îi vor lipsi.

---

[1] Capitala Normandiei.

— Pregătiţi deplasarea statului-major, lătră el. Atelierele să fie imediat trecute peste Sena, porunci el. Sper că podul de cale ferată mai e în picioare.

— *Mai* e, raportă Olten.

Generalul privi harta.

— Înainte de toate, scoatem tancurile încetul cu încetul.

— Cît se poate de discret, spuse Olten. Altminteri, dăm de dracu cu comandamentul. Pot să fac o propunere ? Deocamdată le trimitem la Falaise. Acolo le avem la îndemînă, şi aşa ne vom putea motiva ordinele date.

— Crezi că domnii de la comandament mai au vreo privire de ansamblu asupra celor ce se petrec aici ? întrebă generalul.

— De ce nu se stabilesc odată aceste genii strategice în poziţia de apărare „arici" ? întrebă Olten.

— Dracu ştie ce-şi închipuie şefii noştri, strigă generalul. Cam aşa se întîmplă de obicei : dacă Cel-de-sus vrea să te facă una cu pămîntul, atunci dă în tine orbeşte. Făcea semne cu creionul pe hartă. Scoatem cu grijă şi tunurile de asalt de pe poziţii, porunci el, desenînd poziţii noi pe schema de luptă. Infanteria va avea de suferit, dar, din păcate, n-am cum să schimb lucrurile.

— Să vină executanţii ! strigă Olten înspre camera de alături.

— Plutonul al III-lea de tunuri de asalt să plece imediat la Argentan, porunci el unui ofiţer de ordonanţă.

— Ai vreo propunere înţeleaptă cum am putea trece niţică infanterie Regimentului de tancuri 101 ? întrebă generalul. O duc al dracului de prost cu cei cîţiva nenorociţi pe care îi mai au.

Olten clipi din ochi spre hartă.

— Cam greu să iei ceva din altă parte, observă el. Cel mult să vi-i dăm pe cei împrăştiaţi de la alte regimente.

Generalul chibzui un moment.

— Bine ! Fie ! Dă-le degrabă circul ăsta, porunci el. Fixează raioanele de concentrare.

— Ofiţer de ordonanţă, strigă Olten spre camera de alături. Toţi soldaţii risipiţi şi toţi cei uşor răniţi, toţi de pe vehicule şi tancuri, toţi cei care mai pot purta o puşcă să se îndrepte de îndată spre Saint-Quentin [1] !

— Să se facă cunoscut ordinul acesta poliţiei militare ! urlă generalul. Şi vă rog să fiţi foarte energici cu recalcitranţii. Nu faceţi prea multe fasoane cu de-alde dumnealor !

Asta era munca pe care o iubea generalul.

[1] Localitate în nordul Franţei (Normandia).

Așa îi plăcea lui să comande și să ia inițiative.

Era în elementul lui.

Era meseria lui.

Semnele de creion se înmulțeau pe hartă.

Noi dispoziții se executau în goană.

Generalul făcea ce voia cu divizia lui.

— Pariez că cel mai tîrziu pînă poimîine se închide cleștele de la Argentan și de la Falaise, spuse el.

— Va fi o porcărie fără pereche, proroci colonelul Olten.

Generalul își plimba vîrful degetelor pe hartă, de-a lungul Senei.

— Aici, spuse el arătînd pe foaie, Sotteville[1] ! Ăsta-i „locul" de trecere pentru noi. Aici e gaura capcanei !

— Două pontoane ale marinei de război ! porunci Olten prin ușa deschisă. Locul de stabilire : Sotteville, strigă el.

— După ce trecem fluviul, tancurile să se adune în fața orașului Amiens[2], și artileria grea la Beauvais[3], porunci generalul. Acolo avem combustibil pentru ei.

Numai așa cădeau ordinele lui : ca grindina.

---

[1], [2], [3] Localități în nord-estul Franței.

Șeful statului-major al diviziei înjura și gemea din cauza ordinelor pe care generalul le dădea ofițerilor săi.

Generalul muncea din greu.

Asuda și nu-și îngăduia nici un moment de răgaz.

— Știi, dragă Olten ! spuse el. N-aș vrea să ne lăudăm singuri, dar numai în asemenea împrejurări poți să vezi dacă oameni de-alde noi sînt stăpîni pe meserie și dacă știu să-i facă față.

— Ați spus o vorbă mare, zise Olten.

— Dar se potrivește perfect.

Se priviră în ochi.

Și se admirară reciproc.

Generalul se întinse pe patul de campanie.

Mai citi un pic din *Biblie :*

„Iar cetățile învecinate de pe uscat nimicite să fie cu spada, ca să simtă ei că eu sînt Domnul.

Dar iată ce rostește Domnul-Dumnezeu : «Stîrni-voi îndată împotriva Tirului pe Nabucodonosor, împăratul Babilonului, cel de la miazănoapte, împăratul împăraților, cu cai, cu care de război, cu călăreți și cu gloată mare de noroade.

Cetățile megieșe cu tine, de pe uscat, le va nimici cu sabia, val de pămînt va ridica împotrivă-ți, meterezuri va săpa împotrivă-ți, și adăpost de scuturi îți va împotrivi.

Împotriva zidurilor tale el va îndrepta izbiturile berbecilor săi, și turnurile tale cu căngi de fier le va doborî.

Din pricina mulțimii cailor lui, te va acoperi cu colb, de tropotul călăreților săi și de duruitul roatelor de la carele lui vor dîrdîi zidurile tale și cînd va intra pe porțile tale, va intra ca într-o cetate cucerită.

Copitele cailor săi vor călca pe toate ulițele tale, poporul tău va fi ucis cu sabia, iar columnele tale cele tari le va trînti la pămînt.

Și vor prăda averea ta, mărfurile tale le vor jefui, zidurile le vor prăbuși, mîndrele palate le vor dărîma, iar pietrele, lemnele și molozul le vor zvîrli în apă...»"

Cînd citește Biblia, generalul prinde puteri noi.

Între timp, eu îi pregăteam rufe curate și puneam o lamă încă neîntrebuințată în aparatul de ras, pentru ca în dimineața următoare generalul să se poată bărbieri.

Atunci căzură primele bombe. Am crezut că e doar o întîmplare.

Statul-major al diviziei era încartiruit într-un castel vechi. De jur împrejur se întindea o pădure, ai cărei copaci acopereau cu totul clădirea.

„Poate că un avion să se fi ușurat la întoarcere de încărcătura lui de «ouă», numai ca să scape de ele !" îmi spuneam.

Deodată bubui un tunet năprasnic, și casa începu să se clatine. Lumina se stinse. În pădure se auziră alte bubuituri. Pe scări și coridoare domnea o agitație sălbatică. Se urlau ordine. Oamenii coborau scările în goană, cădeau în întuneric, claie peste grămadă, se călcau peste obraji și pe spinări. Mobilele se răsturnau. Geamurile trosneau. Tencuiala curgea din tavan. Pe pereți se legănau tablouri și hărți.

— Horlacher, mai ești aici ? întrebă generalul.

„Cine știe pentru cît timp ?" mă gîndeam eu. Stăteam rezemat de perete și înghițeam praf de mortar.

La ferestre, geamurile se spărgeau trosnind, și perdelele erau smulse de curent. Lumina flăcărilor pătrunse în casă. În pădure copacii gemeau și cădeau spintecați.

— A trebuit să se întîmple odată și odată !

spuse generalul, şi se aşeză la marginea patului.

Ī-am răspuns :

— De data asta ne-au pus mîna-n gît !

Bombele de toate calibrele distrugeau, scrîşneau şi urlau. Detunăturile împroşcau foc şi pămînt şi zvîrleau copacii în aer.

— În pădure putem să încasăm una la ceafă, tot aşa de bine ca şi aici, în cameră, făcu generalul.

Şi eu mă gîndeam : „Tacă-ţi fleanca, acuma trebuie să mă închin !"

Zarva exploziilor făcea să joace patul, dulapul şi masa. Generalul şedea liniştit şi se uita afară prin geamul spart. Stătea cu capul aplecat, aşa că puteam să-i văd scăfîrlia ciolănoasă, clar conturată de lumina focului.

Bredwitz îşi făcu loc de trecere prin fum şi dărîmături, pe scări. În pragul uşii smulse din ţîţîni se opri.

— Scuzaţi, domnule general, e vorba de un ordin schimbat : cum vor fi aşezate mitralierele Flack.

Generalul oftă :

— Da, dragă Bredwitz, tot lui Marius [1] i-a mers mai bine pe cîmpiile germane decît nouă.

[1] Comandant de oşti roman de origine plebeu (156—86 î.e.n.). A luptat împotriva teutonilor.

El s-a luptat împotriva cîinilor germani dresaţi pentru război. Alea zic şi eu vremuri !

Se îmbrăcă cu grijă, apoi coborî cu adjutantul în pivniţă.

La treabă !

Pe deasupra secţiei de front a diviziei zburară granate de mînă. De pe acoperişurile caselor se trăgea cu puşti automate. Pe străzi se aruncau mine. Vehicule începură să ardă. Soldaţi răniţi se strecurară de-a lungul caselor, la adăpost.

— Partizani ? întrebă generalul.

Lungea cuvîntul la infinit.

— Ar trebui să înconjurăm oraşul, spuse Olten.

— Nu, asta n-o vom face, se răsti generalul... Trecem de-a dreptul prin mijlocul lui. Maşinile de luptă să se ţină la distanţa reglementară. Artileria tractată la mijloc. Înainte şi în spatele lor, tancurile. Vreau să văd şi eu dacă franţuzii pot să ne scuipe în cap !

Olten îşi expuse din nou punctul de vedere :

— Propun să evităm complicaţiile cu *maquis*-ul.

— Nu ! şuieră generalul. Cum să ne lăsăm intimidaţi de acest ku-klux-klan franţuzesc ?

Divizia trecu prin oraş. Obloanele erau trase. Francezii se îngrămădeau după perdelele cafenelelor. Cînd artileria diviziei trecu de-a curmezişul pieţei din faţa gării, începură împuşcăturile.

Am tras automobilul generalului în spatele unui tun.

Tunul trăgea într-un hotel.

Pe bulevard căzură trosnind geamuri, tencuială şi lădiţe de flori. Mitralierele trăgeau în faţada de sticlă a gării. Zburau şi trosneau schijele. Dintr-o casă izbucniră ţipetele ascuţite ale unei femei. Se auziră şi plînsetele unor copii. Pe o poartă ieşiră în stradă cîţiva francezi. Fură doborîţi de granatele de mînă, şi schijele îi aruncară pe caldarîm, ca pe nişte păpuşi. De pe acoperişul unui cinema împroşcau cu gloanţe pistoale automate. Patru bărbaţi şi o femeie stăteau pitiţi după un horn. Fură doborîţi ca nişte vrăbii. Am scos şi eu pistolul automat şi am tras şi eu cu rîvnă.

Generalul îmi arăta ţintele.

Cei din *maquis,* luaţi prizonieri, fură aduşi în faţa unui tribunal.

Erau şaptesprezece bărbaţi şi două femei.

Şedeau într-o clasă, în clădirea unei şcoli, şi aşteptau. Soldaţii stăteau în jurul lor şi-i priveau mînioşi.

— Aşteptaţi, canaliilor! O să vă arătăm noi ce ştim!

— Curva asta bătrînă îl are pe conştiinţă pe Heinrich cel gras, de la batalionul II. Am văzut cum l-a doborît.

— Putoarea dracului!

— De ce sînt aduşi în faţa unui tribunal?

— Orice lucru trebuie făcut cu ordine, le zise Cap-de-porc soldaţilor. Să nu aibă iar ocazia să afirme că ne-am purtat ca hunii.

— Asta o s-o spună în orice caz! rîseră oamenii.

— Eu mi-o rezerv pe asta mică, spuse un soldat. A aruncat granate de mînă într-o bucătărie ambulantă. Doi morţi şi toată mazărea pierdută.

Fata, un copil, era îmbrăcată sărăcăcios. Ne dispreţuia, căci iubea Franţa.

— Ascultă, păpuşo, îi spusei eu. Omul ăsta are să se culce mai tîrziu cu tine.

— *Oui, monsieur* [1], spuse ea, şi-l măsură cu dispreţ pe soldat din cap pînă-n picioare.

Apoi îl scuipă în obraz.

Judecătorul de la tribunalul militar deschise uşa.

— Înăuntru cu adunătura, se răsti el.

---

[1] Da, domnule (fr.).

— Aşa, domnişoară-rahat, acum poţi să-ţi faci testamentul, spuse un fruntaş.

— Lăsaţi-o, am spus. Tot nu vă înţelege!

— Blestemata asta de femeie-carabinier îl are pe conştiinţă pe Heinrich cel gras de la batalionul II.

— Ar fi mai frumos dacă i-ar spînzura, în loc să-i împuşte, zise un subofiţer. Cunosc asta din Rusia.

— Nu, zău! făcui eu.

— Vreau să văd dacă ştiu să moară, declară generalul, aşa precum au cerut-o soldaţilor noştri.

I-am ajutat să-şi pună mantaua. Am plecat spre oraş şi am accelerat maşina puţin mai mult ca de obicei.

La o încrucişare de drumuri stătea de pază un jandarm.

Cînd ne-a văzut cotind pe drumul de ţară, a salutat scurt şi reglementar.

Săpaseră o groapă şi un bătrînel şedea şi curăţa un hîrleţ cu un mănunchi de foi de sfeclă. Un tînăr îşi rîcîia cu o aşchie de lemn lutul de pe tălpile ghetelor. Cele două femei stăteau deoparte şi priveau.

Locotenentul-major, comandantul plutonului de execuţie, alergă să-l întîmpine pe general.

Generalul îi făcu semn să stea pe loc. Renunţă la raport.

Locotenentul-major salută şi se întoarse la locul de execuţie.

— Patru cîte patru, explică el pe franţuzeşte, şi la urmă, trei, spuse el.

Soldaţii adunară hîrleţele.

Cele două femei se aşezară primele în faţa gropii.

Bărbaţii le priveau nehotărîţi.

Nu ştiau prea bine cine trebuia să facă începutul.

— Daţi-i drumul, îi încurajă locotenentul-major.

Bătrînul care curăţase hîrleţul o porni spre groapă. Apoi veni şi tînărul după el. Acesta se întoarse şi făcu semn, dar se împiedică în brazdele adînci. Mirat, scutură din cap. Cînd cei patru se văzură împreună în faţa gropii, începură să intoneze *Marsilieza*.

Dar apucară să cînte numai cîteva măsuri, căci izbucniră împuşcăturile.

— Vă rog, următorii! strigă locotenentul-major pe franţuzeşte.

Patru bărbaţi o porniră, unul după celălalt, pe cîmp. Cîntau imnul lor naţional, şi unul dintre ei ridică pumnul ameninţător şi începu să strige tare:

— Trăiască Franța!

Ajunși la groapă, se întoarseră cu fața spre noi, dar și ei fură imediat doborîți.

„De ce dă locotenentul-major atît de repede ordin să se tragă? mă întrebam. Nu poate aștepta pînă se așază oamenii reglementar? Poate mai vor să-și strîngă mîna!"

— *Marsilieza* asta are o melodie fascinantă, spuse generalul. Făcea niște ochi ca ai unei pisici care pîndește vrăbii. Se comportă excelent, spuse el. Nu cumva sînt comuniști?

— Desigur, domnule general, spuse Bredwitz.

Carabinierii traseră iar.

Adjutantul se întoarse și-și șterse fruntea cu batista.

— Treabă scîrboasă, mîrîi generalul. Hai, Bredwitz, plecăm.

Le-am deschis portiera automobilului și m-am așezat la volan.

Generalul se trînti pe banchetă, și Bredwitz îi dădu cuvertura de lînă, căci era o zi rece.

Pe cîmp răsunară iar împușcăturile, și zăngănitul închizătoarelor de la carabine înăbuși cîntecul slab al candidaților la moarte, încă în viață.

Am pornit automobilul.

— Domnul să le dăruiască mila pe care noi am fost nevoiți să le-o refuzăm! mormăi generalul ducînd degetele la chipiu.

„E un om binecrescut", mi-am zis.

— Fiecare pas ne duce spre abisuri mai periculoase și ne lărgește flancurile, spuse colonelul Olten. Am intrat la o sută de kilometri în adîncul Ardenilor[1].

— Se sperăm că posibilitățile de zbor vor continua să rămînă la fel de mizerabile, spuse generalul. Deocamdată asta este singura noastră șansă. Generalul privi coordonatele. Nici nu ne putem închipui ce s-ar întîmpla dacă ne prind în punga asta, spuse el.

— Am da de dificultăți serioase, oftă Olten.

Se apropie de masa de lucru și-și luă tabachera. Atent și grijuliu, își alese un trabuc brazilian de culoare închisă. Îi tăie încet vîrful, și, în timp ce-și aprindea chibritul pufăind din țigară, se uită cruciș spre harta cu operațiile de luptă.

— În asemenea împrejurări, flancurile trebuiesc asigurate. Asta face parte din cele mai elementare cunoștințe militare, spuse el. De ce nu s-a întîmplat așa?

[1] Munți în nord-estul Franței.

— Un exemplu frapant de nebunie ! răspunse generalul.

— Prea le facem viața ușoară domnilor de dincolo, zise Olten. Încet, or să ajungă pînă acolo, încît să-și permită, fără teamă, să însărcineze subofițeri cu conducerea războiului.

— Spune așa ceva în America, și te ung ăia cu catran și te tăvălesc în puf ! rînji generalul.

Olten arătă spre hărți.

— Dacă nu ni se asigură repede, și aici, și în altă parte, înaintarea, vom fi atacați la nord și la sud și ne vor tăia coada. Colonelul făcu linii, în lung și-n lat, cu creionul pe hartă. Uite, cam așa vom arăta după asta, făcu el. Va fi o înghesuială... ca la poarta iadului.

Generalul rîse.

— N-am putea să întreprindem ceva, așa, din proprie inițiativă ? întrebă Olten.

— Iar să-și scoată alții cartofii din spuză cu mîinile noastre ? se strîmbă generalul. Să mi se reproșeze apoi că am slăbit joncțiunile ?

— Tot așa de bine am putea fi acuzați că am dat ordine greșite, spuse Olten. Nu vi-e indiferent ce pot spune măgarii ăia de conțopiști ?

— Bineînțeles că mi-e de mult indiferent ce zic ei, făcu generalul. Dar asta nu înseamnă

să-mi pun singur lațul de gît. Și așa ceva mi se poate ușor întîmpla dacă lucrez aici pe proprie răspundere. La urma urmei, doar nu eu sînt feldmareșalul. Să-și spargă el capul cum să ieșim din belea.

— După cît se pare, nu prea-și face mari griji cu noi, șuieră Olten printre dinți.

— Doamne, dar cum s-o scot la capăt ? strigă generalul. Fără nici un fel de rezerve ?

— Ar trebui măcar să așezăm aici cîteva tancuri, spuse Olten, și arătă poziția pe hartă. Ca să putem fi în stare să ne scoatem cu ele oamenii cînd va porni dansul.

— Scumpul meu prieten, spuse generalul, cu un calm forțat. Veșnic același cîntec : Să împingem trupe de șoc și să așteptăm pînă le strangulează inamicul. Îți vine să crezi că și-a pus cineva de gînd să extermine cît mai repede întregul *Wehrmacht*.

— Tocmai de aceea să ne desfășurăm propria noastră inițiativă, mîrîi Olten îmbufnat.

— E mult prea tîrziu pentru așa ceva, făcu generalul. Nu ne mai rămîne decît să luptăm pînă se alege praful de toate.

— Acasă îi auzi cum urlă prin biserici : „Slavă întru cel de sus, lui Dumnezeu, pe pămînt pace, și între oameni bună învoire !"

strigă furios Cap-de-porc. Și în vremea asta, aici, la noi, soldații merg cu sutele de mii spre groapa comună!

— Da, zic, și asta se numește Crăciun. Serbarea vechilor noștri strămoși germani, care obișnuiau de Crăciun să înghită cîte o scroafă bine rumenită.

— Zarurile sînt aruncate, spuse generalul. În camera hărților se adunaseră ofițerii de stat-major și comandanții de trupe rămași în viață.

În fața casei zăceau mormane de zăpadă moale. Pădurile dispăreau în ceață.

— Ceea ce ne-a mai rămas după ultimele lupte nu mai poate fi numit „divizie", explică generalul. Din această cauză, ne numim de aici înainte unitatea de luptă „Theodor Körner" [1]. Generalul se plimbă în sus și în jos. Dumneavoastră, domnii mei, nu veți mai comanda regimente, ci subunități. Generalul își băgă degetele mari de la mîini în buzunarele tunicii. Divizia dispune de încă opt sute de oameni, împărțiți în patru subunități. Armele, muniția și aparatajul se vor împărți egal. La fel și vehiculele și ce a mai rămas din combustibil. Patrulele statului-major și rezervele vor fi lichidate și trimise la subunități. Tot calabalîcul inutil va fi aruncat. Se va reduce tot echipamentul. Toate bulendrele de care nu mai avem nevoie le trimitem altor unități, contra chitanță, bineînțeles. Dacă e cazul, se poate distruge tot ce este inutil. Deci, curățenie generală pe toată linia. Pînă la ora 23 cele patru unități să fie gata de plecare. Unitatea de luptă se va îndrepta spre fortăreața „Alpenland". Și să nu mă întrebați, domnilor, ce înseamnă această denumire. Nu știu nici eu. Au declarat că Alpii sînt o fortăreață. Asta e tot ce s-a putut afla pînă în prezent.

Generalul ridică din umeri și scoase degetele mari din buzunare.

— Domnule general, cu tot respectul ce vi-l port, nu-mi pot închipui că, din cauza acestui ordin, tanchiștii mei se vor transforma în vînători de munte, spuse un maior. Vorbea obraznic și foarte energic. Și apoi, ce să căutăm noi în munți? întrebă el pe același ton.

— Cum ai spus? țipă generalul.

Uluit, își strînse gîtul între umeri și-l privi fix și furios pe maior.

— Ce se va întîmpla cu populația civilă germană de-acolo, de jos? întrebă maiorul.

— Ce știu eu ce vom face cu dansatorii ăia cu ținte cînd se va trage? se răsti generalul.

[1] *Theodor Körner* (1791—1813), poet și patriot german.

Oamenii vor trebui să se obişnuiască. Mai la urma urmei, nu-i putem evacua. Şi-ţi mulţumesc fierbinte pentru întrebările dumitale atît de miloase! Cred că dincolo de graniţele noastre n-ai risipit sentimente atît de umane, nu?

— Nu-mi place starea asta de spirit, explică generalul, îndată după aceea, lui Olten. Un ofiţer nu trebuie să fie atît de sentimental cu civilii. Mai ales în timp de război!

Am dus bagajele generalului acasă la fie-sa. Am sosit dimineaţa, devreme. Fiica generalului mai era în capot.

— Ei, cum merge, bătrîne cal de luptă? mă întrebă ea cu o privire cercetătoare.

I-am răspuns:

— M-am săturat pînă-n gît!

— Se şi vede, rînji ea. Vrei o cafea?

I-am răspuns:

— După aia...

Apoi ne-am sărutat şi mi-am zis: „Ca femeie e grozavă!"

— Ce s-a întîmplat cu noi doi? întrebă ea.

— Nu ştiu, am spus eu.

Mă privi, şi zîmbetul îi dispăru de pe obraz. „La naiba, îmi ziceam, ceilalţi n-o duc poate

chiar aşa de bine, dar şi ei o fac, şi e una şi aceeaşi ispravă."

— Acu îţi aduc o cafea, spuse ea.

— Îmi calci pe nervi cu băutura ta, i-am răspuns, glumind.

Ochii ei, beţi de somn, se deschiseră mari de tot cînd am cuprins-o.

Stăteam în baie şi mă bărbieream.

Fata generalului îşi făcea de lucru prin bucătărie.

— Cum îi merge tatei?

— E un caz foarte complicat, i-am strigat prin uşa întredeschisă. Bătrînul tău e din ce în ce mai acrit.

— E dezamăgit, făcu ea.

— Aşa e întotdeauna cînd treaba merge pe dos, i-am strigat.

— Ce merge pe dos?

I-am răspuns:

— Miroase urît în statul lui Bismarck [1]!

După ce am îngropat în pădure însemnările zilnice ale generalului, ne-am aşezat pe un zid. Sub noi se întindeau grădini, şi în depărtare sclipea Rinul.

---

[1] *Otto v. Bismarck* (1815—1898), promotor al imperialismului german, a realizat unitatea Germaniei „prin fier şi sînge".

Am ciupit nițel corzile ghitarei și am cîntat :

„Și totuși, eu, omul dîrz... am simțit și eu iubirea"...

— E frumos să șezi aici, nu ? întrebă fata generalului.

— Foarte frumos, i-am răspuns. Dar peste puțin, o să fim mîncați de ciori.

— Hm ! făcu ea. Cum ai să te descurci cînd toate astea s-or isprăvi ?

— Oricîtă bunăvoință aș avea, nu ți-aș putea spune. N-am învățat nici o meserie. Atîta știu : să dezgust lumea și să trag cu pușca. Am fost întotdeauna numai soldat.

— E o meserie cît se poate de onorabilă, spuse ea. Vei face carieră.

— Numai să nu te înșeli, i-am spus. Sau îți închipui cumva că noi, nemții, vom mai avea vreodată o armată ? Aiurită mai ești.

— Mai sînt și alți aiuriți ! zîmbi ea. Să așteptăm și să rezistăm, cum zice parola.

— Eu mă car acu, să dau raport iadului !

Fata generalului stătea lîngă automobil.

— Să ai grijă de tata, îmi spuse ea.

Am lăsat să se încălzească motorul.

— Vin timpuri grele, am spus, și am demarat.

— Rușii sînt în fața Potsdamului, și americanii în fața Heidelbergului, mă luă Cap-de-porc în primire. Să ne bucurăm de ultimele ore de război, fiindcă pacea va fi îngrozitoare ! rînji el.

Am parcat la autogară, aproape de marginea drumului.

Coloana compusă din restul diviziei trecu pe lîngă noi în viteză. Colonelul Olten veni și el în goană mare. Șoferul lui opri mașina lîngă a noastră, și Olten coborî ferestruica.

— Bredwitz, strigă el. Sub podul de pe șosea, la ieșirea din Leipheim, îți las o ștafetă, care te va îndruma.

Adjutantul dădu din cap, și Olten porni înainte.

Noi ne clătinam încet, ca în gondolă, în spatele trupei.

Generalul era culcat în fundul mașinii, învelit în pături.

Era bolnav și arăta destul de prost.

N-am întîlnit nicăieri vreo ștafetă.

— Să știi că secătura aia a profitat de ocazie. S-a cărăbănit, i-am spus eu lui Bredwitz. S-o fi întors acasă la mămica, animalul !

Intrarăm în primul sat.

În biroul improvizat al comandantului de acolo se învîrteau soldaţi din toate armele. Oameni de la aviaţie, infanterişti obosiţi de atîta umblet, artilerişti şi tanchişti. Doi sanitari jucau şah. Într-un colţ erau adunate în stivă mănuşi de tanchişti şi tot felul de fleacuri.

Pe perete atîrna o placardă pe care scria :

„Camarade, fiecare pas înapoi
dovedeşte laşitate şi lipsă de onoare.
El te duce la moarte !"

Un subofiţer bătea la-ntîmplare litere pe o maşină de scris.

— Îmi puteţi procura combustibil ? întrebă Bredwitz. Maşina noastră n-are ce bea.

— Combustibil ? rînji subofiţerul dindărătul maşinii de scris. Asta nu se mai găseşte la noi decît cu reţetă medicală !

— Ce, ai înnebunit ? urlă Bredwitz, lovind cu pumnul în masă şi făcînd să sară în aer creioanele şi guma. Ridică-te în picioare cînd îţi vorbesc ! se răsti adjutantul furios. Eşti turbat ?

Soldaţii rîseră în hohote, nestingheriţi.

— Unde a dispărut comandantul vostru ? strigă Bredwitz.

— E la primar, domnule maior, răspunse subofiţerul, luînd poziţia de drepţi. Devenise serviabil. Mă, ăla de colo, ordonă el unui soldat. Du-l pe domnul maior la dom' căpitan.

— Ce, mă, turmă de berbeci, aţi şi început s-o luaţi razna ? am întrebat, vîrîndu-mi capul înăuntru, în cameră.

Soldaţii se holbară la mine.

Am străbătut în grabă satul cufundat în întuneric.

Prin obloanele închise se strecurau fîşii palide de lumină, iar de pe autostradă răzbătea larma coloanelor în deplasare. Se îndreptau spre răsărit.

Altele o luau spre apus.

Am trecut prin nişte uliţe înguste şi ne-am împiedicat de nişte trepte de piatră stricate, într-un gang întunecos.

— Cine-i acolo ? grohăi din beznă o voce morocănoasă.

— Tacă-ţi fleanca ! spuse soldatul care ne conducea. Nu-s decît eu !

Omul deschise o uşă.

La o masă şedea ghemuit comandantul operativ al localităţii. Căpitanul avea o căpăţînă uriaşă, dar care i se potrivea bine. Punea ştampile pe formulare. În faţa lui şedea prima-

rul şi desena iscălituri. Supăraţi că fuseseră tulburaţi de la treabă, ridicară ochii spre noi.

Căpitanul mîrîi un salut. Şedea de ore întregi împreună cu primarul şi lucra pe rupte, pentru ca fiecare soldat din compania lui să mai pună mîna la timp pe o dovadă precum că a fost eliberat încă de anul trecut din *Wehrmacht*. Acuşi răsar americanii, şi formularele încă nu sînt gata ! De aceea era supărat căpitanul. Îl apuca spaima la gîndul că soldaţii săi vor trebui să măture străzile prin Statele Unite. „Numai griji pe capul meu !" îşi zicea el cu amărăciune.

— Puteţi să-mi spuneţi unde este unitatea de luptă „Theodor Körner" ? întrebă Bredwitz. Trebuie să fie pe-aici, prin regiunea asta.

Căpitanul se scărpină după ureche.

Primarul îşi încreţi fruntea.

— N-am auzit niciodată de ea, spuse căpitanul. Nu vă pot spune nimic, oricîtă bunăvoinţă aş avea. De altfel, abia mai putem reţine denumirile actuale ale trupelor. Cel mai înţelept lucru ar fi să cercetaţi sistematic toate satele.

— Cred că altceva nici nu-mi rămîne de făcut, spuse Bredwitz. Pot să vă rog să-mi daţi o canistră de combustibil ? Şi am nevoie de o încartiruire pentru generalul nostru. S-a îm-

bolnăvit, şi nu mai pot umbla cu el, aşa, la întîmplare.

Căpitanul oftă.

— O încartiruire pentru un general ? Cum să fac ? Aici, la noi, toate casele sînt ocupate, pînă şi podurile. Crăpăm de atîta înghesuială. Vă dau cu drag o canistră cu benzină, dar pentru încartiruire vă rog din suflet să mai faceţi cîţiva kilometri spre sud. Azi-dimineaţă poate ar fi fost posibil, dar de la prînz nu mai avem nici un pat. Sînt aici, în sat, oamenii unui minister evacuat, plus ce a mai rămas de pe la diverse state-majore. Zău, nu ştiu cum aş mai putea elibera un loc !

„Ce sînt eu, portar de hotel ?" se gîndea căpitanul.

— Zvîrle pe cineva jos din pat, spuse Bredwitz. Domnul general are urgentă nevoie de linişte şi de îngrijire, şi eu am nevoie de maşină, ca să găsesc unitatea noastră.

— Cum să arunc alt domn din pat, la ora asta ? întrebă căpitanul.

Faţa lui exprima o uimire fără pereche. „Nu spuneam eu că n-am decît necazuri ? Numai cînd aud că se pomeneşte de «unitate de luptă» mi se face rău. Fiecare nenorocit îşi aranjează acuma în grabă o unitate de luptă. Cîteva boarfe aruncate de soldaţii care au fu-

git şi culese de pe stradă, o grămadă de oameni obosiţi, adunaţi nu ştiu cum, şi gata afacerea. După oamenii ăştia, războiul poate merge înainte. Dar după mine, nu ! gîndi căpitanul. La mine e stingerea."

Îl întreb pe Bredwitz :

— Domnule maior, să vă găsesc *eu* o cameră pentru domnul general ?

— N-are nici un rost să te osteneşti dumneata, spuse căpitanul. În tot satul nu există o cămăruţă în care să nu se fi încartiruit trei-patru oameni, dacă nu şi mai mulţi.

Zic :

— Să vedeţi ce repede se vor trezi dumnealor din visuri cînd vor pocni pe uliţă cîteva granate de mînă !

Şi am făcut, fireşte, o mutră furioasă, ca de dulău turbat.

Cînd mă auzi, primarul holbă nişte ochi !...

— Am putea încerca să găsim loc pentru domnul general la ţăranul Heidl, spuse el.

Mi-am zis : „Păi vezi ! Şi căile domnului se pot cerceta ! Am lucrat destulă vreme la rechiziţie ca să mă pricep la de-alde astea !"

Puţea a bălegar.

Dinspre munţi sufla un vînt rece. Şi totul era altfel decît odinioară. „Sîntem acasă,

mi-am zis. Dacă aş fi fost ceva mai norocos, mă puteam naşte aiurea."

Generalul stătea culcat pe o laviţă.

Avea febră, aşa că i-am dat să înghită două tablete.

„Dacă-i vor fi de folos, rămîne de văzut. Sau poate că-şi închipuia el că-i vor fi de folos. Şi asta contează mult", îmi ziceam.

— Horlacher, ai aflat cumva pînă unde au ajuns americanii ? întrebă generalul.

I-am răspuns :

— Nu, domnule general, numai ce ştiam dinainte. Dar, după mine, nu mai pot fi prea departe.

— Încolo, cum merg treburile pe-aici ?

— Destul de bine, domnule general. Peste tot patrulează tancuri, s-au săpat tranşee. Se pare că avem destule mitraliere şi tunuri antitanc. Dar nu-i prea sigur că soldaţii or să lupte ! S-au săturat pînă-n gît de război.

Cineva bătu la uşă. Ţăranca apăru în prag.

— Credeţi că domnul general ar dori să bea puţin lapte fierbinte ? întrebă ea.

— Cu plăcere, am asigurat-o.

„În orice caz îl beau eu", mi-am zis.

— Nu-i aşa că asta e o lovitură grea pentru domnul general ? şopti ţăranca. Un domn aşa de bun şi de cumsecade ! Şi acum, cînd vin americanii, să-şi piardă slujba ! Asta se întîmplă des în viaţă. Poate vrea să mănînce ceva domnul general ?

— Te rog ! Nu vrem să te supărăm cu nimic ! i-am spus. Dar dacă s-ar putea...

— Ei, nostim mai eşti dumneata, şopti ea, jignită. Dacă s-ar putea ! se strîmbă ea după mine. Pentru un general german va trebui să se poată, cînd el a făcut pentru patrie atîtea ! O, doamne sfinte, ce nenorocire pe bietul om ! Roagă-te pentru el cu evlavie. Singurul care ne mai poate ajuta este Domnul-Dumnezeul nostru. El nu ne va părăsi în ceasurile grele !

Dădu din cap şi plecă, legănîndu-se, spre bucătărie.

— Oameni prietenoşi pe-aici, spuse generalul.

— Neobişnuit de drăguţi, am răspuns.

— Oamenii din regiunea asta au fost dintotdeauna soldaţi curajoşi, îmi explică generalul. Sînt cumsecade şi credincioşi şi au o înfăţişare absolut strălucită, ca înălţime. Puţin cam nerozi, dar vorba aia : sînt foarte buni pentru militărie.

— Prea mulţi n-or mai fi rămas dintre ei, am spus.

— Horlacher, ce sînt vorbele astea ? strigă generalul. Vor creşte în locul lor alţi băieţi. Uită-te la femeile astea, de aici. Nu-s nişte fluşturatice care-şi dau drumul copiilor pe gîrlă. Mamele de aici şi-au trimis întotdeauna băieţii cu drag la armată. Cei de pe aici sînt mîndri că au soldaţi zdraveni în familie.

— Sînt şi foarte religioşi, am spus.

— Da, şi asta este foarte important, încuviinţă generalul. Religia cere o viaţă de familie ordonată şi asigură o educaţie bună copiilor, cu respectul cuvenit statului. Aşteaptă, să vezi ce recruţi minunaţi vor creşte aici peste zece-cincisprezece ani ! Cu un tineret ca ăsta se va putea face treabă !

În zorile cenuşii ale dimineţii şenilele tancurilor huruiau şi zăngăneau pe autostradă. Tancurile fură înconjurate de maşini uşoare rapide. Tunurile trăgeau, şi granatele pocneau în ceaţă.

Erau americanii.

I-am văzut venind.

Înaintau pe păşune, şerpuind de-a lungul unei poteci înguste.

În frunte era unul cu o pușcă-mitralieră ; avea o mutră de criminal. Iar după el veneau, greoi, o grămadă de G.I.[1] veseli. Unul din ei se opri să facă pipi.

Stăteam la fereastră și mă uitam.

În grajd mugea o vacă.

„Așadar, asta e !" mi-am zis.

I-am auzit cum urcă scările.

„Ce porcărie au de gînd să facă căcăcioșii ăștia aici ?"

E nițeluș comică starea asta de mahmureală. Ce să fac ? Să mă plîng lor că armata germană mi-a răpit copilăria ? Ce trebuie să fac ?

Omul cu pușca-mitralieră intră primul în cameră.

Putea pînă-n tălpi a coniac și-și ținea arma îndreptată spre burta mea.

— *Hallo*, varză, grohăi el.

Zic :

— Servus, Jack !

— Ești unul din ăi vechi ? Desigur că ești unul din Armata a VII-a, varză ? întrebă el clipind.

— Așa e, am spus.

[1] Denumire dată soldaților americani.

Apoi descoperi tunica generalului. Fluieră ușor printre dinți și se uită înspre pat.

— E un general, zic, și tu ești un om norocos.

Omul cu pușca-mitralieră făcu o mutră încîntată de portărel care și-a îndeplinit cu succes misiunea.

Generalul stătea culcat pe patul îngust din celula închisorii. Nu mai avea nimic și nu mai era nimic. Purta un halat uzat și, ca totdeauna, șosete de lînă.

De cîteva zile aveam iar voie să intru la el.

I-am adus micul dejun.

— Bună dimineața, domnule general.

— Bună dimineața, dragul meu.

Am așezat tava pe cuvertura patului și i-am turnat ceaiul în ceașcă.

— Individul ăla n-ar putea să dispară măcar pentru cîteva minute ? întrebă generalul.

Era necăjit din cauza sergentului care stătea pe coridorul dintre celule și care putea să observe, prin ușa deschisă, tot ce făcea generalul.

— Mi-e silă de mutra asta de văcar, șuieră generalul printre dinți. Se uită la mine chiar cînd stau pe oală, îmi urmărește din ochi fiecare îmbucătură și fiecare înghițitură. Nu pot să fac o mișcare fără să-i văd ochii căscați drept spre mine.

— Cu siguranță că omul ăsta nu se gîndește la nimic cînd se uită la dumneavoastră, i-am spus. Trebuie să execute un ordin și se conformează.

— Cu siguranță că l-au învățat să-mi numere și bășinile, mîrîi generalul.

De enervare, vărsă pe el un pic de ceai.

— Ați dormit bine, domnule general ? l-am întrebat.

— Extraordinar, mîrîi el. Dacă mi-ar fi pus azi-noapte un ștreang de gît, nici n-aș fi simțit.

— N-o să facă ei așa ceva !

— De ce nu, dragul meu ! Doar pentru asta m-au adus aici. Sau îți închipui că domnii aceștia doresc să discute cu mine despre importanța obielelor pentru infanteriști ? Hei, sergent, strigă el, ce aveți de gînd cu mine ?

Sergentul nu înțelese.

Făcu un pas în celulă.

— Doriți să vină medicul ? întrebă el într-o germană scîlciată.

— Ce medic ? se răsti generalul. Un ștreang de gît nu e un medicament bun, hai ? Cu asta îți trec toate bolile !

„Paștile și dumnezeii ! mi-am zis în gînd, supărat. La ce bun toată flecăreala asta ? Cu asemenea vorbe își pierde toate simpatiile."

— N-ar trebui să vă răstiți așa la sergent, domnule general, i-am spus eu cu intenții bune.

Generalul se rezemă de perete. Abia mai izbuti să așeze ceașca pe tavă. O ținea cu amîndouă mîinile, și nu era în stare să-și descleșteze degetele de pe ea.

Trupul îi era scuturat de dureri.

— La dracu, ce-i asta ? bombăni el. Doar mă simt complet sănătos.

Dar era bolnav.

Stătea culcat și aspira încet aerul apăsător din celulă. Se străduia să zîmbească.

— Cum vă simțiți ? l-am întrebat.

— Simt un junghi teribil în burtă, șopti el.

Ședeam pe un scăunel lîngă pat.

Îl priveam cu atenție.

Stătea complet nemișcat, cu ochii în tavan.

După o vreme fața sa recăpătă acea expresie ușor provocătoare.

„La naiba, ce porcărie ! mi-am zis. Tocmai într-o pușcărie și-au găsit să-l închidă !"

Locotenentul de la poliția militară intră în celulă.

— *Hallo, sir,* rînji el.

Era un băiat uns cu toate alifiile, care, în timpul debarcării în Normandia, pusese mîna pe unsprezece milioane de franci și izbutise să-i schimbe pe toți în dolari.

Era veșnic bine dispus.

— Totul *O.K.*[1] ? întrebă el. Pot să fac ceva pentru dumneavoastră ?

— Mulțumesc, nu, spuse generalul.

— Dacă aveți nevoie de ceva, vă rog să vă adresați sergentului ! spuse locotenentul.

Plecă. L-am auzit cum îi spunea pe coridor santinelei, în bătaie de joc :

— Doresc acestui bătrîn german un loc la praznicul comun din Walhala[2] !

— Ce mai club de halește-varză o să se adune acolo ! rîse sergentul.

— Ai auzit, Horlacher ? făcu mînios generalul.

I-am răspuns :

— Da, domnule general, dar, oricît am vrea, nu le putem face nimic. Așa că nu vă mai necăjiți de pomană.

---

[1] Expresie americană, prescurtare incorectă din *all correct*, adică „totul e-n regulă".

[2] În mitologia germană, locul din ceruri hărăzit celor căzuți în război.

— Va veni odată ziua cînd se vor bate plăci de marmoră pe pereții acestei închisori ! strigă generalul.

Veni și doctorul.

— Ei ? întrebă. Luă mîna generalului și-i controlă pulsul. Se cam urcă febra, constată el.

Doctorul aruncă niște tablete într-un pahar cu apă, pe care-l întinse apoi generalului.

— De ce nu-l duceți la infirmerie ? l-am întrebat pe doctor.

— Asta nu se poate, a răspuns el.

— În orice țară civilizată un om în starea asta e dus la spital, am spus.

— Ar fi fost bine dacă și compatrioții dumitale ar fi ținut seamă de aceste obiceiuri, spuse doctorul.

Luă paharul din mîna generalului și-l puse deoparte.

Apoi se făcu tăcere în celulă.

Chiar și după plecarea doctorului am mai tăcut cîteva clipe.

Cu toate că știam cam ce a înțeles doctorul cu vorbele lui, l-am întrebat pe general :

— Ce a vrut să spună prostănacul ăsta ? Ce legătură au cu dumneavoastră cadavrele politice din lagărele de concentrare ?

Generalul oftă.

— Horlacher, spuse el, oamenilor ăstora nu trebuie să le-o iei în nume de rău. Au cîștigat războiul, și acum își închipuie că trebuie să facă pe apostolii față de noi.

— Este o nerușinare ca acest cîrpaci de oase să-și verse veninul tocmai aici, în celula asta! am spus. Unde-i oare solidaritatea între militari?

„Pentru ce dracu i-a trebuit doctorului să spună porcăriile astea? mi-am zis. Nu sîntem destul de adînc băgați în rahat? Mai trebuie să ne mai și sîcîie pe deasupra?"

Dar după asta mi-am spus: „Doamne, ce consum inutil de energie! De ce să mă doară capul pentru atîta lucru!"

— Vor să ne ducă pe noi, germanii, pe calea pocăinței? spuse generalul. O să le arătăm noi lor pocăință... Și-apoi, tare aș bea o înghițitură. Crezi că ai putea găsi ceva?

— Sigur, domnule general, am spus.

Eu îl serveam pe general, și el hotăra destinul meu.

Cînd am părăsit celula, megafoanele tocmai chemau o santinelă la camera de gardă.

Din nu știu ce motive, se auzi apoi un miorlăit la radio. Un fel de cîntec de *cow-boy*, care urla atît de tare, că mă înfiora.

Cînd auzi urletele, sergentul care trebuia să-l păzească pe general schiță cîțiva pași de dans încolo și încoa.

I-am spus:

— Jack, vinde-mi o sticlă de băuturică. Bătrînul meu are absolută nevoie de o înghițitură.

— Ce? Hîrbul ăsta mai are nevoie să tragă la măsea? Să-și toarne niște bicarbonat pe gît, mă ocărî el. Dracu să-l ia! Cînd oi scăpa de el o să mă bucur.

— Ți-ar plăcea să-l vezi bălăbănindu-se?

— Nu trebuie să închizi căile veșniciei unui suflet de creștin, rînji sergentul.

I-am spus:

— Dacă ție personal ți-e cumva dor de cîntece cu aleluia, împrumută-mi o clipă „pocnitoarea" ta. Îți dau pe loc bilet de drum pentru împărăția cerurilor.

— Mă, nostim mai ești! rîse sergentul. Ești o adevărată varză-căcăcioasă. Se rezemă de perete și căscă. Mare plictiseală pe-aici, spuse el, și trase un pîrț.

— Ei, ce se-aude cu sticluța? l-am întrebat.

— Du-te la Gregory! Îți dă el una.

I-am spus:

— Ești un băiat de treabă.

— Informația costă un dolar.

— Sînt un suflet de om, și cuvios... ca un mieluşel, îmi explică Gregory. Dar nu-ţi vînd nimic de pileală. Dacă tu personal vrei o înghiţitură... poftim, dar pentru moşneagul tău nimic! Pentru ăsta nu stric nici măcar o porţie de scuipat. Eu sînt evreu, mă-nţelegi? Clubul blestemat al ucigaşilor din care face parte şi bătrînul tău mi-a măcelărit la Varşovia toată familia.

— A fost o adevărată persecuţie, ca pe vremea vechilor creştini. Ştiu! am spus. Dar bătrînul meu n-a avut nimic de-a face cu povestea asta.

— Zău, n-a avut? Nu stă acum cocoţat aici, în colivie, pentru că a îngăduit să fie împuşcaţi oamenii din *maquis*?

— Păi bine, omule, ăia erau comunişti, i-am explicat eu.

— Hai, mai schimbă placa! se răsti Gregory.

— Toarnă-ţi băutura în creier! i-am zis. Şi nu uita s-o mesteci cu linguriţa!

Vorbeam aşa nu pentru că nu l-aş fi înţeles pe băiatul ăsta de la cantină.

Mă supăra numai tonul lui.

N-ar fi putut să-şi prezinte argumentele într-un fel mai manierat?

La etajul întîi m-am ciocnit chiar de locotenentul de la poliţia militară.

— Ce alergi aşa pe-aici? mă apostrofă el. Ştii doar că n-ai voie să te plimbi prin clădire. Dacă te vede şeful, e vai de capul tău!

I-am explicat motivele.

— De la fraţii ăştia e greu s-apuci ceva, spuse el.

— Şi ne vorbesc urît al dracului. Pe front erau altfel, zic.

— Vino cu mine, spuse locotenentul. Îţi dau eu o sticlă din rezervele mele. Dacă te prinde cumva şeful, îi spui că ai primit-o în dar de la Armata salvării [1].

— Soldaţii ăştia ai cerului ar sughiţa al dracului, am spus, în timp ce mă ţineam după el.

— Bătrînul tău e un lingău, îmi explică locotenentul. Cu toate astea, mie-mi place că e un lingău veritabil. Nu e unul din ăia leşinaţi, ci o adevărată cizmă împuţită. Ar fi ajuns general şi la noi în ţară.

— Asta o înţeleg foarte bine! am spus.

Am turnat o gură de coniac în pahar şi i-am dat generalului să bea.

Mîna îi tremura.

[1] Organizaţie filantropică americană cu caracter reacţionar.

— Beau numai cît să înceteze durerile, spuse el. Numai strictul necesar.

Aş fi tras şi eu o duşcă, şi m-am uitat împrejur după un pahar.

Colonelul Kaye intră în celulă.

Văzu sticla, dar nu spuse o vorbă.

— *Sir,* vreţi să-mi faceţi un serviciu? întrebă el pe general, vîrîndu-i sub nas o fotografie. Aţi binevoi să vă puneţi semnătura aici, jos? Am vrea s-o atîrnăm la noi la club, în Statele Unite.

— Luaţi tigvele noastre ca suvenir şi treceţi balta cu ele, grohăi generalul. Faceţi căni pentru bere din ele, cu capac de cositor şi cu muzicuţă înăuntru. Cînd le veţi ridica să beţi, veţi auzi un marş de paradă prusac.

Colonelul izbucni într-un rîs zgomotos.

— Ce idei aveţi! se minună el. Totuşi, la noi nimeni n-ar avea înţelegere pentru aşa ceva!

— Sînt informat, spuse generalul. Sînteţi un popor foarte pretenţios. Sînt convins că aţi sterilizat pînă şi ştreangurile pe care le-aţi pregătit pentru noi.

— De ce tot vorbiţi despre asta? se miră colonelul. De cîte ori să vă asigur că este exclusă pentru dumneavoastră o asemenea pedeapsă? Veţi fi predat Franţei. Mai mult nu vă pot spune.

— Credeţi cu adevărat? spuse generalul, uitîndu-se chiorîş la colonel. Daţi-mi fotografia! făcu el.

Am privit cum şi-a pus numele pe fotografie. Litere frumoase, îngrijite.

— Acuma am strîns toate iscăliturile, se bucură colonelul. Tot ce-i mai de seamă. Ar fi fost tare frumos dacă aş fi avut şi iscălitura comandantului dumneavoastră suprem, dar, din păcate, n-am izbutit.

— Adevărat ghinion, observă generalul.

— Nu cred că i-au ars cadavrul cu benzină, la Berlin. Comedia asta cu arderea cadavrului a fost cu siguranţă încă unul din *bluff*-urile lui. Noi nu ne lăsăm traşi pe sfoară cu cîteva oase calcinate şi cîţiva nasturi de uniformă. Eu cred că deocamdată l-au zidit pe undeva. Aşa cum a făcut Siegfried[1] cu bijuteriile furate. Sînt convins că într-o zi vor ieşi osemintele lui la suprafaţă şi vor deveni moaşte sfinte pentru naţiune.

— Aş vrea să am grijile dumneavoastră, zîmbi generalul. Sînteţi oarecum un bun psiholog. Se pare că ne cunoaşteţi.

[1] Personaj din mitologia germanică.

— Ştiţi, *sir,* spuse colonelul, care avea chef de vorbă, germanii ne fac viaţa grozav de uşoară. N-ai nici o bătaie de cap ca să descoperi trucurile lor. Am impresia că nemţii îşi scriu istoria şi politica pe un carusel, pe care o dată îl învîrtesc mai încet, altă dată mai repede, dar mereu de jur împrejur.

— Cine se urcă nu se mai poate da jos ! adăugă generalul. Altfel, cade în nas.

— Exact, spuse colonelul.

„Cum se face că generalul meu stă cu ciorapii în pat ? mă gîndeam. Să fie anemic, că i se face frig aşa de uşor ?!"

— Mîine îmi predau serviciul altcuiva care vine în locul meu, explică comandantul închisorii. Sper că nu aveţi să vă plîngeţi de mine ?

— De loc, îl asigură generalul. Vă puteţi întoarce cu conştiinţa uşoară la familia dumneavoastră.

— N-am familie, povesti colonelul. Sînt singur. Cum ajung iar în Statele Unite, îmi strîng cortul şi mă fac călugăr într-o mînăstire spaniolă de trapişti.

— Nu mai spuneţi ! se miră generalul. Vă place atît de mult ?

— Cred şi eu, spuse colonelul. Cunoaşteţi Spania ?

— Numai pînă la San Sebastian [1], spuse generalul. Dar pot să mi-o închipui.

— M-aş fi dus mai cu plăcere în Grecia, spuse colonelul. Dar în Grecia nu se poate. Cunoaşteţi ţara asta ?

— Athena şi ceva din împrejurimile ei, spuse generalul.

— Este extrem de interesant acolo.

— Da, foarte.

După aceea colonelul îşi luă rămas bun.

— Mai trec eu pe aici, spuse el cu un glas blînd, puţin cam şuierător.

Zîmbi şi dădu din cap.

— Horlacher, ai auzit ? Vor să mă predea Franţei !

— Da, domnule general, am spus.

— Soarta ne duce pe căi ciudate, murmură el.

Îi citeam în ochi că se gîndea de cîte ori fusese în viaţa lui în Franţa.

Cu un revolver în buzunar în loc de paşaport !...

Fata generalului a tras la un mic hotel, în apropierea închisorii.

La prînz am alergat pentru o clipă s-o văd.

---

[1] Port în Spania, la Oceanul Atlantic.

— Ai autorizația pentru vizită ? am întrebat-o.
— Trebuie s-o capăt peste două-trei ore !
I-am spus :
— Poți să te aștepți că vor trece patru pînă la șase ore, pentru că ai de a face cu militari.
Chelnerul se apropie de noi.
— Aveți ceva de băut ? l-am întrebat.
— Numai pe dolari, răspunse el.
— Se vede după dumneata că n-ai să primești pietricele nemțești.
Chelnerul zîmbi acru.
— Cum de ai dolari ? întrebă fata generalului.
— Mi-am vîndut decorația, i-am spus.
Ședeam așa amîndoi, fără să ne privim.
Deasupra chiuvetei atîrna o placă cu inscripția : *„Rugăm nu aruncați tampoane și lame în chiuvetă !"*
Chelnerul veni cu o sticlă și cu două pahare.
— Doriți țigări ? întrebă el.
I-am răspuns :
— Pot să-ți vînd și eu.
— Cît vrei pe ele ?
— Cinci dolari un sortiment complet.
— La prețul ăsta cumpăr cît ai.
— Bine ! am spus. Astă-seară.

— Cum de ai țigări ? vru să știe fata generalului.
— Cum să n-am ? am spus eu. Băieții de peste drum vînd și vase de război sau, la nevoie, și tancuri.
— De necrezut ! spuse ea.

— Și acu, sărută-mă ! i-am spus.
— Ne merge prost, zîmbi ea.
Se ridică și încuie ușa.
— Vino, i-am spus.
— Ce-ai făcut din mine ? șopti ea.
— Eu, din tine ?
În timp ce se dezbrăca, mă uitam la picioarele ei.
Mi-am păturit pantalonii și i-am atîrnat pe un scaun.
Un bărbat și o femeie trecură pe coridorul din fața ușii.
Rîdeau și vorbeau.
Alături, cineva își clătea gura.
— Mai privește-mă așa, un pic, șopti ea.
„Are ochi frumoși, verzi", m-am gîndit.
— Îmi place cînd mă privești așa.
— Nu vorbi atît de tare, i-am șoptit la ureche.
— Aș putea să și urlu.

— Chestia asta cu noi, i-am spus, pare să devină foarte serioasă !

Am coborît apoi şi am intrat în restaurantul hotelului.

Am cerut chelnerului cafea.

— Dar o cafea care înviorează.

— Contra dolari, nu ? întrebă el.

Individul ăsta era o adevărată hienă.

— Cît să mai stau pe aici şi să aştept ? întrebă fata generalului.

Îşi scoase rujul şi-şi vopsi buzele.

I-am spus :

— Patru pînă la şase ore. Atîta să socoteşti că trebuie să aştepţi.

Ea se uită la ceas.

La masa de alături, un tip cu chelie, bine hrănit, îmbrăcat într-un fel de uniformă prefăcută în haină de vînătoare sorbea nişte ceai. Se tot uita spre noi, iar la un moment dat se sculă şi veni la masa noastră.

— Aşteptaţi un permis pentru vizită ? mă întrebă el.

— Ei, şi ?

— Aştept şi eu.

— N-ai decît !

Omul clipi din ochi şi-şi strîmbă obrazul rotund ca o lună plină.

— Vă rog să mă iertaţi dacă vă supăr ! spuse el. Dar e îngrozitor ! Aştept de săptămîni permisul ăsta. Nu vor, pur şi simplu, să mă lase să intru. Mi-a povestit chelnerul că dumneavoastră căpătaţi azi un permis. Aveţi ceva legături ca să mă puteţi ajuta şi pe mine ?

Îşi ridică tigva cheală şi-şi linse buzele. Cu ochii holbaţi, o privi fix pe fata generalului.

— Nu avem nici un fel de legături speciale, am spus.

Chelul, cu o privire pierdută, se uită spre tavan.

— Am crezut că m-aţi putea ajuta, şopti el. Aştept de săptămîni.

— Şterge-o ! i-am spus.

— Lasă-l, şopti fata generalului.

— Ce, te amuză cumva văicărelile lui ? am întrebat.

— Doamne, doamne, doamne ! De-aş putea să-l mai văd o dată măcar ! se jelui grasul. Numai o dată să-l mai văd, ca să ştie că sînt pe-aproape şi că-l aştept. E ceva îngrozitor ! Pînă mai ieri să fi fost o persoană importantă, şi deodată să ajungi într-un asemenea hal ! Aţi văzut celulele ? Să fie chiar aşa, ca la o închisoare adevărată ? Ce fel de oameni or fi ăia care stau de pază acolo ?

— Linişteşte-te ! i-am spus. Santinelele n-o să-ţi violeze „drăguţul" !

Ochii i se umplură de lacrimi.

— Nu ştiu dacă mă puteţi înţelege ? Ne cunoaştem de cînd eram de-o şchioapă şi am fost mereu împreună. În viaţa mea habar n-am avut ce se cheamă politică. Dacă aş fi ştiut că o să ajungem aici, nu i-aş fi dat voie să se înhăiteze cu oamenii ăştia. Pot să jur că nici nu s-a ostenit să-şi facă din asta o carieră. De vină a fost familia lui, mă-nţelegeţi ? Aşa a vrut familia. Tatăl lui a fost un înalt funcţionar de stat.

— Ce ar fi să ne laşi odată în pace !

— Vă rog să mă scuzaţi. N-am avut de gînd să vă deranjez. Vă asigur că nu ! Credeam numai că m-aţi putea ajuta, pentru că, după cum îmi spunea chelnerul, astăzi căpătaţi un permis.

— Lasă discursurile, i-am spus.

Ne salută şi plecă de-a-ndaratelea.

Cu nişte ochi de „nu-mă-uita".

— De ce ai fost atît de grosolan cu el ? întrebă fata generalului.

— Am necazurile mele.

— Altceva în afară de tine nu mai cunoşti ? *Eu*, şi mereu numai *eu* ?

— Cămaşa ţi-e mai aproape decît haina. Sau nu cumva te crezi şi tu căpitan în Armata salvării ?

„Fir-ar a dracului să fie ! îmi ziceam. Cum îndrăzneşte să-mi vorbească aşa ?"

— De ce eviţi orice discuţie serioasă ? Ori eşti prea prost pentru asta ?

I-am răspuns :

— Principalul e să ai un trup sănătos. Mintea se ascute şi singură ! După lozinca asta am fost crescut în armată.

Chelnerul aduse cafeaua.

— V-a supărat ? se informă el, uitîndu-se urît la grăsunul de alături.

— Ba de loc, spuse fata generalului.

— Să ştiţi că pe ăsta stau cu ochii de mult, zise chelnerul. Are un prieten în faţă, la închisoare. Dar permise nu se dau decît pentru soţii şi copii. Aşa că el n-are nici o şansă, mă-nţelegeţi ?

— Nu, am spus eu. Explică-ne cum stă cazul.

— Te rog, lasă-ne singuri, spuse fata generalului.

— De ce-l goneşti ? am întrebat-o. Am fi putut avea o conversaţie de cea mai mare actualitate.

— Trebuie neapărat să-ţi descarci nervii asupra altora ?

— De ce nu, dacă aşa sînt obişnuit !

— Ei, acum ar trebui să te mai controlezi un pic, spuse ea.

Începuse o eră nouă.

La primul etaj cineva trînti o uşă.

Un om coborî scara.

În urma lui venea, împleticindu-se, o damă împopoţonată, în pantofi cu tocuri foarte înalte.

— Scumpule, zău, nu fugi aşa ! se alintă ea.

Omul aruncă o bancnotă pe tejgheaua barului.

Chelnerul îi dădu în schimb trei pachete de ţigări.

Fata stătea alături şi-şi sucea gîtul, ca să-şi poată controla dunga de la ciorapi.

După o clipă plecară împreună.

— Aşteptarea asta este îngrozitoare, spuse fata generalului.

Învîrtea linguriţa în ceaşca de cafea.

I-am spus :

— Dacă nu se mişcă nimic pînă într-o jumătate de oră, mă duc să-l întreb pe ofiţerul de la Siguranţă ce e cu permisul ăla afurisit.

Chelnerul lustruia pahare în spatele tejghelei.

Grasul şedea ghemuit la masă şi se uita cum o muscă îşi curăţă aripile.

— Mai vrei o cafea ? am întrebat.

— E prea scumpă, spuse fata generalului.

I-am răspuns :

— Foarte adevărat. Preţurile de aici sînt exorbitante. Ce-ar fi să jucăm o partidă de biliard ?

Ea privi împrejur.

— În camera de alături e un biliard ! i-am răspuns. L-am văzut adineauri.

— Doriţi ceva ? întrebă chelnerul.

Făcea nişte ochi de şobolan.

— Nu-i aşa că aveţi alături o masă de biliard ? l-am întrebat.

— Desigur, spuse el. Doriţi să jucaţi ? Nu se plăteşte nici o taxă de joc.

— Vai, ce mărinimie ! am spus.

Uşa se deschise, şi locotenentul de la poliţia militară intră.

— *Hallo* ! făcu el, zîmbind. Mi-am închipuit că o să te găsesc aici.

Am spus fetei generalului :

— Ăsta e unul de la pază, de peste drum.

Un om prin excelență energic. El e ăl care mi-a dat o sticluță pentru domnul general.

— Îmi pare bine că vă cunosc, spuse ea.

— Dumneaei este fiica domnului general, i-am explicat locotenentului.

Se uită la ea, ca vițelul la poarta nouă.

— Din păcate, veți putea sta de vorbă cu tatăl dumneavoastră abia diseară, spuse el.

— Cum asta ? am întrebat. S-a întîmplat ceva deosebit ?

— Nu, răspunse el zîmbind. Numai un capriciu al ofițerului de la Siguranță. E german din naștere și-și persecută pe cît poate compatrioții.

— Doriți să beți ceva ? îl întrebă chelnerul pe locotenent.

— Nu, spuse el. Mă duc la club. Pentru unul ca mine serviciul de colo, de peste drum, este o adevărată otravă. Am din cînd în cînd nevoie de puțină variație.

— Asta o pot înțelege, am spus.

— Nu vrei să vii și dumneata pentru un ceas ? Să-ți pui numai trenciul meu, și nimeni n-o să mai știe că ești neamț, zise el. Vă asigur că o să vă placă, se adresă el, extrem de prietenos, fetei generalului.

— Credeți că ar fi potrivit acum ? întrebă ea.

I-am spus :

— Nici nouă nu ne-ar strica puțină variație.

— În chestii de dispoziție sufletească ești un adevărat jongler, îmi spuse fata generalului.

La club era chef mare. Un G.I. sărbătorea ziua în care mama lui era cît pe ce să moară.

— *Happy birthday to you* ! [1]... urlau cu toții în cor.

Clubul era supraîncălzit. Mirosea ca într-un salon de frizerie. Locotenentul comandă *whisky* și cîrnăciori de Hamburg.

— Mă iertați, zise el apoi, am o convorbire urgentă de afaceri.

I-am spus :

— Noroc și pradă bogată !

Ședeam singuri la masă, și eu mă trudeam să par binecrescut.

Lîngă noi se găseau niște femeiuști. Sorbeau coniacuri Martini și-și povesteau vrute și nevrute. Pe scenă cîriia o *miss*. Purta o rochie pentru care judecătorii germani, dacă ar fi văzut-o, ar fi răsfoit cu spaimă codurile lor. Croncănea cu o voce vulgară : „Peste casa mea se rotește un pilot, pe care-l cheamă Krause..."

---

[1] La mulți ani, fericiți ! (Engl.)

Mînuia suportul microfonului parcă ar fi fost bara de comandă a unui avion imaginar. După aceea începu să se fîţîie cu paşi mărunţi încolo şi încoace şi să miorlăie despre *Lupul cel rău şi cei şapte iezi*. Toţi iezii se lăsau mîncaţi, numai al şaptelea nu. Lupul înghiţise un hap, pentru că chiar domnişoara era cel de al şaptelea ied. Scoase de sub fustă un revolver de calibru mare şi trase o duzină de focuri în lupul cel rău. Bineînţeles că lupul nu se aştepta la aşa ceva, fiindcă nu ştia că cel de al şaptelea ied se înrolase de mult în armata americană şi că acolo învăţase cum trebuie să te porţi cu nişte indivizi atît de periculoşi.

„Ce o fi asta ?" mi-am zis.

Fata generalului silabisea literele de pe un panou care atîrna la intrare :

„Este interzis fetelor tinere să stea pe genunchii iubiţilor. Afară doar dacă-şi pun o pernuţă sub fund !"

Apăru şi locotenentul.

— E vesel pe-aici, nu vi se pare ? întrebă el şi, foarte mulţumit, se uită împrejur.

I-am răspuns :

— Cînd Dumnezeu vrea să-ţi arate minunile lui, te trimite în lumea largă.

— Pe unde te-ai pitit toată după-masa ? mă întrebă sergentul pe coridorul închisorii.

— Am luat parte la un concurs de sărituri în saci pentru domnii mai în vîrstă, i-am spus.

— Eşti o javră obraznică şi lacomă ! se răsti el la mine. Voi, ăştia, de-alde „varză", sînteţi în primul rînd o rasă cu botul mare. Dar cum vă merge prost vă muiaţi repede. Vă cunosc din experienţă. Lîngă o coloană de-a noastră de artilerie, un căpitan de la C.I.C.[1] interoga, într-un cort, pe prizonierii „varză" de-alde voi ! Băieţii aşteptau afară. Fiecare trebuia să intre singur. După o vreme ieşea prin partea cealaltă a cortului, tocmai acolo unde stăteam eu. Atunci trăgeam aşa, într-o doară, cu coltul[2] meu, cîteva gloanţe în aer. În momentul ăla căpitanul întreba pe una din „verze" : „Ha, ce spui ? Nu vrei să mărturiseşti, fiule ?" Ei, făcea să fi văzut „verzele" cum îşi dădeau drumul ! Să fi auzit ce mărturisiri au făcut !

— Metoda asta-i o măgărie ! am spus.

— De ce ? Este un truc permis, spuse sergentul. Poate să-mi interzică cineva să trag în aer ?

[1] Prescurtare din *Combat Information Center*, Centrul de informaţii al armatei americane.

[2] Tip de revolver numit aşa după inventatorul lui, americanul Samuel Colt.

— De ! Nu se putea să n-ajungeți la asemenea idei ! am spus. Dar dacă în Statele Unite ale voastre bărbații fac treburile gospodăriei, și curvele din filme hotărăsc modul de viață, nu trebuie să te mai miri de nimic !

— Mă, să știi că mai avem aici cîteva celule libere, se răsti sergentul. Dă-i numai drumul, așa, înainte !

Am ridicat ochii spre etajul întîi. Santinelele se uitau în jos, peste rampa scărilor.

Sergentul scoase o batistă din buzunar și-și suflă nasul, cu un zgomot de trompetă care răsună prin toată clădirea.

Pisica închisorii trecu prin coridor. Am strigat-o :

— Pis, pis !

Nici n-a întors capul spre mine.

— E o pisică americană, făcu sergentul.

— Observ, am spus.

M-am apropiat de fereastra zăbrelită, ca să mă uit în stradă.

Poliția militară făcea de gardă.

Niște copii stăteau la pîndă, să pună mîna pe mucuri de țigară.

În sus și în jos, trecători în haine ponosite. Cineva, în închisoare, trăgea lanțul la closet.

Generalul fusese predat Franței.

Mie mi-au băgat în mînă o hîrtie de eliberare din prizonierat.

— Hai, cară-te acasă !

„E bine zis : acasă !“ Și am plecat la fata generalului.

— Ei, și acum ce-o să se întîmple ? m-a întrebat ea. Numai din dragoste nu se poate trăi. Să ajungem la cerșit ?

— Trebuie să ne gîndim serios la chestia asta, am spus.

— Trebuie să chibzuim din ce putem trăi. Și trebuie să avem grijă ca tata să poată duce o viață onorabilă cînd va veni acasă într-o bună zi.

I-am răspuns :

— Ai absolută dreptate. Dar ce-am putea face ?

Fata generalului se plimba de colo pînă colo. Își cerceta unghiile și-și încrunta fruntea.

— Să nu ne pierdem curajul, zise ea. Să ne gîndim la povestea cu cele două broaște care au căzut în bidonul cu lapte.

— Cunosc cazul, am spus. Prima broască s-a înecat, iar a doua a dat atîta din picioare,

pînă cînd a făcut din lapte un boţ de unt pe care s-a putut urca.

— Vezi, exact aşa trebuie să facem şi noi !

— Frumoasă treabă ! am spus. Şi de ce toate astea ? Numai pentru că politicienii ăia rafinaţi şi-au bătut joc de noi, ca de nişte caraghioşi ! Încă din şcoală au început să ne toace la cap cît de vrednici sînt dumnealor, şi cum dumnealor nu trăiesc decît pentru binele poporului ! Că se topesc de grija poporului, dar între timp se îngrăşau de plesneau ! Acasă, babacul meu mă năucea cu poveştile lui despre viaţa frumoasă din armată. Pentru că voia să scape de mine, şmecherul ! Şi atunci i-am făcut plăcerea. M-am băgat în uniformă şi am început să fiu mîndru de meserie. Profesorii îmi ziceau şi ei că mi se potriveşte de minune. Şi au început lozincile : „Să fii veşnic credincios şi sincer. Sînteţi purtătorii de arme ai Naţiunii, garanţia pentru Pace şi Libertate !" Şi deodată a venit războiul. Dar de data asta nu mai voia nimeni să-şi ia răspunderea. „Doamne, fereşte !" au zis toţi şi au pus în mîna unui orb un ceas ca să vadă cînd e zi şi cînd e noapte. „Să n-aveţi grijă ; dacă sînteţi răniţi la cap, vă lipim cu pap pe creier o tinichea care nu rugineşte ! Şi nouă, veteranilor, ne vîră în labă un bac-

şiş, pentru că ne-am pus pielea la saramură, ca să apărăm..."

— *Termină* cu aiurelile astea ! strigă fata generalului. Vrei să te prosteşti singur !

Tocmai cînd dormeam mai bine, m-am trezit cu o lovitură în coaste.

— Trezeşte-te odată ! ţipă fata generalului. N-ai de gînd să te trezeşti ? ţipă ea ascuţit, trăgîndu-mă de păr.

— Dar e încă întuneric beznă, am spus.

Fata generalului se sucea în pat cu genunchii la gură.

— Să ştii că am găsit, şopti ea bucuroasă. Ştii ce facem ? Rachiu. Aici, la noi, geme de fructe. Am şi o sursă de zahăr. Lemne luăm din pădure.

— Şi cei cinci ani de temniţă, de la judecător ! i-am spus.

— Eşti nebun ! făcu ea.

— Mai gîndeşte-te, i-am spus. Mai întîi de toate, vezi de unde ai putea căpăta un aparat de distilat. Şi pe mine te rog să mă laşi să dorm.

— Mai avem în pivniţă un cazan vechi de baie. Nu-l putem transforma ? întrebă ea.

— Scumpo, ai nişte idei năstruşnice ! am răspuns. Vrei să sărim în aer cu maşina ta de

rachiu cu tot ? Te rog stăruitor, mai dă dracului iluziile astea ! Noapte bună !

— Știu de la oameni care lucrau la bunicumeu cum se fabrică rachiul.

— Uite, pînă și aici se vede cît de prost i-ați plătit pe muncitorii voștri ! am zis. Nu le-a ajuns nenorociților de ei nici pentru o sticluță de basamac.

— Termină cu prostiile ! țipă ea. Ce te pricepi tu la lucrurile astea ? Dacă plătești oamenilor numai cu un bănuț mai mult știi ce se întîmplă ? Cheltuiesc banii fără nici un rost, pe tot felul de fleacuri. Nici nu merită să mai vorbim despre asta. Mai bine să vedem cum aranjăm distileria !

Au trecut luni de zile pînă am obținut o picătură de zeamă din țevile întortocheate ale aparatului nostru de distilat.

Găsisem un refugiat care era constructor de mașini. Îl chema Rentzsch și era om priceput. A montat în spălătorie o adevărată distilerie, care funcționa perfect.

Căpăta pentru asta zece la sută din cîștig.

Pentru el erau bani mulți. Cu ei putea să-și hrănească bine familia.

Aveam și noi o viață asigurată.
Nicidecum lăudabilă.
Dar de toată nădejdea.

Îi trimisesem lui Cap-de-porc o scrisoare.

Într-o zi apăru, gras și voinic, la gardul grădinii noastre.

— Frumoase erau vremurile cînd nu trebuia să muncim.

— Mă, cîine bătrîn, știi că arăți grozav ? am spus.

— Cît să coste sticla de rachiu ? întrebă el, curios. Sper că afacerea voastră cu băuturica e în ordine !

— Dar tu ce-ți închipui ? Că pentru ochii tăi frumoși te-am chemat încoace ?

Cap-de-porc rîse.

— Tot gură mare ai rămas, zise el. Drept să-ți spun, nici eu nu-mi pot permite călătorii de plăcere. Pot să plec pentru o clipă de acasă numai dacă-i vorba de o afacere rentabilă. În momentul de față sînt conjuncturi de mîna întîi. Desigur că voi, aici, în Pădurea Neagră, habar n-aveți. Atîta știți, că francuzii ne cară lemnele acasă la ei. Apropo de francuzi, cum îi mai merge moșului ?

— Nu știu nimic, am spus. Să fiu al dracului dacă pricep de ce un general german tre-

buie să stea închis pentru că a dat ordin ca niște comuniști să fie împușcați ! Păi asta-i dreptate ?

— Dreptate cer numai ăia care sînt loviți peste bot, rînji Cap-de-porc.

— E trist, dar adevărat, am spus. Hai, scroafă bătrînă, vino-n casă ! Să vorbim despre afacerea noastră !

Băuturica noastră de casă o trimiteam în sticle originale de oțet la Hamburg. Cap-de-porc ne dădea în schimb ulei de cocos, pe care noi îl dădeam unei fabrici, care ne dădea în schimb margarină, pe care o dădeam în schimbul unor țigări americane sau al altor mărfuri de felul acesta.

Olten, după ce fusese eliberat din prizonierat, trimisese o scrisoare fetei generalului că e îngrijorat de soarta generalului și că simțea nevoia să-i comunice simpatia lui, cu cele mai bune urări și salutări prietenești din partea sa și a soției sale.

M-am înarmat cu un pachet de mîncare și m-am dus la el.

Olten locuia printre ruine.

O dihanie despletită îmi deschise ușa.

— Altă dată să suni de trei ori dacă vrei să intri la bestia asta, care a prelungit războiul ! se rățoi ea la mine.

— Scuzați-mă, doamnă, am spus. Sper că nu ședeați pe closet cînd am sunat !

Ea plecă grohăind, apoi strigă cu o voce plîngăreață :

— E cineva la ușă !

Dispăru.

Se auziră uși trîntite.

Așteptam.

Un tinerel, ca scos din cutie, cu pantaloni extrafini, coborî țanțoș scările și mă măsură din cap pînă-n picioare.

Pe coridor se auziră pași de papuci cu tălpi de pîslă.

Olten stătea în fața mea.

Nu-mi dădu răgaz să-l salut. Mă apucă de braț și mă trase în antreul plin pînă la refuz de dulapuri, cufere și lăzi.

M-am ciocnit de o ușă deschisă.

— Haide, mîrîi Olten, și, deschizînd iar ușa, mă împinse într-o cameră neîngrijită, supraîncărcată cu mobilă.

Pe un scaun demodat ședea soția colonelului, cu o pătură peste genunchi.

Pe o măsuță, trei fotografii : doi tineri și o fată și mai tînără. Alături erau cruci de fier

și insigne. Ramele fotografiilor erau învelite cu crep de doliu.

„Trei morți dintr-o dată în familie este cam multișor, mi-am zis. Nici cea mai frumoasă patrie nu merită atîta !"

Am spus :

— Bună ziua, stimată doamnă. Vin din partea fiicei domnului general, cu multe salutări.

— Pachetul e cumva pentru noi ? se interesă Olten.

— Da, domnule colonel, am spus.

— Nu striga așa de tare „colonel", șopti Olten speriat. Ne-au umplut casa cu o adunătură nesuferită, care ne face din viață un iad. Banda asta devine îngrozitor de scîrboasă cînd aude ceva despre militari. Rău mai e ! oftă din greu Olten. E drept că m-am așteptat la multe, dar că ne va merge așa de prost nu mi-aș fi închipuit.

— De astă dată ne curăță de-a binelea ! am spus.

— Ieri m-a oprit pe stradă negustorul de la care cumpăram cărbuni, povesti Olten. Știi ce voia ? Să mă angajeze să vînd cărbuni în prăvălia lui.

— Ce le mai poate trece ăstora prin minte ! am spus.

— Alaltăieri am fost la oficiul de plasare. Stătea acolo, la birou, unul căpățînos, pe care l-am făcut odată, la cazarmă, cu ou și cu oțet. S-a răstit la mine că pentru moment numai ca măturător de stradă mă poate angaja.

— Ar trebui să notăm numele unor asemenea scîrbe, am spus. Ca să le putem arunca într-o zi rahatul în obraz pentru obrăzniciile lor !

— Vorbești serios ?

— Desigur, am spus.

— Aș vrea să fiu și eu atît de naiv ca dumneata, zise Olten. Scoase din buzunar o pipă arsă și o scobi atent cu un briceag. Astea sînt visuri trandafirii, continuă el. Nu se mai întorc timpurile astea ! Poporul german va deveni un popor de grădinari.

— Vedeți, fiica domnului general este de cu totul altă părere, am spus. Ea crede că depinde numai de noi să avem din nou armată.

— Chestiunea nu este chiar așa de simplă, zise Olten. În problema aceasta au și învingătorii de spus un cuvînt. N-ar trebui să uităm.

Am spus :

— Fiica domnului general este de părere că totul depinde de dibăcia noastră în politică. Trebuie să servim cuceritorilor în așa fel friptura, încît să vrea s-o mănînce.

— Horlacher, dumneata vorbești mereu despre fiica domnului general. Probabil că vă întîlniți mai des !

— Desigur, am spus eu. Locuiesc la ea. Dacă am ieșit viu din acest război, trebuie să-i mulțumesc domnului general, care m-a luat ca șofer. Ca să-mi arăt recunoștința, o ajut pe domnișoara să treacă vremurile astea grele. O ajut în casă și în grădină. Cînd domnul general se va întoarce, va avea cu siguranță nevoie de mine. O să-l aștept.

Olten mă privi cu admirație.

— Ce spui de asta ? o întrebă el pe nevastă-sa.

Femeia tăcu, privind țintă înainte.

„Mă frate, să știi că e cam sărită", mi-am zis cu convingere.

— În vremurile astea împuțite, uite un om simplu care rămîne credincios comandantului său, în timp ce ofițerii se întrec care mai de care să lustruiască pantofii învingătorilor, spuse Olten. Scutură din cap. Și cînd te gîndești că am avut totdeauna impresia că dumneata ești un chiulangiu deosebit de periculos ! spuse el, privindu-mă drept în ochi.

I-am răspuns :

— De multe ori te înșeli în viață, fără să observi.

— Le-a ajuns apa la gît, i-am raportat fetei generalului. Înoată amîndoi frumușel în necazuri, i-am povestit. N-au ce mînca, n-au ce pune pe ei, n-au în buzunar o para chioară. Locuința lor este o adevărată cocină de porci. El n-are de lucru, și ea șade cu fotografiile copiilor morți în față, și plînge.

— I-am cunoscut. Erau băieți buni, spuse fata generalului. Unul a căzut în Franța, celălalt în Norvegia. Fata a murit ca soră de caritate sub o grindină de bombe.

— Un război ca ăsta e o glumă a naibii de costisitoare pentru multe familii, am spus. Nu oricine-și poate permite trei morți dintr-o dată !

Rentzsch era un om slab, cu păr rar pe cap, și un fumător nervos, cu degete îngălbenite, care aprindea țigară de la țigară.

— Sper că n-o să ne prindă nimeni aici, spuse el, controlînd presiunea distilației. N-aș fi crezut c-o să ajung vreodată în halul ăsta ! se jelea el mereu.

— Rentzsch, te rog, încetează cu oftatul. Te porți de parcă am omorî fetițe și am fabrica

din ele cîrnați de Frankfurt. Ce mare grozăvie se întîmplă aici ? Ne batem joc de un monopol al statului. Asta e tot.

— E împotriva legii, șopti Rentzsch, cu teamă.

— Ești caraghios, am spus. Acum, cînd ai iar o mîncare caldă în burtă și șosete curate în picioare, te-au apucat remușcările ? După cîte îmi amintesc, ai fost la început foarte entuziasmat de făbricuța noastră !

— Cîte nu faci la nevoie ! spuse Rentzsch. Crede-mă că dacă n-aș avea o familie de hrănit, nu m-aș fi băgat într-o afacere așa de necurată. Mai bine să muncești zi și noapte pînă-ți sîngerează mîinile decît să distilezi alcool pe ascuns !

— Chestie de gust, zise cîinele, lingînd pisica sub coadă ! i-am răspuns rînjind.

La o masă veche, lipeam cu pap etichete de oțet pe sticlele de rachiu.

Spălătoria mirosea a fructe putrede.

Prin portița sobei cădeau bucățele aprinse de lemn și continuau să ardă pe pardoseala de ciment. Ferestrele pivniței, cu geamurile vopsite în negru, erau ermetic închise.

— Păcătuim față de patria noastră, spuse Rentzsch.

— Într-o bună zi îți va restitui impozitele, pentru că faci dovadă de înalte calități morale, am spus.

Rentzsch aruncă jos o bucată de lemn, pe care o ținea în mînă.

— Mai bine aș termina azi cu treaba asta de-aici și să n-o las pe mîine.

— Poftim, termină ! am spus. Afacerea poate să meargă și fără dumneata.

„Doamne, ce cîrpă scîrboasă e omul ăsta !" mi-am zis.

— Nu-i greu să înțelegi pe cineva care nu vrea să-și pună pielea în joc, am continuat. Dar de ce să te apuci în vremurile astea grele de astăzi ? Cu meseria dumitale n-o să ajungi la nimic.

— Am un proiect de la care pot să sper multe. Rentzsch se apropie de masă și se uită cum lipeam etichete. Lîngă Esslingen [1] se află o fabrică de mașini bombardată ; fabrica asta făcea înainte mașini de ștanțat, îmi povesti el. Proprietarul caută un specialist care să fie în stare să i-o pună iar pe picioare.

— Escrocul ăla umblă după un prost ! am spus. Rentzsch, ești inginer, sau negustor de fiare vechi ? Eu îți dau un sfat : vezi-ți mai de-

[1] Centru industrial din Republica Federală Germană.

parte de treabă. Mai fabricăm nițel rachiu împreună, pînă găsești ceva mai bun. Aici primești bani lichizi, și acasă copiii nu-ți mor de foame.

— Horlacher, îți jur că se poate face ceva din fabrica aia ! mă asigură Rentzsch. Sub plafoanele de beton dărîmate de bombe sînt mașini ! Ruginite, e drept, dar mai pot fi salvate. E o nebunie să lași la voia întîmplării atîta avere ! Trebuie să punem mîna pe ele. Să scuipăm în palme și să ne apucăm de lucru ! Pentru mine asta ar fi o muncă măreață : să pot crea ceva nou, să am iar un scop în viață ! Ochii lui, înfundați în cap, mă priveau întrebător. Pentru refacerea fabricii e nevoie de bani mulți, adăugă el.

— Va să zică și asta ! am spus.

— E un fanatic, i-am spus fetei generalului. Unul care are o poftă turbată de muncă. Cînd pomenește de grămada aia de ruine, îți vine să crezi că e vorba de măgarul ăla vestit, care se bălega cu aur. Pe de altă parte, s-ar putea ca povestea asta cu fabrica de mașini să fie un semn de la Dumnezeu.

Fata generalului rînji.

— O să mă bag eu pe fir.

Roboteam în grădină.

Era mult de lucru.

Trebuia să îngrămădesc pămînt ; pomii aveau nevoie de fosfat ; buruienile trebuiau smulse. Tocmai stăteam și cumpăneam dacă ar fi cazul să trag roșiile pe spaliere oblice, cînd fata generalului intră în grădină.

Privi împrejur.

— Frumos... cum le-ai aranjat pe toate !

— Să se bucure bătrînul tău cînd s-o întoarce, am spus.

— A ținut tare mult la grădina lui, făcu ea, rupînd cîteva frunzulițe uscate.

Eu lucram.

Fata generalului se uita la mine.

— Acum am pus mîna pe un avocat francez și pe unul german, îmi povesti ea. Amîndoi juriști străluciți, care sînt convinși că-l vor putea scoate pe tata din Franța !

Fata generalului avusese în ultima vreme zile grele. Mai bine de o săptămînă fusese pe drumuri.

— Ce se mai aude pe-afară ?

— Unde te uiți, numai mizerie și jale. Majoritatea germanilor umblă în zdrențe, și mulți flămînzesc. Totul e bombardat. Pretutindeni, numai dărîmături și cenușă, Se așeză istovită pe o bancă. Am fost să văd fabrica de mașini,

despre care mi-a vorbit Rentzsch, spuse ea. Am băgat hîrlețul în pămînt și am privit-o atent. M-am înțeles cu proprietarul să fim asociați pe din două la afacerea asta. Rentzsch va fi numit inginer-șef. Va avea o situație bună și un venit sigur, ceea ce este ceva.

Am spus :

— Ce-o să mai rîd cînd Rentzsch o să afle. Și de unde o să faci rost de bani ?

— Ți-ai făcut vreodată socoteala cît cîștigăm cu rachiul ? mă întrebă ea zîmbind. Aproape cincizeci de mii la o sută de sticle. Adică o sută de cutii mari cu pachete de țigări. Astăzi plătești șapte mărci pe o țigară.

— Nu prea pricep, am răspuns. Trebuie un creion și o hîrtie.

— Nu-i nevoie. Poți să te încrezi în mine.

„Sfinte Sisoe, atîția biștari ! m-am mirat. Și cînd te gîndești de cîte ori mi se întîmpla în armată să n-am bani de un păhărel !"

— Dacă-i vorba pe așa, zic fetei generalului, haida, repede, să mai facem o distilerie.

— Ca să iasă și mai mult fum pe coș ? se împotrivi fata generalului. Nici gînd de așa ceva ! Am mers și așa prea departe cu îndrăzneala.

— E mai puțin periculos decît să te plimbi, ca la război, cu granate gata să explodeze prin buzunare, am spus.

— Se potrivește ca nuca-n perete, suspină fata generalului. O să te mai miri ce complicată e viața de civil. Nu-i așa de simplu ca în armată. Acolo eram oameni mari.

— Asta cred și eu, am spus. Trebuiau să ne salute ei întîi. Și ce fac acum fleții ăștia ? Trec pe lîngă noi și nici nu vor să ne vadă !

— Mult n-o să le meargă, prezise fata generalului.

Am spus :

— Să dea Dumnezeu !

Rentzsch avea nevoie de bani mulți. Nu mai putea lucra fără macarale. Apoi i se făcu de un compresor. După aceea ceru cărămizi și ciment. Avea nevoie de lemn, de cuie, de carton gudronat, de unelte, ștampile, semnături și de hrană pentru muncitori.

Fata generalului era îndîrjită la culme.

— M-am săturat, strigă ea și se trînti pe un scaun. Am terminat ! Sînt obosită de moarte !

— Cu Rentzsch ăsta ne-am pus singuri un păduche în blană ! am spus. E un om care știe de toate cînd are tot ce-i trebuie. Altminteri,

se poartă ca sugarul în scutecul ud. O să mai avem mari surprize cu el!

— Asta-i tot ce știi să-mi spui, grăjdar tîmpit ce ești? urlă ea la mine. Altceva mai bun nici nu-ți trăsnește prin creierul tău plin de bere decît să-ți bați joc de oamenii care muncesc, în timp ce tu crești cactuși și pufăi din țigări de foi!

— Și cine freacă closetul, și cine fabrică rachiul?

— Pentru fiecare sac de ciment și pentru fiecare cui trebuie să fac spume la gură, se răsti la mine fata generalului. Dorm în paturi de lemn pline de ploșnițe și stau în picioare de-mi trosnesc șalele în trenuri supraîncărcate, în timp ce tu stai și caști gura pe-acasă! Uită-te la mine cum arăt!

— Ești chiar urîtă, i-am spus. Ar trebui să-ți faci băi calde la picioare.

„A dracului treabă! mi-am zis. Să ai parale e ceva care-ți dă liniște, într-adevăr, dar îți aduce și multe necazuri."

Am plecat să-l văd pe Cap-de-porc.

Trenul era plin, să crape, nu alta. Multe ferestre n-aveau geamuri. Erau bătute în scînduri.

Mirosea urît a haine vechi și a oameni asudați. O duhoare de mahorcă și de mîncare stricată umplea aerul.

Călătorii stăteau înghesuiți pînă și în closete.

Rîdeau de oamenii care voiau să-și facă nevoile. „Nu cumva există vreun buzunar disponibil, domnilor, pentru doamna pe care a apucat-o nevoia?" Sau: „Poftim, domnule, dar numai în direcția vîntului!"

Oamenii, care trebuiau să se țină, înjurau spunînd: „Ce porcărie!"

Ceilalți rîdeau de ei.

Era o călătorie fără sfîrșit.

Cînd trenul intră în Frankfurt, vagoanele fură înconjurate de polițiști.

Niște indivizi în uniformă goneau oamenii pe peron și le cercetau bagajele. Le luau alimentele, fără să le dea pe ele nici o para.

Pe peron era o larmă sălbatică.

Un funcționar superior, gras ca o scroafă, cu galon de argint la șapcă, saluta slugarnic un tren al armatei de ocupație, care părăsea gara. Cînd trenul nostru se puse din nou în mișcare, călătorii nu prea mai aveau chef de vorbă. Se gîndeau cu ce vor astupa gurile flămînde ale copiilor și cît de păcătos e un război pierdut.

La Eichenburg, trenul fu iar oprit de poliție.

I-am spus unui polițist :

— Ne-au controlat și la Frankfurt.

— Nu face nimic ! zise el rînjind. Să vezi că asta n-o să ne împiedice să mai descoperim zeci de kilograme de haleală în vagoane. Sîntem specialiști.

„Niște ticăloși, care iau și cămașa de pe om !" mi-am zis.

Dar lor nu le-am spus-o.

La Hanovra iar ne-au așteptat.

— Scoateți de bunăvoie ce-ați ascuns, strigară oamenii de la poliție. Altfel, desfacem trenul în bucățele.

În gara principală din Hamburg erau din nou prezenți.

Aici se arătară mai cumsecade și mai de înțeles.

— Hai, cărați-vă ! se răstiră prietenos la noi.

Cap-de-porc mă aștepta la gară.

Ne-am dus la restaurantul „Marea libertate".

I-am spus :

— Ne-ai trimis o scrisoare, că ai bronz vechi și altele. Ce-i cu asta ?

— Clopote de biserică sparte și monumente fărîmițate, îmi șopti fostul meu camarad de arme.

— Mă, asta merge ! m-am bucurat. Dar cum aducem materialul la Bochum[1] ? Pentru că acolo trebuie să ajungă. Aici nu-i bun la nimic.

— Asta o aranjează un specialist de mîna-ntîi, îmi spuse Cap-de-porc.

— Cine e ? Îl cunosc și eu pe amicul ăsta ? am întrebat.

— Fost camarad de război ! O să caști niște ochi ! spuse Cap-de-porc, rînjind de plăcere.

În bucătăria casei ședea fostul adjutant al diviziei, maiorul Bredwitz. Purta uniforma Căilor Ferate și mînca pîine cu cîrnat.

— Domnul vizitiu al generalului în straie de civilist ! spuse el rîzînd. Horlacher, închipuie-ți, să fi stat așa sub cruce și să te fi văzut mîntuitorul. Nici nu-ți închipui cum s-ar fi schimbat istoria omenirii !

Se strîmba de rîs.

— Păi eu sînt făcut să port uniformă, nu haine țivile, domnule maior.

— Maiorul a crăpat ! se răsti Bredwitz.

— Ei, na ! zic. Dumneavoastră doar nu prea ați suferit în armată, ca acuma să vă fie silă de ea.

— Armata a fost vizuina unei clici de spărgători, și nu țiu să mi se aducă aminte că am

[1] Important centru industrial din Republica Federală Germană.

făcut vreodată parte din banda asta, se înfurie fostul adjutant.

Am spus :

— M-au aranjat şi pe mine destul de frumos, dar nu înseamnă că chiar eu trebuie să-mi murdăresc cuibul.

— Horlacher, ţine-ţi fleanca ! lătră Bredwitz la mine. Pe dumneata te-am dibuit de mult. Eşti chiulangiul tip, cu frunte îngustă şi cu craniul constipat reglementar. Eşti un exemplar de mîna-ntîi al unei specii lipsite de sex ! Nici bărbăţel, nici femeiuşcă ! Dacă nu-ţi place ceva, behăi, şi dacă-ţi place, ajuţi şi dai drumul la placă ! Aşa că chestia e lămurită. Şi acum să vorbim despre bronzul ăla. Unde vrei să-l ducem ?

— Dar cît va trebui să coste ? am întrebat.

— Te-am întrebat pentru ce loc fac frahtul, şuieră Bredwitz printre dinţi.

Am răspuns :

— La Bochum.

— Acolo îl vom livra. În total o sută de tone cu preţul de dinaintea războiului. În schimbul lui cerem tinichea şi frînghii. Cu asta scoatem cărbune din pămînt, şi oamenii noştri au ce mînca. Între timp, voi puteţi turna clopote noi şi să umpleţi cu zăngănitul lor tot ţinutul. Uite aici datele şi cantităţile, spuse el, şi-mi întinse

un bileţel. Multiubitul nostru camarad de arme şi escroc-şef va ţine legătura între noi. Dă-te peste cap şi trimite-mi vorbă cît mai curînd pe cînd vrei prima livrare şi cine vine s-o ia în primire.

— Şi de unde să găsim noi frînghiile astea speciale şi tinicheaua ? am întrebat. Aşa ceva nu există în ziua de azi...

— *Dumneata* trebuie să-ţi spargi capul pentru aşa ceva ? întrebă Bredwitz. Am crezut că chestiile astea le aranjează fata generalului şi tovarăşul ei, adică fabricantul de maşini, rînji el.

— Ia nu-l mai fă aici pe directorul general, se răsti Cap-de-porc la mine. Pune biletul în buzunar şi dă-l fetei generalului. Mai mult n-ai de făcut în treaba asta.

— Azi n-am prea mult timp de pierdut, zise Bredwitz.

Se ridică şi-şi căută şapca de feroviar.

— Deci, Horlacher, noroc bun şi la revedere pe curînd ! spuse fostul maior.

— Tare mă tem că treaba asta n-o să meargă, am spus.

Cap-de-porc, cînd auzi asta, parcă luă foc.

— Dumnezeule, că bou mai eşti ! Ce ne interesează pe noi de ce te temi şi de ce nu te temi *tu*.

— Cînd nu erai decît un băiețaș, nu ți-a pus niciodată māmițica un bilețel în mînuță să te duci după cumpărături ? întrebă fostul adjutant. Sau poate că nu ți s-a întîmplat așa ceva ?

— Ba da !

— Ei, vezi ! făcu el.

„Ce păduchios împuțit ! mi-am zis furios. Cum de îndrăznește să mă ia așa, peste picior ? Mai la urma urmei, acu e funcționar de cale ferată, și nu maior !"

După plecarea lui ne-am simțit și noi mai la largul nostru.

— Evi, adu sticla și micul dejun, porunci Cap-de-porc neveste-si.

Era micuță, cu păr negru și avea un trup minunat. Popoul ei frumos se legăna încolo și încoa. Îmi ziceam : „În pat trebuie să fie o grozăvie !"

Ne-am trîntit pe canapea, și fostul meu camarad de arme scoase dopul dintr-o sticlă atrăgătoare.

— Merită să tragem o dușcă pentru afacerea noastră, zise el.

— Sănătate ! am răspuns. Odată și odată tot o să mușcăm țărîna cu dinții ! Și am dat pe gît o înghițitură zdravănă.

— De ce nu schimbați singuri bronzul ăsta vechi cu unelte de mineri ? am întrebat. Asta ar fi pentru noi mult mai simplu.

— Mă, băiete ! Pălăvrăgești ca o fecioară însărcinată, grohăi Cap-de-porc. Dacă scoatem cea mai mică vorbuliță despre bronzul ăsta, ni-l ia pe loc, și s-a zis cu el ! Asemenea treburi nu se pot face acuma la noi, în Germania, decît cu americanii. Ei au relațiile lor de afaceri și au și cap. Știu să cîștige banii ușor. Ei ne dau din lucrurile capturate exact ceea ce avem noi nevoie. Bronzul îl trimit la topit în America. După aceea îl vînd din nou topitoriilor noastre, pentru reconstituirea industriei din Germania de Vest.

— De la cine mănînc pîine cu ăla țin, mi-a spus fata generalului. În afacerea asta de schimb de frînghii și tablă contra bronz vechi noi punem mîna pe o mulțime de material pentru fabrica noastră de mașini. Să nu ne pese nici cît negru sub unghie dacă este sau nu este permis.

A sunat.

„Ei, și ? m-am gîndit. Cine să ne caute ? Dumnezeule-doamne, doar n-o fi cumva poliția economică !"

Am alergat la ușă și m-am uitat prin perdea. La poarta grădinii stătea o femeie.

Fata generalului veni în grabă.

— Lasă-mă pe mine, mi-a zis ea.

Cînd s-a întors de la poartă, era urmată de o doamnă mai în vîrstă, care avea o mutră acră de fată bătrînă. Pașii ei pocneau pe lespezile de piatră. Părea o *lady* în mizerie.

Era noua noastră menajeră.

Și începu repede să ne cicălească.

I-am spus fetei generalului:

— Mie mi se pare cam prea curioasă cucoana asta. Mai bine și-ar îngriji beșica, decît să-și vîre nasul în căsătoria noastră nelegitimă.

— O s-o facem să-i treacă pofta, îmi făgădui fata generalului. Curînd renovăm casa, și primul etaj are să fie transformat. Camerele noastre vor fi una lîngă alta și vom putea trăi liniștiți. Afară de asta, desființăm fabrica de rachiu din pivniță.

— Cum ? Vrei să demontezi distileria ? Asta-i curată nebunie !

— M-am săturat pînă-n gît, zise ea. Am cîștigat destul !

— Nu-ți mai băga prostiile astea în cap, am spus. Pînă o să poată livra Rentzsch prima mașină automată de ștanțat o să mai curgă multă apă pe gîrlă.

„Poate că i-ar face bine o înghițitură", mi-am zis. Și am adus sticla și paharele din dulap.

— La început nu vom face mașini automate de ștanțat, ci oale de bucătărie, îmi explică fata generalului. Cu cît dăm drumul mai repede la fabrică cu atît va fi mai bine pentru finanțele noastre. Am de pe acum materialul și comenzile în buzunar.

— Care material ?

— Cincizeci de mii de căști de oțel germane, din care vom face oale de gătit, spuse ea.

— Cu asta m-ai dat gata ! am zis eu, uimit. Cu siguranță că n-a fost ușor să ajungi la ele. Învingătorii stau cu fundul pe ele, nu ?

Am umplut paharele.

— Am căpătat toată grămada asta pentru o nimica toată, mă asigură ea. O noapte cu un maior american. Am șters picătura care se prelingea pe sticlă. Asta doar nu te supără, scumpule !

S-o iau la palme, ori să fiu melancolic ?

Nu știam ce trebuie să fac.

A sosit Rentzsch.

A adus cu el un meşter zidar şi au cercetat căsuţa pe dos şi pe faţă.

— Rentzsch, te trage înapoi, din toate puterile, la locul crimei, hai ?

Obrazul i se făcu cenuşiu.

— Horlacher, lasă-te de glume proaste, şopti el.

I-am spus :

— Fii liniştit ! De alaltăieri s-a isprăvit cu firma noastră atît de rentabilă. Rămăşiţele ei zac în şopronul din grădină. Poţi să le faci cadou comitetului de binefacere pentru copiii sărmani.

Rentzsch respiră uşurat.

— Voi avea grijă ca urmele să dispară cît mai repede, spuse el. Cărăm totul la fabrică, la fier vechi. Acuma, cît executăm lucrările de construcţie, avem oricum un camion care face curse regulate. În el putem încărca şi astea.

— Lucrări de construcţie ? Credeam că nu-i vorba decît să renovăm un pic cuibul ăsta al nostru, rătăcit printre nori !

Rentzsch trase aer pe gură. Stătea în grădină şi se uita la căscioara generalului. Aşa

cum se uită un amiral, în plină mare, înainte de a da ordinul de tragere.

— Rămîi, deci, cu bine, casă liniştită ! am suspinat.

Luam micul dejun.

— Cînd se va întoarce bătrînul şi va vedea ce am făcut din casa lui ne mănîncă fripţi, am spus.

Fata generalului îşi citea corespondenţa.

Am curăţat un pui fiert şi i l-am pus în faţă. „Cucoana" noastră a adus cafeaua şi m-a străpuns cu privirea. Ce mă mai amăram din pricina acestei cucoane scîrboase şi rafinate !

— Iar a scris Olten, zise fata generalului.

— Pesemne că-i merge rău, am spus eu.

— Tata a ţinut mult la el. I-aş da cu plăcere de lucru în fabrică pînă o ieşi din mizerie.

— Numai asta să n-o faci, am sfătuit-o eu. Olten ăsta e în stare să ne transforme, cît ai clipi din ochi, toată industria de maşini într-un stat-major de divizie. Muncitorii se vor răscula, am spus. Sînt absolut împotrivă.

— Ce înseamnă asta : *tu* eşti împotrivă ? În fabrică hotărăsc eu. Să fim înţeleşi asupra acestui lucru. O dată pentru totdeauna.

Am spus :

— Banii băgaţi în dugheana asta nu sînt numai ai tăi. Aici sînt şi biştarii mei.

— Ei, asta le întrece pe toate! strigă ea, supărată.

— Juma-juma! am spus.

— Eu muncesc de mă smintesc, şi tu vrei să iei jumătate din cîştig? Eşti în toate minţile?

— Iubito, în inima ta sălăşluieşte zgîrcenia! i-am spus. Împreună am făcut contrabandă de rachiu, împreună vom împărţi prada!

— Ai înţeles foarte greşit, şuieră ea.

I-am răspuns:

— De mine n-o să-ţi baţi joc!

— Lăcomia după bani ţi-a năclăit creierul, şuieră ea. Te porţi mai rău ca un cămătar.

Şi sări în picioare.

Scaunul i se răsturnă.

— Desigur că nu mi-am pus cine ştie ce speranţe în caracterul tău, mă ocărî ea. Dar sînt uimită că tu, cîine ordinar, habar n-ai ce se cheamă proprietate în comun. Poate că e mai bine aşa. Acum mi s-au deschis ochii şi mie!

Spumega de furie.

— N-are nici un rost să-ţi faci griji, i-am spus. Trebuie să înghiţi hapul, chiar dacă-i aşa de amar!

— Porc-de-cîine! îmi strigă ea.

— Mi-e scîrbă de oalele tale din căşti de oţel, am spus.

— N-ai decît să bei otravă în ele.

— Ne trebuie un automobil, mă anunţă fata generalului. Locuim în Pădurea Neagră, şi fabrica e tocmai lîngă Esslingen. Nu mai pot să mă tot plimb cu trenul.

— Nu va fi prea obositor pentru tine să stai mereu la volan? am întrebat.

— Ai totdeauna idei atît de glumeţe? Îţi închipui că o să conduc eu maşina?

— Nu mă mai mir de nimic, i-am răspuns. Vorbeşti aşa ca şi cum te-ai şi gîndit cam ce uniformă de şofer să-mi comanzi.

— M-am gîndit la o haină simplă la două rînduri, de culoare bleumarin. Ţi-ar plăcea aşa ceva, iubitule?

Zîmbi şi-şi arătă dinţii.

Maşina americană era o piesă de lux şi un adevărat chilipir.

Vînzătorul ne-a asigurat că în maşina asta a rămas pentru întîia oară însărcinată o vestită cîntăreaţă de şlagăre.

Am spus:

— Noi nu sîntem superstițioși ! și ne-am năpustit cu cei o sută treizeci și cinci de cai putere drept în mijlocul semenilor noștri, spre a le mai înviora viața.

Fata generalului ședea lîngă mine și privea peisajul.

— De ce faceți în fabrica voastră grămezi de oale, tigăi și alte drăcii, care, de multe ce sînt, au ajuns pînă la tavan, în loc să le vindeți populației cît mai degrabă ? am întrebat-o.

— Marfa asta e capitalul nostru, îmi explică ea. O punem bine deoparte și vindem numai atît cît să putem ține fabrica în picioare. Cînd se vor investi destui bani americani în Germania Occidentală și cînd marca va fi din nou stabilizată, deschidem rezervele. Nici un minut mai devreme.

I-am spus :

— E grozav ce bine știi tu să le învîrți pe toate !

— Mai știu și alții, spuse ea. Numai că foarte puțini au ocazia s-o facă.

— Asta e puterea destinului, am spus.

Ea își deschise poșeta. Din vălmășeala de ruj, pudrieră, tabacheră și ce mai căra ea de obicei, scoase o scrisoare. Pe plic era lipit un timbru francez.

— Vine din Bordeaux [1], spuse fata generalului, și bătu plicul peste vîrful degetelor.

Apoi mă ghionti drăgostos peste burtă.

Străbăturăm ținutul Suabiei [2].

Șoseaua, foarte șerpuitoare și strîmtată de brazi și de stînci, ducea peste munți, spre Dunăre.

Care curge așa de repede.

Pentru că trebuie să treacă prin Germania.

Răsunau bubuituri de mortiere. Și prin pădure se auzea ecoul strigătelor de bun venit.

Dealul era plin de oameni. Se înghesuiau și se împingeau pînă jos, spre șosea.

Fluturau steaguri.

Femei țineau în mînă buchete de flori. Tații își duceau copiii pe umeri.

Orchestra clubului de tir intonă *Imnul național*. Măreț, cu pălăria în mînă, așa păși generalul pe drumul care-l ducea spre casă. Domnii care-l salutaseră în fața mașinii răma-

[1] Important port francez la Oceanul Atlantic.
[2] Regiune din sudul Republicii Federale Germane.

seră, cu mult tact, în urmă. Numai fata generalului se ţinu după el.

Dar la doi paşi în urmă.

Drept şi mîndru, generalul trecu, într-o ţinută exemplară, prin mijlocul mulţimii.

Femeile plîngeau cu sughiţuri.

Bărbaţii aveau feţe aspre şi hotărîte.

Ochii copiilor se umplură de un respect nemărginit.

În răpăitul tobelor se înălţară sunetele imnului german, ca o rugă naţională de mulţumire pentru fericita întoarcere în patrie a generalului.

— Bună ziua, grohăi el, şi intră cu paşi apăsaţi pe poarta grădinii.

— Bună ziua, domnule general!

— Ce ai făcut cu roşiile mele? se răsti el la mine, rotindu-şi ochii prin grădină. Stau strîmb!

I-am spus:

— Domnule general, mi s-a povestit că aşa ar fi bine şi că dau rod mai mare.

— Multe se povestesc, mîrîi generalul. Dar asta nu înseamnă că roşiile mele trebuie să stea şi mai departe, ca nişte beţivi. Îndată, chiar mîine dimineaţă, să le îndrepţi. Toate una lîngă alta, frumos, aşa cum se cuvine. Ai înţeles?

— Da, domnule general.

Îmi ziceam: „Sper că n-a înnebunit".

Căsuţa sclipea prin eleganţă şi prin vopseaua ei proaspătă. Lîngă gardul de fier forjat se afla acum un zid cu scări, care înainte nu existase, iar la intrare atîrna o lampă de perete foarte decorativă. Obloanele şi uşile noi străluceau: vechiul şopron din grădină fusese înlocuit cu o clădire drăguţă şi cu un garaj.

Generalul era uluit.

Lătratul „cucoanei" îl sperie.

— Bine-aţi venit acasă! urlă ea.

Răsuna, ca strigătul unui şef de tren: „Urcaţi în vagoane, vă rog!"

Generalul se strîmbă mulţumit.

Vesel, dădu mîna cu „cucoana".

— Fiica mea mi-a vorbit de dumneata, îi explică el. Mă bucură că în casa mea se află o persoană atît de pricepută.

„Cucoanei" i se bulbucară ochii de mîndrie.

Generalul îşi trase gîtul înapoi în deschizătura hainei, îşi aşeză bărbia pe guler şi o porni mai departe.

Am străbătut casa.

Am arătat generalului noul său dormitor și camera de lucru alăturată. Dezgropasem însemnările lui zilnice, pe care le ascunsesem în pădure. Erau așezate în raft. Pe pereți atîrnau hărți ale țărilor învecinate și un plan mai mare al Germaniei. Tabloul preferat al generalului, *Madona cu canarul,* se afla la loc de cinste. În bibliotecă erau puse la vedere cărțile lui de căpătîi.

Peste tot, fotografii. Generalul ca stegar, locotenent, căpitan, maior și așa mai departe. Dintr-o singură privire puteai cunoaște cariera militară a generalului.

Lîngă fereastră se găsea un birou cu tot ce trebuia pentru scris. Într-o farfurie se aflau creioane negre și colorate. Toate ascuțite la fel. Calendare, și fișiere, și registru de adrese, și lupă, și creioane de cărbune, toate stăteau la îndemînă. Așa cum trebuie să fie masa de lucru a unui general.

Fata generalului și cu mine ne-am dat multă osteneală și am fost foarte atenți ca generalul să-și regăsească aici, în casă, atmosfera lui obișnuită din militărie.

La fereastra camerei de lucru era montat un barometru. Portretul generălesei avea un loc în față, pe masa de scris. Schija de grenadă care era cît pe ce să-l lovească la cap

și să-l ucidă pe general în primul război mondial servea acum de *presse-papier*. Pe un resort de oțel atîrna apărătoarea de muște, făcută cu părul smuls din coada lui Petrus.

Petrus era numele calului pe care generalul călărise pe vremuri, la concursuri.

Generalul privi totul cu multă atenție.

Eu așteptam în spatele ușii dinspre dormitor să mă fluiere, dar am văzut că era mulțumit, după felul cum a mîngîiat masa de lucru, cum s-a uitat cu drag la portretul soției lui și cum și-a răsfoit însemnările zilnice. Am simțit că mi se ia o piatră de pe inimă.

Era doar destul de vizibilă deosebirea dintre această cameră atît de îngrijită și celula unei închisori.

Am intrat în baie și am dat drumul apei să curgă în cadă. Am aruncat înăuntru tablete din ace de pin, și mirosul tare de rășină se împrăștie peste tot. Ajunse și la nasul generalului, care, încîntat, începu să-l adulmece.

— Grozav! spuse el, și intră în camera de baie.

Băgă un deget în apa verde.

— Exact 39 de grade, domnule general, am raportat.

— Mergi pînă la 40, porunci el.

Am mai dat drumul apei calde.

— O baie caldă ca asta este foarte sănătoasă, îmi spuse generalul în timp ce se dezbrăca. Duse săpunul la nas, îl mirosi, apoi sări în cadă.

Slăbise mult. La genunchi nu mai avea pernițe de grăsime și i se vedeau oasele prin piele. Dosul îi era acoperit cu o piele de gîscă scîrboasă. Era carne bătrînă.

L-am frecat pe general cu peria și cu mult săpun și i-am clătit spuma cu dușul.

Generalul grohăia de plăcere.

„Ei, boșorogule, cum te simți ? îmi ziceam. Acum, cînd îți reiei viața ta frumoasă și ordonată ?"

Generalul se juca cu peria. Încerca să vadă dacă peria putea pluti cu săpunul pe ea. Dar asta nu se putea, și generalul bîjbîia cu mîna prin apă, ca să prindă săpunul.

— Fetei mele pare să-i meargă bine din punct de vedere financiar ! făcu el, suflîndu-și apa din nas.

Am spus :

— Stimatei domnișoare îi merge foarte bine din punct de vedere material.

— Mi-a povestit ceva despre o fabrică de mașini, spuse generalul. Așa ceva se potrivește, oare, unei tinere doamne ? Ce fel de

întreprindere e ? Vreau să spun, din asta se poate trăi onorabil vreme mai îndelungată ?

— Desigur, domnule general, cel puțin atîta timp cît fiica dumneavoastră are un cuvînt de spus în conducerea fabricii. Și, de fapt, are.

Generalul își pompă apa din ureche cu degetul mic.

— În acest caz, dacă fabrica asta de mașini e o afacere atît de bună, aș putea să-mi văd de treburile mele, fără griji materiale și fără să depind de nimeni ! făcu el.

— Chiar așa a și fost prevăzut, am spus.

De bucurie, generalul nu mai știa ce să facă. Fericit, privi buretele cum se umflă și se îmbată cu apa din baie.

Generalul se aclimatiză repede.

Ca de obicei, se scula cu noaptea în cap. „De ce nu stă dracului bătrînul ăsta, liniștit, pînă la 10 în pat ? îmi ziceam. Doar ar putea să și-o permită, ca general scos la pensie !"

Am intrat să-l trezesc.

— Bună dimineața, domnule general ! Astăzi vă veți bucura de o vreme plăcută ! am raportat. Radioul anunță furtună pe seară.

— Atunci crapă țînțarii și prinde bine castraveților, spuse generalul, mulțumit.

Se sculă și se duse la closet.

Își făcu toaleta de dimineață și-și luă micul dejun.

— S-a pregătit coroana pentru monumentul eroilor de război ? întrebă el.

— Da, domnule general. O coroană splendidă din frunze proaspete de stejar, cu o panglică negru-alb-roșu. Așa cum a ordonat domnul general.

— Este o dimineață minunată ! spuse el, privind pe fereastră.

— Astăzi este aniversarea zilei în care divizia domnului general a cucerit linia „Metaxas" [1], am spus eu.

— Asta a dus la încercuirea armatei grecești Epir-Macedonia, îmi explică generalul, sorbind din cafea. Dacă englezii nu s-ar fi încăpățînat atîta să stea la Termopile, grecii n-ar fi pățit asta !

Generalul își înclină capul într-o parte, și pe față îi apăru un zîmbet trist.

— A fost frumos acolo, în Grecia, șopti el.

— Pentru domnul general a fost o victorie mare, i-am amintit.

El mototoli șervetul.

[1] Linie de fortificații din nordul Greciei, străpunsă de hoardele hitleriste în 1941.

— Serviciul e serviciu, și rachiul e rachiu, mîrîi el, și se ridică.

I-am ajutat să-și pună haina și l-am întovărășit pînă la poartă.

O clipă m-am uitat după el, să văd cum, cu picioarele lui subțiri, cobora atît de țeapăn poteca. Pe brațul drept cu o coroană funerară.

O va depune pe monument, își va scoate pălăria și se va gîndi la linia „Metaxas". Și la nenumăratele decorații pe care i le adusese victoria aceasta. Apoi va face drumul ăsta lung înapoi, tîrîndu-și picioarele.

Acuma generalul avea des ocazii de astea.

Calendarul de pe birou era plin cu asemenea date.

A trebuit să mă abonez la o florărie pentru coroanele respective.

L-am așteptat pe general pe șosea. Am mers agale spre casă, trecînd pe lîngă grădinile în terase, unde se vedeau piersici legați de prăjină și plase de sîrmă ruginită ce atîrnau peste ziduri.

Din loc în loc ne opream.

Generalul răsufla adînc, și eu mă uitam cum pîlcurile de nori străluceau deasupra Pădurii Negre.

Simțeam vîntul, care venea dinspre munți. Și vedeam cum graurii zboară.

— Cum se poate ca stolurile acestea de grauri să facă mișcări atît de fulgerătoare, fără să se ciocnească? întrebă generalul. Cine dă graurilor ordinul necesar? dorea el să știe.

Vedeam cît de încordat se gîndea la asta.

— Nici un escadron de luptă nu reușește să rupă rîndurile cu atîta exactitate și să schimbe direcția ca păsările acestea. Și totuși, fiecare graur rămîne la locul lui! Fie că manevrează în corpuri strînse, fie în divizii, el se regrupează întotdeauna în ordine. Nici unul nu-l calcă pe coadă pe cel din fața lui! Și asta la o viteză de zbor de 20 de metri pe secundă! Cum or fi reușind, oare, graurii ăștia? E o adevărată minune!

Niște rîndunele coborau dealul în zbor razant. Treceau de-a lungul zidurilor în „zbor de prăbușire".

Încetișor, ne văzurăm mai departe de drum.

— Pînă-i băgăm în capul unui recrut, la cazarmă, că „dreapta" e acolo unde degetul gros e la stînga, un graur ca ăsta moare de bătrînețe, spuse generalul. De ce pot păsările astea să facă exerciții atît de minunate fără să fi învățat? Ceva nu-i în regulă aici.

Generalul simțea hotărît că ceva nu este în regulă.

— Fiecare comandant de grupă cunoaște această dilemă cînd preia o comandă. În linie, spre stînga, cîte unu fuga, marș, marș, marș! Pînă ce pricep recruții că omul din față trebuie să meargă înainte, și ceilalți spre stînga, a și trecut primul an de militărie! spuse generalul.

Fața sa brăzdată se îndrepta spre graurii care zburau.

„Puțin îmi pasă de păsările astea", mi-am zis.

— Un bun psiholog care se ocupă de animale ar trebui să afle cum se face că acești grauri pot îndeplini acțiuni atît de extraordinare, spuse generalul.

Priveam norii, a căror culoare cenușie se întuneca și începea să contrasteze în chip ciudat cu pădurile de conifere perfect conturate.

În fața acestui decor graurii se exersau în zbor, iar gîndurile, de prea mare înghesuială, se ciocneau în creierii generalului.

În fiecare zi generalul organiza cu sine însuși „o analiză a situației".

Citea în ziar: „Aripa a 10-a Tactical-Recon-

naissance vine din Bavaria în sectorul Soissons-Reims."

— Asta-i foarte bine, spunea el, și schimba un ac pe hartă.

— Escadronul tactic 117 va fi deplasat curînd la Toul, explica generalul, și fixa pe hartă un ac în regiunea menționată. Se dădea înapoi cu un pas și privea planul cu atenție.

Apoi iar citea din ziar: „*Royal Air Force*[1] își mută depozitele din Germania spre Flandra de Răsărit, în sectorul estuarului Escaut[2]. Aviația franceză mută a treia escadră de vînătoare din regiunea Friedriechshafen[3] spre Besançon[4]-Dijon[5]; depourile din Rastatt[6] se mută la Nancy[7]." Generalul schimba acele conform cu cele scrise în ziar. Treaba asta îl amuza.

Era un om sîrguitor și în viața civilă.

Lucra în fiecare zi după un program bine stabilit. Acorda un mare interes tuturor măsurilor tactice ale colegilor săi din străinătate.

---

[1] Forțele Aeriene Britanice (engl.).

[2] Fluviu care străbate nord-estul Franței și Belgia și se varsă în Marea Nordului.

[3] Oraș în sudul Republicii Federale Germane, pe malul lacului Constanța.

[4] Oraș în provincia franceză Bourgogne.

[5] Oraș în provincia franceză Franche-Comté.

[6] Localitate în sudul Republicii Federale Germane, în apropierea Rinului.

[7] Oraș francez în provincia Lorena.

De altfel, se găseau informații precise în ziare despre operațiunile lor.

„Comandamentul N.A.T.O. — secțiunea Sud — a hotărît, conform înțelegerii intervenite între armata franceză și cea italiană, ca materialul de război depozitat pe teritoriul italian, în regiunea Livorno, să fie transportat în insula Corsica."

Generalul răsufla ușurat.

— În fine, mormăia el, era și vremea să nu se mai lase aceste materiale de valoare sub nasul civililor, ca să le poată prăda mai ușor!

Încîntat, înfigea un ac pe hartă, cu o tăbliță de marcaj de la Livorno pînă-n Corsica.

Iar eu, în timpul acesta, înregistram schimbările în cartoteca specială pe care o pregătise generalul.

Generalul citi:

— „Guvernul spaniol s-a declarat de acord cu amplasarea unor importante depozite de arme franceze în Spania". Foarte interesant, spunea el, șuierînd printre dinți. Horlacher, știi ce înseamnă asta?

Am răspuns:

— Nu, domnule general.

— În felul acesta dobîndim, în cazul unor neînțelegeri, Pirineii ca spate, și toată regiunea

pînă la Elba este eliberată pentru mişcări operative.

Generalul era adînc impresionat de această constatare.

— Iată ce înseamnă posibilităţi strategice! strigă el entuziasmat, arătînd cu degetul un zigzag prin toată Europa. Aici, colo şi dincolo sînt legăturile de luptă ale vecinilor noştri, la care se vor alătura, să sperăm, şi forţe vest-germane, care pot forma trei cercuri arici. Probabil că există şi vreo patru poziţii arici franţuzeşti. Se desfiinţează estuarul fluviului Escaut şi se pune un zăvor în faţa peninsulei Cherbourg. Toate aceste poziţii arici sînt oarecum primitiv echipate din punct de vedere tehnic. Pentru o mai bună apărare a lor vor fi mai întîi puse în adăposturi asigurate împotriva bombelor. Şi, după posibilităţi, mai ales în regiuni muntoase mai greu accesibile. Una în Alpii Suabiei[1], alta în regiunea Eifel[2], şi a treia ar trebui organizată la Kaiserslautern[3]. O poziţie arici are 20 pînă la 40 de kilometri pătraţi. Populaţia civilă trebuie să primească dovezi de recunoaştere şi să le poarte asupra

[1] Alpii Suabiei sînt în sudul Germaniei.

[2] Ţinut muntos în regiunea Ruhrului (vestul Republicii Federale Germane).

[3] Centru industrial în Republica Federală Germană (Palatinat).

ei, în permanenţă. Fiecare dovadă va fi ştampilată cu un număr de înregistrare. La aceasta se vor adăuga specificaţii asupra religiei, grupei de sînge, factorul Rhesus[1], precum şi copia micro a buletinului de identitate, toate închise într-un plic de plastic care să nu se topească la explozii atomice, pentru ca, în felul acesta, cadavrele să poată fi identificate. Cînd va începe războiul, Italia ar trebui să ţină o vreme linia de la sud de Genova-Bolonia-Rimini. Armatele reunite olandeze şi daneze se vor încadra şi ele în această poziţie arici. În Spania se vor afla trupe de atac perfect echipate, care vor fi un fel de „armată de pompieri" pentru ultima fază a războiului. Va să zică, o forţă de atac, care la cerere se poate deplasa în direcţia Europei de Răsărit, sau spre Nord. Doamne-Dumnezeule, ce libertate de mişcări! Ce posibilităţi grandioase! Îmi vine să sar în tavan de bucurie cînd mă gîndesc bine la toate astea! Numai cu o sută de divizii s-ar putea desfăşura un război adevărat!

Generalul îşi sprijinea mîinile în şolduri şi privea hărţile.

[1] În medicină, factor care determină proprietăţile sîngelui. Cunoscînd acest factor, se poate vedea ce fel de sînge este necesar într-o transfuzie.

— Acuma să fac și proba contrarie, spuse el, încruntîndu-și fruntea. Prin urmare, mă întreb: „Ce aș face dacă aș fi șeful Marelul stat-major rus și aș avea de rezolvat o astfel de situație?"... Generalul își sprijini bărbia în mîini. Mai întîi și întîi ar trebui să dispară Anglia, spuse el. Această bază de atac trebuie să fie cît mai curînd posibil ștearsă de pe fața pămîntului. Rachetele trebuie să se prăbușească asupra insulei, cum se reped scroafele mistrețe asupra trufelor. Apoi ar trebui paralizat contraatacul american. Deci, submarine și aviație lansate spre coastele Statelor Unite!

Generalul se răsuci pe călcîie și privi pe fereastră.

Între timp, eu citeam lozinca atîrnată deasupra mesei de scris:

„Cea mai bună strategie este să întîrzii operațiunea pînă cînd destrămarea morală a dușmanului va face posibilă lovitura de grație, ușurînd-o cît mai mult cu putință."

Generalul își aranjase în grădină o ladă cu nisip. Cu un mișmaș de fapte și de fantezie, el manevra, ajutat de mine, un plan de luptă pregătit în chip foarte pedant.

„Roșii" făcuseră iar viața amară „albilor". Generalul se văzuse deci nevoit să ordone mo-

bilizarea încă din săptămîna precedentă. Ordinele necesare se aflau pe masa lui de scris.

„Roșii" își chemaseră, bineînțeles, și ei oamenii sub drapel. În lada noastră cu nisip trupele lor se și vedeau înaintînd peste Weser [1], cu toate că generalul aruncase la timp toate podurile în aer. Trupelor mele „roșii" de atac el le opusese tancurile lui „albe".

Eu le-am bombardat cu mazăre, care stropea noroiul cît colo. Generalul strivi două roșii, aruncîndu-le peste tranșeele mele. Lovîră un batalion de infanterie și unul de pionieri.

— Asta a fost artileria atomică, îmi explică generalul.

Dar cu toate acestea, am reușit să străpung cu tancurile mele „roșii" divizia generalului. Ele se îndreptau în direcția Bad Pyrmont [2], direct spre pătrunjelul care creștea verde de partea cealaltă a lăzii cu nisip. Generalul mi-a minat calea cu un pumn de ceapă tînără, așa că am fost silit să dau trupelor mele o altă direcție de marș, să le dirijez cu multă pierdere de vreme și să le las să se tîrîie în pas de melc pe drumurile periculoase ale tranșeelor. Numai așa a putut generalul să-și mai așeze „albii" la timp în poziție arici!

[1] Fluviu în nord-vestul Germaniei.
[2] Localitate în Germania (Saxonia).

Din acest considerent mi-am îngăduit să mă folosesc de două roşii.

Le-am aruncat pe amîndouă în poziţia arici „albă".

Numaidecît au urmat ciocniri de tancuri „albe" şi „roşii" şi s-a dezlănţuit o luptă crîncenă.

Generalul bombardă partea mea de lădiţă cu fasole şi cu prune verzi.

Mi-am regrupat trupele de legătură.

Generalul se văzu nevoit să oprească acţiunea.

Ceea ce mai rămăsese din rezervele lui nu mai putea ispiti pe nici un „roşu" să bombardeze, fie chiar şi cu sămînţă de floarea-soarelui.

— Trebuie să mă mai gîndesc bine cum ies din situaţia asta, îmi explică generalul.

Stătea cu ochii ţintă spre grădină.

Spre răzoarele drepte, spre cărările curate şi spre pajiştea greblată.

Lespezile care duceau spre poartă erau împrejmuite cu muşchi verde. Trandafiri minunaţi înfloreau lîngă gard, la distanţe regulate. Lîngă butoiul cu apă creşteau garoafe de toate culorile.

Toate stropitoarele erau perfect lustruite, şi sperietoarea de păsări, aşezată în mijlocul verzelor, avea pantofii daţi cu cremă.

Am desfăşurat furtunul, ca să stropesc grădina.

— Metodele noastre de luptă sînt învechite, spuse generalul. Trebuie să înceteze prostia de a bombarda infanteria cu granate explozibile! E păcat de metalul ăsta frumos în asemenea cazuri. Cele mai potrivite ar fi acum bombele şi granatele termonucleare. Un bombardament violent de artilerie, care să încălzească aerul pînă la cîteva mii de grade, şi într-un sfert de secundă nu mai mişcă nimic.

Generalul stropea grădina.

Purta o haină uşoară de pînză şi o pălărie de grădinar cu boruri mari. Fuma o ţigară aromată şi împrăştia cu furtunul o ploaie deasă peste răzoare.

— Ar trebui să se arunce miliarde şi miliarde de păduchi infectaţi cu febră bubonică în interiorul teritoriului duşman, ori să se scufunde de pe acum mine atomice în porturile viitorului duşman. Aceste mine să poată exploda, la timpul cuvenit, prin declanşare atomică de la distanţă, spuse generalul. S-ar mai putea arunca, de la înălţimi mari, din

avioane, praf radioactiv, cînd vîntul ar bate spre țările dușmane. Cu rachete de mare distanță s-ar putea trimite viermi și larve care nimicesc cartofii. Șobolanii ar trebui să răspîndească ciuma și holera, iar lăcuste zburătoare ar putea distruge grînele cu tot felul de boli.

Generalul stropea zarzavaturile și stînjeneii cu șuvoaie de apă.

Eu trăgeam furtunul cu grijă peste pajiște, ca să nu se îndoaie, sau ca nu cumva să vatăme zarzavaturile.

— Ar fi ideal și un război meteorologic, spuse generalul. Dacă s-ar împrăștia iodat de argint, furtunile ar culca la pămînt trupele dușmane, iar tancurile și rezerva lor s-ar scufunda în ploaie și noroi. Convoaiele și vasele de război ar putea să-și facă ruta la adăpostul unor nori artificiali, iar pe de altă parte norii care ar împiedica vizibilitatea țintelor aeriene ar dispărea sub formă de vapori. S-ar putea apoi face în așa fel, ca furtuna să pornească din apus spre răsărit. Meteorologia are în față sarcini pe care trebuie să le rezolve urgent.

Generalul se îndreptă țeapăn spre răzoarele cu legume.

O ploaie deasă stropea din furtun varza frumos crescută.

— Ce minunat crește totul ! se bucură generalul, arătînd spre legume. Asta-i mulțumită vremii frumoase din ultimele zile.

Își împinse pălăria pe ceafă.

— Știi, Horlacher, spuse el. Ori de cîte ori stau aici, afară, și privesc toate astea, trebuie să recunosc că am avut mult noroc în viață ca să mă pot bucura de așa ceva... căsuța mea, și grădina asta frumoasă, și priveliștea minunată, și mai ales...

Privea visător un fluture care se înfruptă dintr-o floare.

Spre seară veniră musafiri.

Colonelul Olten și fostul comandant al garnizoanei cu soția. Fusese invitat și directorul teatrului de curînd redeschis. De asemenea, și profesorul din orașul universitar învecinat.

— Cunosc cazul interesant al unui caporal din Boemia care, cu idei șterpelite, cu un salut italian și pus într-o uniformă americană, a devenit cancelarul *Reich*-ului german, pălăvrăgi el.

Am rînjit și eu politicos, ajutîndu-l să se dezbrace.

La masă soția fostului comandant al garnizoanei povesti :

— El a spus : „Germanii, grație focului gheenii prin care au trecut, au devenit poporul predestinat să salveze Europa și s-o conducă, deoarece toate celelalte popoare sînt degenerate și vlăguite. Poporul nostru, însă, a ieșit mult mai tare de pe urma războiului, și este singurul care poate ține piept Răsăritului. Doamna vorbea cu mult mai iute ca oricînd înainte. Încrederea că lumea apuseană va fi în măsură să preîntîmpine repede și cu efect planurile de atac împotriva Europei de Vest scade într-o măsură cît se poate de îngrijorătoare, a spus el, povesti doamna. De aceea avem nevoie de armate germane".

— Vor veni ! o asigură generalul. Aibi încredere. În curînd noi, militarii, ne vom ridica iar. Apariția noastră va fi tare ca fierul și necruțătoare, dar va lecui răul.

— *Wehrmacht*-ul este pentru noi, germanii, o parte din stat, binecuvîntată de Dumnezeu, spuse fostul comandant al garnizoanei. Cum ar fi agricultura sau bisericile.

— Cu cît drag aș îmbrăca iar uniforma ! declară Olten. Cine mă cunoaște pe mine și antecedentele mele știe că nu-mi pot schimba pielea.

— Nimeni nu poate face așa ceva, spuse generalul. Și nici un om rezonabil nu-ți cere

s-o faci. Mai așteaptă nițel, pînă cînd politicienii noștri vor pune întrebarea : „Unt sau tunuri ?" Atunci dorința dumitale va fi repede împlinită.

— Sper că nu vom păți nici o rușine de pe urma forțelor vest-germane, care se ridică împotriva rușilor ! zise directorul.

— Nici o grijă ! răspunse generalul. Pînă atunci va putea fi mobilizat tineretul german, care crește. Și apoi mai trăiesc mulți din foștii soldați. De asemenea, presupun că femeile noastre, care au drepturi egale, sînt și ele de acord că serviciul în armata de apărare este o cinste și că au și ele dreptul de a participa activ la apărarea patriei.

După masă domnii au jucat cărți, și doamnele au sorbit lichioruri.

— Cum merge fabrica dumneavoastră ? întrebă soția fostului comandant de garnizoană.

— Extraordinar de bine, spuse fata generalului, jucîndu-se cu bijuteriile. În curînd vom produce căști de oțel.

Era noapte.

Fata generalului și cu mine, pe jumătate dezbrăcați, stăteam tolăniți pe canapea.

Beam rom sută la sută, și fata generalului îmi vorbea despre tatăl ei, despre educația lui la liceul militar, despre instrucția de acolo și despre superiorii monoclați. Apoi îmi povesti despre vremea cînd tatăl ei, ca locotenent de cavalerie, avusese o încurcătură penibilă cu soția comandantului său și despre obligațiile pe care le avusese el față de biserică și de armată, ca și față de vreo cîteva tinere domnișoare cu fețe palide, de familie bună. Generalul se ținuse de chefuri și cheltuise mulți bani. De multe ori își spălase caii în șampanie. Își mutase patul de la cazarmă în mijlocul odăii, ca să poată pune mîna pe băutură chiar și în somn. Apoi se ivi Eleonora și deveni soția generalului. Fusese o femeie foarte distinsă.

Fata generalului mai povesti despre garnizoane și regimente și despre decorații și distincții. Generalul fusese pomenit în ordinele de zi ale *Wehrmacht*-ului și crezuse întotdeauna în Dumnezeu.

Mai povesti și despre nechezatul cailor și despre sunetul ascuțit al trompetelor și cum într-o noapte generalul și-a pus soldații să cînte imnul nupțial din *Lohengrin*, în timp ce un armăsar în călduri încăleca o iapă. Generalul și-a împrăștiat pretutindeni sămînța și a

făurit arme pentru statul german, pe care le-a folosit și el, bineînțeles. A iscălit sentințe de moarte și, fără încetare, a iubit Germania mai presus de toate.

Și mirat, mi-am zis : „Și cînd te gîndești că n-a venit pe lume ca general, ci noi l-am făcut..."

Foștii combatanți ai diviziei comandate de general își sărbătoreau reîntîlnirea.

Drapele și ghirlande împodobeau orășelul. Casele erau înecate în verdeață proaspătă. Grădinile, care dădeau spre stradă, erau curățate, iar în fața cîrciumilor se ridicau munți de butoaie.

Cu o seară înainte, foștii ofițeri ai diviziei care erau încă în viață se întîlniseră în restaurantul unui hotel de mîna întîi. Au urmat strîngeri de mîini, toasturi și mîncare bună.

În timp ce se servea cafea Mocca, unul dintre domni strecură sub Olten un scaun care scoase un pîrțîit cînd colonelul se așeză.

Foştii ofiţeri mai făcură şi alte glume de felul acesta, şi mult nu trecu pînă ce ştabii se îmbătară criţă.

— Pe loc, pentru cursa de obstacole! dădu ordin fostul comandant al diviziei.

Îndată toţi ceilalţi se urcară călare pe scaune şi porniră în galop prin toate încăperile hotelului. Pe scări şi în saloane se auzeau rîsete nechezate şi ţipete de veselie. Scaunele se spărgeau. Hoarda trecu urlînd pe la toalete şi prin coridoare, spre sufragerie, ciocni încă o dată pahare, îşi ură sănătate şi recită versurile lui Bonifacius Kiesewetter: „Îl cunoşti pe Goliat uriaşul, cel mai tare om din lume..."

— Beţivii ăştia se tem al dracului că se vor plictisi de moarte în viaţa civilă! i-am explicat eu chelnerului. Nu trebuie să le iei în nume de rău picul ăsta de deranj.

— Dragul meu, spuse el, toate astea nu mă interesează. Eu sînt pacifist.

În dimineaţa următoare, fostul preot al diviziei cîntă liturghia în biserică.

Lumînările străluceau.

Paisprezece tablouri, pictate în stil medieval, atîrnau pe pereţi. Calvarul lui Cristos cu crucea în spinare. De la înfăţişarea înaintea „înaltului comisar" pînă la tristul sfîrşit.

Clopoţeii sunau.

Într-un altar lăturalnic, pe un şervet brodat cu aur, se afla sfînta Barbara, cu ochii îndreptaţi prietenos asupra nenumăraţilor străini care se îngrămădeau în bănci şi pasaje şi vorbeau cu bunul Dumnezeu despre păcatele lor.

Umbre şi lumini se jucau pe tavanul pictat în culori.

Mirosea a tămîie.

Sunetele de orgă vibrau.

Preotul cînta cu basul lui de băutor de bere *Dominus vobiscum*[1].

Doi ministranţi în uniformă de subofiţer se urcară pe treptele altarului, uitîndu-se la general, care şedea în banca întîi. Generalul luase parte şi la slujba evanghelică. Acum cinstea prin prezenţa sa pe supravieţuitorii catolici ai diviziei.

Ceremonia sfîntă se încheie cu o rugă fierbinte pentru sufletele camarazilor căzuţi la datorie.

În felul acesta se deschise, cu tot ceremonialul cuvenit, întîlnirea foştilor combatanţi.

L-am dus pe general cu maşina spre poligonul de tir.

---

[1] Domnul cu voi (lat.).

În automobil şedeau Olten şi fostul adjutant. Pusesem pe maşină vechiul steguleţ al generalului. Pe străzi, trecătorii şi chiar poliţiştii ne salutară, după obiceiul de altădată.

Era ca înainte.

Am parcat automobilul şi m-am dus la Cap-de-porc, care mă aştepta în faţa unei gherete cu cîrnăciori.

Din cortul apropiat tuna o muzică de marş.

— Cine ar fi crezut aşa ceva ? spuse Cap-de-porc. Alţii mai zac prizonieri, şi noi fondăm asociaţia militară „Atacă şi apără".

— Dă-mi şi mie un cîrnat, i-am spus grăsunei de lîngă grătarul cu cărbuni.

Unul din jandarmeria de campanie, cu care servisem odată în aceeaşi companie, ni se alătură.

— Iartă-mă, sînt o vită că nu te-am recunoscut numaidecît, mă salută el.

I-am spus lui Cap-de-porc :

— Ăsta-i unul din ăia care-şi iau botul cu ei în coşciug !

Fostul camarad comandă cîrnaţi.

— Pe unde te-ai pitit în ultimii ani ? l-am întrebat.

— Am fost la Ivan, spuse el. Cu mîna mutilată băga cîrnatul în muştar. Am fost la mare ananghie ! ne explică el.

— Da, dar acum ai scăpat ! l-am consolat.

— Dacă n-am fi început războiul ăla, aş fi fost cruţat de toate astea, spuse el, rînjind. Ivan a făcut un teatru cu noi de mi s-a ridicat părul măciucă ! Mă gîndeam că măcar să-mi trimită cadavrul acasă. Nu prea aveam chef să putrezesc pe acolo !

— Dar cîţi Ivani ai ucis ? l-am întrebat.

— Azi nu ţi-aş mai putea spune precis. Pe atunci mergea cam iute cu ucisul. Mai ales cînd am făcut concursul ăla în memoria lui Napoleon.

— Ai avut un noroc porcesc că Ivan nu te-a dat gata ! i-am spus. Fii fericit şi nu te mai gîndi la asta. Şi dacă s-o găsi cineva să-ţi caute nod în papură pe chestia asta, du-te la generalul nostru. El o să-ţi dea o dovadă că ai tăiat şi ai spînzurat numai din ordin.

— Chiar aşa s-a şi întîmplat, ne asigură fostul „cîine de pază". Altfel, cum m-aş fi apucat să ucid oameni ! Sînt doar dintr-o familie de buni creştini ! M-au obligat s-o fac. Spuneau că asta este datoria mea.

— Ajunge ! Rahatu-i în ordine ! Şi, altminteri, cum îţi mai merge, nenorocitule ?
— N-am pe cine să pup, spuse el.

În interiorul cortului se auzi o larmă infernală.
Foştii soldaţi şedeau la mese lungi. Foştii ofiţeri, la mese aşezate de-a curmezişul. Îi priveau în faţă pe oamenii ai căror comandanţi fuseseră altădată.
— Este o ocazie minunată pentru anumite observaţii, îi spuse Olten generalului. Mă minunez ce bine se pricep oamenii noştri să arate civililor cîte se pot face dintr-o haină civilă !
Chelneriţe cu mînecile suflecate duceau farfurii încărcate cu mazăre şi slănină.
Vînzătorii de ţigări şi de îngheţată pîndeau tot ce cădea de pe masă.
Drapele de diferite culori ascundeau peticele cortului. Pe o pancartă scria cu litere mari, albe :

„A fi german înseamnă a fi credincios !"

Iar dedesubt era uşa spre closet.

Bărbaţii îşi făceau semne.

La una din mese cîntau : „O, tu, frumoasă pădure din vest, în Rusia ne îngheţau picioarele..."
La masa ofiţerilor generalul ducea o conversaţie înfocată.
— Pentru mine un democrat este un om care s-a bucurat că marea noastră patrie, *Reich*-ul, a căzut în mîna duşmanului şi că sute de mii de oameni şi-au pierdut mijloacele de trai, spuse el. Şi dacă azi sînt încă nevoit să văd ce fel de politică ar vrea să ducă oamenii ăştia la noi, mi se face părul măciucă !
Un fost căpitan se uită la ceas.
— Permiteţi ? spuse el. Domnule general, ar trebui să trecem la ordinea de zi.
— Poftim ! spuse generalul. Începe ! Dar rămîi la fapte şi nu vorbi prea mult.
Fostul căpitan pocni din călcîie.
Generalul îşi ridică politicos dosul, să-l mai aerisească niţel.
Se rezemă apoi confortabil de spatele scaunului, îşi împreună mîinile şi începu să-şi învîrtească degetele mari.
Căpitanul strigă cu o voce tăioasă, ca la cazarmă :
— Camarazi ! În cort gălăgia amuţi. Camarazi, membrii diviziei noastre sărbătoresc azi

reîntîlnirea în acest oraș onorabil și mult-lăudat ! Consiliul municipal, în frunte cu domnul primar, precum și toate organele administrative ne-au venit în ajutor cu mărinimie. Le mulțumim din toată inima ! Doresc ca aceste momente festive să ne apropie și mai mult încă pe noi, foștii combatanți, pe unii de ceilalți și să ne întărească și mai mult încă hotărîrea de a ne împlini datoria de recunoștință pe care o avem față de camarazii noștri morți sau dispăruți. Aceste clipe fericite de revedere să fie totodată o mărturie că am rămas, în ținută și gîndire, aceiași care am fost pe front și să nu uităm că sîntem germani ! Că sîntem disciplinați ! Că știm cum să luptăm ! Izbucniră ovații. Camarazi ! chițcăi fostul căpitan. Salut acum pe preacinstitul nostru general, care vă va vorbi !

Se dezlănțuiră urlete sălbatice de aprobare.

Generalul behăi un rîs vesel. Se strecură cu greu printre scaune și se așeză în fața meselor, ca să fie văzut. Cu un gest al mîinii, ceru să se facă tăcere.

— Germania, țara strămoșilor noștri, lătră el, țara pădurilor verzi, a cîmpiilor în floare și a lanurilor, țara lacurilor liniștite... continuă el cu o voce zăngănitoare.

Generalul făcu o mică pauză și ascultă ecoul cuvintelor sale.

Chelnerița îmi aduse o bere proaspătă.

— Să mulțumim creatorului nostru că ne-am născut în țara asta, strigă generalul. Că putem spune cu mîndrie : aceasta este patria noastră, pentru care am luptat. Nu dacă am învins are importanță. Nu, camarazi ! Ci felul în care am știut să luptăm, ca bravi soldați, după cum ne-o cere legea ! Generalul schimbă tonul. Cel care nu vrea să se încline în fața eroismului cu care a fost îndeplinită datoria aceasta, în fața acestui măreț sacrificiu, este o canalie nerușinată !

Cuvintele generalului sunau aspru. Și erau foarte clare și răspicate.

— Tendințele politice sînt departe de noi, ca luna și stelele, afirmă generalul. Asta nu înseamnă că sîntem niște oi răbdătoare, de care să-și poată bate joc oricare ticălos. A venit vremea să luăm măsurile cele mai energice împotriva acestei bande de trădători, care, spre a-și descărca ura, nu mai contenesc cu insultele la adresa soldaților noștri. Ochii generalului luceau de indignare. Camarazi ! strigă generalul. Strîngeți rîndurile ! Clipa în care trebuie să luăm o hotărîre a sosit ! Vremurile cînd puteam fi numiți tîlhari au trecut

și ele! Asta mulțumită ținutei exemplare a poporului nostru și ascuțitului simț politic al oamenilor noștri de stat!

— Să mă bată Dumnezeu! îmi șopti Cap-de-porc, care ședea lîngă mine. Asta-i și sărat și piperat!

Am spus:

— Sună frumos cuvîntarea, nu-i așa? Bătrînul și-a dat multă osteneală s-o pregătească și a trebuit să treacă săptămîni pînă s-o știe pe de rost.

Generalul vorbi mult și cu de-amănuntul. La sfîrșit spuse:

— Acum, cînd ne vom despărți iar, cînd ne vom întoarce la familiile noastre și la locurile noastre de muncă, trebuie să fim pătrunși, fiecare dintre noi, de dorința de a activa la reconstruirea patriei noastre, făcînd serios și cinstit dovada educației noastre militare. Trebuie să luptăm cu fanatism pentru restabilirea forțelor de luptă, și asta pe față! Trăind în spiritul acesta și privind cu mîndrie înapoi la faptele mari împlinite, ne vom asigura un viitor fericit, pe care cu siguranță mulți dintrei noi îl vor apuca în uniforma de onoare a soldatului german.

— Iar vin la modă botoșii obraznici, se bucură fostul plutonier-major.

Un fost plutonier spuse:

— Oare mă vor lua și pe mine în armata cea nouă? Am șaisprezece răni, dar mai știu să mă cufuresc!

Scaunele se mișcară, toată lumea se ridică. Și am intonat *Cîntecul despre camarad.*

— „Am avut un camarad, unul mai bun nu găsești. La luptă trompeta a chemat, el călca lîngă mine, în același pas cadențat"...

La masa de alături se auzi un rîs răutăcios. Am rămas trăsnit de mirare.

Cu siguranță că individul nu era de-al nostru! Am cîntat mai departe:

— „Un glonț spre noi a zburat! Pentru mine sau pentru el? Pe el l-a sfîșiat"...

— Și *ce* l-a mai sfîșiat! se maimuțări scandalagiul de alături.

— Ia apucă lepra de gît! se răsti fostul „dulău" al companiei.

Cineva îl înșfăcă de gît. Omul tremura de mînie.

— Ce-i porcăria asta? strigă el. Tot nu vreți să înțelegeți, germani constipați ce sînteți, că ați căzut mesa? Iar vă lăsați înhămați în fața carelor de muniții de către clovnii ăștia eroici? Ca să aibă din ce se îngrășa fabricanții de cadavre?

Răsunară palme.

Larma izbucni.

— Iar vreţi să răsturnaţi lumea? urlă cel care ne tulburase buna dispoziţie.

— Canalie blestemată, ţine-ţi gura! îl înjură plutonierul.

— Capete de idioţi ce sînteţi, aici cîntaţi cîntece despre iadul care a fost, dar vă supăraţi foc cînd cineva ţine un chibrit aprins sub coada cîinelui vostru!

— Îl cunosc pe aiuritul ăsta! strigă unul cu un picior amputat. Pe pieptul lui de erou i-au atîrnat la cazarmă toată seria de tinichele, plus o decoraţie de argint.

— Camarazi, nu vă lăsaţi provocaţi! strigă un căpitan de la masa ofiţerilor. Daţi-l afară pe golan! La aer curat cu el!

Cîţiva oameni îl zvîrliră pe scandalagiu afară din cort.

Apoi am cîntat mai departe.

Seara, mare „retragere cu torţe"...

Cu tobe şi trompete şi cîntece ca *Scoate-ţi casca pentru rugăciune*. Fanfara cînta la lumina făcliilor. În faţa primăriei şi pe străzile laterale stăteau inşi care se uitau în tăcere la înălţătorul spectacol al defilării după tradiţia germană. Uimirea lor se risipi abia după ce

muzica, isprăvindu-şi cîntecul eroic, se retrase în sunetul unor marşuri asurzitoare.

Ca încheiere, sus, în hotel, avu loc o serată de „gală".

— Trebuie să fie cineva de o obrăznicie fără pereche ca să se apuce să facă propagandă defetistă cum a făcut individul ăla tocmai în mijlocul celui mai frumos cîntec soldăţesc pe care-l avem, spunea generalul. O să punem în lanţuri asemenea putori, ca să le piară pofta să mai semene otravă în rîndurile noastre!

— Ar trebui să existe legi aspre pentru aceşti indivizi, ceru un fost căpitan.

— A venit vremea să-i scuturăm şi să arătăm laşilor care se strecoară printre tinerii germani încotro bate vîntul acum! spuse Olten.

— Cine va jongla, din laşitate, cu lozinci pacifiste în faţa cazărmii va fi pus să desgroape mine, anunţă generalul. Îi vom muştrului pe băieţii ăştia în aşa fel, încît moartea pe front să li se pară o fericire. În schimb, voluntarii vor căpăta o educaţie de cel puţin doi ani, ca să scoatem din ei soldaţi tari şi rezistenţi. Bărbaţi care vor şti să facă marşuri şi să rabde. Care vor fi lămuriţi că locul lor de muncă este atelierul morţii şi că datoria lor

constă în a ucide și a muri. O să le băgăm în cap că un soldat german renunță cu drag la viață și la toate drepturile de cetățean. Nu vrem să creștem cai de paradă ; ceea ce ne trebuie sînt luptători modești și neînfricați. Pentru că vom avea război !

— Vorbiți despre război, domnule general ! spuse Bredwitz. Nimeni nu se gîndește la așa ceva.

— Cine ți-a băgat drăcia asta în cap ? se răsti generalul, care se arătă foarte supărat. Războaiele au existat dintotdeauna, și vor mai exista. Gîndește-te bine : din 1920 pînă în 1949 a fost război civil în China, din 1931 pînă în 1932 Japonia a luptat împotriva Manciuriei, apoi au urmat războiul abisinian și războiul civil din Spania. Din 1937 pînă în 1938 războiul chino-japonez. În 1939 a început cel de-al doilea război mondial, apoi războiul civil din Grecia. Din 1946 pînă în 1954 a durat infernul în Indochina. Din 1948 pînă în 1949 a avut loc războiul dintre Izrael și Statele Arabe, apoi a izbucnit războiul din Coreea, și acum pămîntul va fi din nou zguduit. Preastimate domn, să n-ai nici o grijă, pacea nu mai are șanse ! În curînd va veni cel mai mare război din cîte au fost ! Ciuperci atomice se vor înălța spre cer. Apele fluviilor și ale mărilor vor începe să clocotească. Pămîntul întreg se va cutremura și va bubui, iar peste lanuri și cîmpii se va așterne un praf gros. Din nori va cădea o ploaie mortală ; nici o pasăre nu va mai cînta : lumea toată va respira numai otravă, și pretutindeni va arde un foc distrugător, strigă generalul. Lașii se vor piti în peșteri și cazemate, explică el. Dar bărbații întregi și leali vor lupta și vor muri ! Bravi, și în inima lor cu convingerea că au dat existenței lor o mîndră împlinire. Generalul se ridică. Îmi doresc să iau parte la lupta aceasta, urlă el punîndu-și patetic mîna pe piept. Ar fi pentru mine o cinste deosebită ca ofițer și ca german.

Bredwitz sări furios în picioare.

— Dumnezeu va împiedica acest război ! strigă el.

— Dumnezeul nostru a fost dintotdeauna prusac ! strigă generalul. O clipă se uită fix la oamenii dimprejur, apoi își ridică brațele și începu să urle și mai tare. Statele Unite au pregătit patruzeci de mii de soldați înarmați cu arme moderne în garnizoanele lor din mările înghețate. Pe coasta Pacificului se organizează exerciții de scufundare ! În Statele Unite se fac cele mai teribile manevre de trageri aeriene din lume. În Europa artileria

atomică stă gata montată. Toți se înarmează, și fac manevre, și exersează, iar eu zac aici și trebuie să fac pe pensionarul! Și în timpul ăsta mă așteaptă o muncă uriașă! Îndată, acuma, trebuie să preiau un comandament, strigă generalul. Doamne-Dumnezeule, oftă el, nu se poate ca tu să-ți înșeli creatura! Dă-mi meseria înapoi.

Istovit, căzu pe scaun.

Mi se uscase beregata, așa că am dat repede un rachiu pe gît.

— Povestea *Wehrmacht*-ului german este povestea generalilor care pun mai mult preț pe bastonul de mareșal decît pe viața poporului lor, strigă Bredwitz. Cu brațul întins arătă spre general. Iată, aici, în fața noastră, avem un exemplu!

Izbucniră strigăte de mînie sălbatică.

Fostul preot al diviziei îi azvîrli lui Bredwitz paharul plin de șampanie în obraz.

Generalul oftă din greu.

Se apucă cu ambele mîini de căpățînă.

— Doamne! spuse el.

Deodată, scoase un urlet, ca urletul unui soldat căruia o schijă de granată i-ar fi sfîșiat mațele. Urletul se preschimbă apoi în rîs, se făcu din ce în ce mai tare și mai ascuțit, pînă se opri brusc.

L-am încărcat pe general în mașină. Am trecut pe străzi înguste, întunecoase, peste un pod.

Aici începea șoseaua care ducea spre sud.

La marginea drumului se înălța, singuratică, pe un maldăr de ruine, o cruce.

Medicul și cei doi paznici de la spitalul de nebuni, care veniseră cu o mașină, făcură niște mine de nepătruns.

Parcă ar fi fost ciocli sau paznici de închisoare.

Intrară în casă și-și scoaseră pălăriile.

La etaj se auzi o ușă pocnind.

Generalul privi în jos. Avea ochi lucioși, cu priviri rătăcite.

— Bună ziua, domnii mei, croncăni el.

Coborî scările, cu rîsete nervoase.

— *Am știut* că veți veni, bolborosi el. *Am știut*... că nu mă veți părăsi acum.

Își frecă mîinile, încîntat.

Generalul își tîra enervat pașii prin vestibul, și oamenii de la spitalul de nebuni își făceau semne, clipind din ochi pe furiș. Generalul îi privi atent.

— Vreți să-mi oferiți un comandament, nu-i așa ? sîsîi el. Știu, știu. Voi primi, șuieră el.

Umbla în vîrfurile picioarelor, privind fix plafonul. Era nebărbierit, și în jurul ochilor avea cearcăne negre. Saliva îi curgea din colțurile gurii. Pe mînecile hainei i se lipiseră mucii.

— Îmi iau, bineînțeles, îndată serviciul în primire, strigă el, lovindu-se cu mîna în piept. Pot să vă rog, domnilor, să mă scuzați o clipă ?

Surescitat, urcă scările în goană spre camera de lucru. Cu o grabă nebună, se apucă să deschidă dulapuri și sertare. Le răscoli. Adună hărți și cărți, fără să aleagă, și le aruncă pe masă.

— Iau cu mine numai ce e mai important ! șopti el, rupînd cu furie o hartă de pe perete. Își scoase din birou servieta și o umplu cu hîrțoage. Domnii din vestibul vin de la statul-major, șopti el, cu importanță.

Vorbea de parcă ar fi divulgat un secret bine păzit.

Mîinile sale mîngîiau cu dragoste pielea servietei.

— Aici am toate hîrtiile cu care voi pregăti un război ! spuse el, vesel.

Apoi începu să facă pipi.

Cu ochii ficși și rotunzi, rînji încîntat.

— Mă așteaptă probleme minunate ! urlă el. O muncă splendidă.

Urina lui curgea pe covor.

Deodată, se îndreptă de spate, cu o smucitură vizibilă. Coborî apoi scara cu pas grav și măsurat.

Pas cu pas.

Ca la defilare.

Eu coboram încet după el.

„Uite că pleacă generalul meu, mi-am zis eu. E fericit și mulțumit. N-o să-i vină greu să se creadă acolo la statul-major. Nu se va plictisi niciodată. Servieta lui e plină de lucrări. Generalul meu va fi ocupat cu planuri grandioase, pe care le va calcula cu de-amănuntul. La toate se va gîndi : la tancuri, la soldați, la bombe și la granate."

„Sfinte arhanghele Mihai ! m-am rugat. Tu, patron al poporului german și al tuturor sfinților, ia-l în paza ta pe acest bătrîn luptător ! Căci a fost decorat cu Crucea de cavaler cu frunze de stejar și cu spade."

Generalul cobora ultimele trepte.

Gîfîind, goni prin vestibul, afară în grădină, spre mașina care stătea la poartă.

Paznicii alergară după el.

Doctorul oftă și-și puse mănușile.

— Multstimată doamnă, o consolă el pe fata generalului, preaonoratul dumneavoastră tată suferă de nebunie maniaco-depresivă. Aceasta e maladia profesională a militarilor.

Fata generalului plînse.

•

Ploua.

Străbăteam cimitirul.

De-a lungul drumului ce ducea la poartă.

Dincolo de gard vedeam mașinile parcate și asfaltul lucios.

Am început să fug printre copacii din care picura apa și printre mormintele ude, și am trecut prin tufișurile de rododendroni și merișori verzi. Pe cărare căzuseră frunze moarte, și printre pietricelele bine spălate de ploaie se vedeau niște băltoace tulburi. Deasupra muntelui atîrnau nori cenușii, iar în amurgul sumbru se stingeau tot felul de culori.

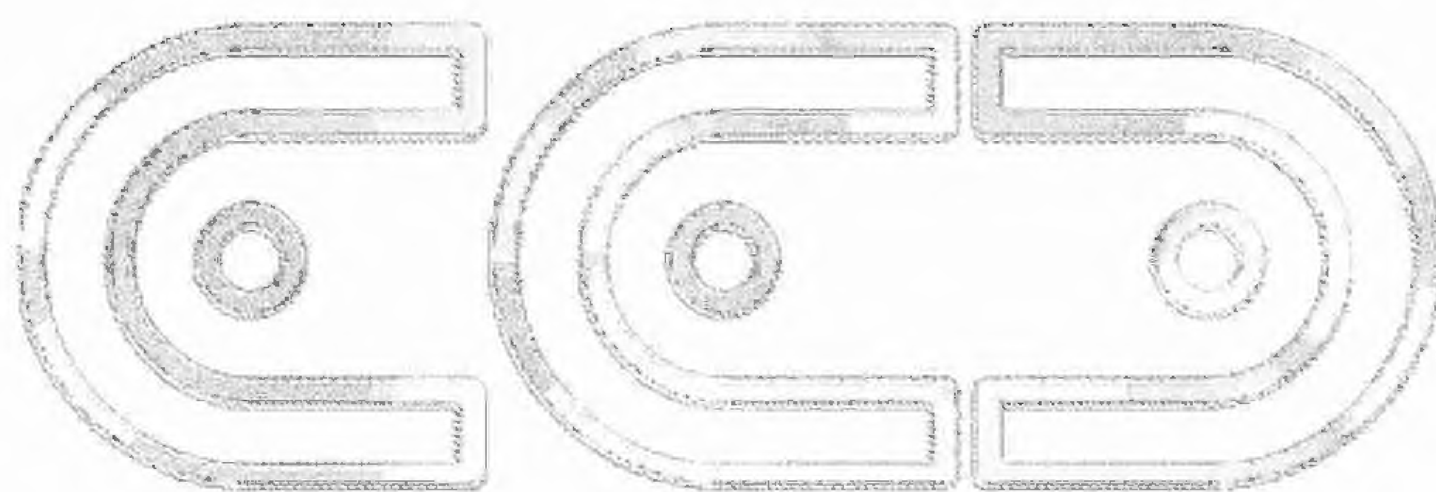
Sub frunzișul des al unui stejar, stătea pitită o cioară udă leoarcă.

Redactor responsabil : S. Hirsch
Tehnoredactor : S. Malcaş

Dat la cules 17.06.1961. Bun de tipar 1.08.1961. Apărut 1961. Tiraj 15.145 ex. broşate. Hîrtie semivelină satinată de 80 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 6,45. Coli tipar 6,5. A. nr. 0375. C. Z. pentru bibliotecile mari 83. C. Z. pentru bibliotecile mici 83—7=R.

Tiparul executat sub com. nr. 10.997 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin", Bucureşti — R.P.R.

Scanare și prelucrare digitală

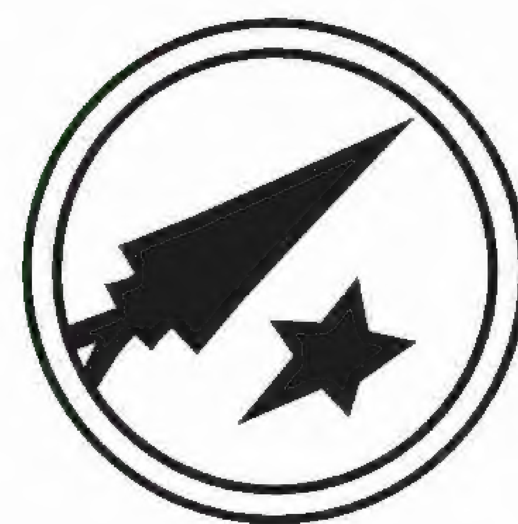

de

Anonim

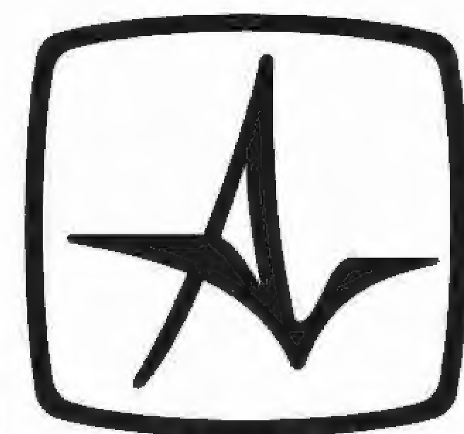
și

CAT Graur

Antwerpen

2023